

[Formanden.]

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om en særlig afgift ved overdragelse af fast ejendom.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus m. m.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om forhøjelse af vægtafgiften af motorkøretøjer m. v.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Nedsættelse af folkepensionsbidrag).

11) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for folketinget.

12) *Fortsættelse af anden behandling af:*

Forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.

13) *Fortsættelse af anden behandling af:*

Forslag til lov om folkeafstemning vedrørende forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.

Formanden: Vedrørende arbejdet i øvrigt i indeværende uge, skal jeg oplyse, at der er møde torsdag den 7. september kl. 13 med spørgsmål til ministrene. Fredag den 8. september kl. 10 afholdes møde med tredje

behandling af de to EF-forslag og anden (sidste) behandling af forslaget om ændring af forretningsordenen samt, hvis betænkning foreligger, anden behandling af de 10 skatte- og afgiftsforslag, som kommer til første behandling i dag. Hvorvidt der også bliver tredje behandling afhænger af, om der gives dispensation fra forretningsordenen. Meget tyder på, hvad jeg gerne vil sige til oplysning for medlemmerne, at det også bliver nødvendigt at holde møde i næste uge.

Mødet hævet kl. 0.03.

113. møde.

Onsdag den 6. september kl. 9.

Formanden: Det er til morgen meddelt, at de palæstinensiske terroristers aktion mod fredelige israelske deltagere i de olympiske lege i München er endt i en blodig tragedie, hvorved i alt 11 israelske gidsler er dræbt af terroristerne.

Vi er alle rystede over denne meddelelse, og jeg udtaler på hele tingets vegne vor inderlige medfølelse med dem, som denne tragiske begivenhed har ramt.

(Medlemmerne påhørte stående formandens udtalelse).

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udskrivningsprocenten for kalenderåret 1973.

(Lovforslaget (nr. 237) findes i tillæg A. sp. 7841, fremsættelsen i tidenden sp. 7024).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 2-10 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af udskrivningsloven.

(Lovforslaget (nr. 238) findes i tillæg A. sp. 7825, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

[Formanden.]

Første behandling af forslag til lov om ændring af ligningsloven.

(Lovforslaget (nr. 239) findes i tillæg A. sp. 7847, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

(Lovforslaget (nr. 240) findes i tillæg A. sp. 7833, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om en særlig afgift ved overdragelse af fast ejendom.

(Lovforslaget (nr. 241) findes i tillæg A. sp. 7853, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget (nr. 242) findes i tillæg A. sp. 7855, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus m. m.

(Lovforslaget (nr. 243) findes i tillæg A. sp. 7861, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzol.

(Lovforslaget (nr. 244) findes i tillæg A. sp. 7867, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om forhøjelse af vægtafgiften af motorkøretøjer m. v.

(Lovforslaget (nr. 245) findes i tillæg A. sp. 7871, fremsættelsen i tidenden sp. 7025).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Nedsættelse af folkepensionsbidrag).

(Lovforslaget (nr. 246) findes i tillæg A. sp. 7873, fremsættelsen i tidenden sp. 7035).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Formanden: Jeg skal under hensyntagen til de mange sager fastsætte en forlænget taletid på indtil en halv time for ordførerne; for andre medlemmer er taletiden indtil 20 minutter.

Orla Møller: Der er et langt spring, et overordentlig langt spring, fra de problemer af uhyggelig omfattende karakter, vi oplever ved de olympiske lege, og til det, som vi skal beskæftige os med ved forhandlingerne i disse timer i folketinget.

Jeg tror, at en gang imellem trænger vi måske til at få understreget midt i vores energiske debatter i dette ting, at der ude omkring i verden er problemer af en helt anden karakter, så vi ikke henfalder til bare at være et puslingeland, som hygger sig, men får vore problemer sat i klart relief i forbindelse med det, der foregår i verdenshistorien. Jeg siger ikke dette for at nedvurdere de problemer, vi skal i gang med i dag, og som vi i øvrigt er i gang med, og heller ikke for at lægge nogen som helst dæmper på den energiske meningsudveksling, jeg håber vi får også om de forslag, vi skal til at behandle nu.

Der har været sagt og skrevet adskilligt om regeringens oplæg allerede, men det forekommer mig, at der i vurderingen af det oplæg, regeringen energisk er kommet med, har været taget alt for lidt hensyn til de stærke positive sider i hele oplægget.

Der er i hvert fald to meget iøjnefaldende positive sider, som for mit parti er aldeles afgørende. Det er for det første, at regeringen har sat sig for at gøre noget effektivt imod det stadig voksende skattetryk. Jeg skal ikke rette særlige bebrejdelser mod de tidligere regeringspartier for at have øget dette skattetryk overordentligt i den tidligere regerings periode, for alle regeringer i dette land, i hvert fald i nyere tids historie, bærer et ansvar for at have øget skattebyrden. Men hertil må jo føjes, at landets borgere har været med til, og jeg bruger med vilje ordet at presse denne udvikling frem med ønsker og krav om et bedre samfund.

Nu stopper skatteskruen altså i denne omgang. Jeg var lige ved at sige, at det er første gang i Danmarks historie, det sker, men det er det nu vistnok ikke, for der var i 1967 — i øvrigt også under en socialdemokratisk regering — en situation af nogenlunde samme karakter, men det siges så tydeligt i ministerens fremsættelsestale, at det ikke er til at komme uden om. Der står klart, at skatteydere med konstante indtægter således ikke i almindelighed vil få deres udgifter til skat og sygekassekontin-

[Orla Møller.]

gent forøget fra 1972 til 1973, tværtimod er der tale om en nedsættelse af den direkte beskatning med omkring 2 milliarder kr., og dette er absolut ikke noget at kimse ad. Det er en virkelig effektiv indsats i en situation, hvor de byrder, der er blevet pålagt borgerne i form af skatter, har fået en overordentlig væsentlig vægt.

Jeg siger i den forbindelse ikke ét ord om, at der er tale om direkte skattelettelser. Ingen ansvarlig politiker her i landet vil, hvis han tager et sådant ord i sin mund, kunne undgå at skulle snakke om, hvor der i så tilfælde skal gribes hårdt ind over for de ønsker om et udviklet samfund, de fleste af os går ind for. Men der er nu skabt en mulighed for at stoppe det overordentlig hårde pres, og det er i denne forbindelse nok værd at gøre opmærksom på, at den øgning af trækprocenterne, som bare en fortsættelse af vores udvikling ville have givet, er stoppet. Det er noget overordentlig positivt i hele vores skattepolitiske lovgivning, vi her står over for.

Nu ved jeg nok, at man fra oppositionens side vil indvende, at den ene halvdel af dette her skal befolkningen nok komme til at betale alligevel, når de skal af med noget mere for deres cigaretter og for deres snaps osv. Ja vel, men der er en klar og stærk linje i, at den ene halvdel, den ene milliard kr., skaffes ved direkte besparelser på statsbudgettet. Der er faktisk på denne måde skaffet en udvej for den væsentlige del af de beløb, der skal bære den sociale landvinding på syge- og dagpengeområdet, som regeringen har fået gennemført i år. Det må man tage med, når man vil vurdere disse ting.

Og så er jeg på vej ind i det næste punkt, spørgsmålet om de sociale forbedringer og den sociale tendens, der er denne regerings hovedformål.

Det er en klar og rigtig social tendens, der kommer til udtryk i hele buketens sammensætning. Det at nedsætte folkepensionsbidraget med 2 pct. virker fuldstændig anderledes end blot at nedsætte udskrivningsprocenten. Regeringen har valgt en ordning, der giver mere end dobbelt så stor en procentuel nedsættelse på de laveste trin af skatteskalaen som på de højere, og dette er i hvert fald en udvikling i landets skatte-

politik, som mit parti med stor tilfredshed hilser gennemført.

Den samme tendens kommer til udtryk i det øgede personfradrag og de øgede fradrag for befordringsudgifter, og det er forkert, når man vil forsøge at bilde befolkningen ind, at det først får virkninger i 1974-75, når det indgår i slutopgøret for skatten allerede i 1973.

Også forslaget om at ændre skatteloftsbestemmelserne er af social karakter. Det kan ikke være rimeligt, at mennesker med store indkomster kan slippe uden om at betale bidrag til de sociale udgifter, der vedrører den kommende tillægspension og dagpengereform, og sådan kan det komme til at virke i adskillige tilfælde på grund af vore skatteloftsbestemmelser. Det må være rimeligt at gå den vej, som regeringen foreslår, at netop disse to bidrag tages uden om skatteloftet. Det er igen en klar social tendens, som skal kraftigt understreges; den bekommer i hvert fald socialdemokratiet særdeles vel.

Jeg har forstået på ministerens bemærkninger om formueskatten, at regeringen meget nøje følger udviklingen, hvad ejendomsvurderingerne angår, og jeg går ud fra, at man også fortsat overvejer alle muligheder for at forbedre ligningsarbejdet og skaffe de lette og de arbejdsfrie indtægter frem til en rigtig beskatning.

Der er altså, så vidt jeg kan se, to betydningsfulde grunde til, at regeringen har valgt den vej, der er kommet til udtryk i lovforslagene. Men det er nok nødvendigt hertil også at føje en tredje, nemlig den finanspolitiske målsætning for 1973. Den egentlige anledning til drøftelsen af disse lovforslag er drøftelsen af udskrivningsprocenten for det kommende år. Der har været fremsat adskillige betragtninger om, at dette burde man nøjes med og så have foretaget en nedsættelse af denne udskrivningsprocent.

Imod dette er der to meget væsentlige ting at indvende. For det første, at valgte man denne udvej, så mistede man den sociale tendens, som kommer frem ved at ændre i procenterne for folkepensionsbidraget. For det andet: det vil dog ikke være muligt for regeringen at lægge op til en eller anden form for udskrivningsprocent uden samtidig også at gå ind i en overvejelse af de økonomiske udsigter for 1973. Det ville være blevet fuld-

[Orla Møller.]

stændig tomgang for os i denne drøftelse, hvis ikke regeringen havde taget denne finansplan med ind i drøftelserne.

Jeg har været enig med oppositionens ordførere, når de i det såkaldte spareudvalg fremsatte ønsker, endog stærke ønsker, om at få denne plan frem, inden vi skulle have udskrivningsprocentdebatten her i folketinget. Nu har man fået den, og så er man efter min opfattelse også nødt til at tage konsekvensen heraf, hvilket vil sige, at man ikke kan rykke f. eks. afgifterne ud og diskutere dem for sig, de specielle fradragsordninger for sig og finansplanen for sig, for alle disse tre ting hænger sammen som en helhed. Der er den allernøjeste sammenhæng mellem forslaget om udskrivningsprocenten og de fremsatte lovforslag og den finanspolitiske mål-sætning. Der er en indre sammenhæng og en logik i regeringens oplæg, og man kan derfor ikke anfægte nogen af de tre dele uden at komme til at anfægte helheden. Det er naturligvis muligt at anfægte regeringens skøn, herunder også, om et kasseoverskud på 1.300 mill. kr. er tilstrækkeligt til at fastholde den relativt stramme finanspolitik, som vist alle partier er enige om at der er behov for i hvert fald nogen tid endnu.

I denne debat om økonomien er der to forhold, jeg gerne vil gøre opmærksom på. For det første den nuværende økonomiske situation. Jeg begår ikke nogen overdrivelse efter min opfattelse, når jeg hævder, at dansk økonomi har udviklet sig gunstigere i dette år end i mange år. Man kunne vel endda oven i købet føje til, at selv de mest optimistiske blandt eksperterne i nogen grad er blevet gjort til skamme. Eksporten, i særlig grad industrieksporten, har haft en så overordentlig betydelig vækst, at det har haft en afgørende indflydelse på vores betalingsbalanceunderskud. Samtidig hermed er der sket en usædvanlig stor nedgang i importen.

Jeg kan ikke lade være med i denne forbindelse i betragtning af al den debat, vi havde omkring importafgiftens indførelse, at sige: man kan mene og tænke og sige, hvad man vil om den ordening, regeringen lavede, men det er i hvert fald indtil nu dokumenteret, at den havde en betydning, og at den skaffede det, som regeringen an-

tog, det pusterum i økonomien, der kunne være med til at hjælpe os videre fremad.

Forbedringen af betalingsbalancen har været så overraskende stor i det første halvår i 1972, at der for dette halvårs vedkommende nogenlunde er balance på de løbende poster. Der er reelt tale om forbedringer på ca. 2 milliarder kr. Man skal vel være noget forsigtig med at spå om fremtiden, men de, der tør den slags, anslår dog alligevel, at underskuddet for hele dette år vil komme til at ligge, jeg siger udtrykkelig nede omkring 1-1½ milliard kr. Jeg ved godt, at regeringen ikke kan tiltage sig hele æren af dette, for der er tale om nogle positive forbedringer i bytteforholdet i handelen med de andre lande, men dette må man dog også i nogen grad give regeringen æren for, for det hænger jo sammen med, at vi trods en udvikling på prisområdet, der ikke kan betegnes som tilfredsstillende, alligevel har været i en situation, hvor vi har kunnet konkurrere og handle med udbytte.

Samtidig med denne positive økonomiske udvikling har der været en positiv udvikling på andre områder inden for samfundets forhold. Boligbyggeriet har i det første halvår været i stigning. Man kan vurdere, hvor stor vægt man skal lægge på de meget store tal for det første halvår i forhold til det første halvår i året forud, men jeg tror, det vil blive stående for året som helhed, at her skete der også en positiv udvikling. Samtidig med dette er det lykkedes regeringen at gennemføre et reformarbejde på en lang række punkter. Trods en hel del forslag, som vitterlig kommer til at koste noget i samfundet og har kostet noget, så er der sket en sådan udvikling, at jeg ikke tager i betænkning at sige, at der her er en fremskridtslinje, der i betragtning af kun et års regeringspolitik er overordentlig positiv.

Sammenfattende kunne man sige om dette, at den nuværende økonomiske situation ikke gør ekstra indgreb nødvendige. Jeg er endda sikker på, at nogen kunne få lyst til at hævde, at Krag ligger lunt i svinget for øjeblikket, men nu skal man jo heller ikke blive overmodig, fordi en udvikling er i god gænge. Det er den nuværende regeringschef heller ikke blevet, for skønnet over den kommende udvikling og finansplanen viser, at man har baseret sine overvejelser på

[Oria Møller.]

forsigtighed, og dette svarer i hovedsagen til det økonomiske sekretariats oversigt fra september i år.

Og så når jeg til det andet forhold, som jeg godt vil gøre opmærksom på i forbindelse med vurderingen af den økonomiske udvikling og finansplanen. Der har vist ikke nogen sinde tidligere i sekretariatets oversigter i den grad været en usikkerhed med hensyn til at vurdere den kommende udvikling. Det gælder problemerne omkring den fortsatte øgning af eksporten, det gælder problemerne om den øgede import, som vi af forskellige grunde sikkert må se i øjnene, det gælder vanskelighederne ved at vurdere, om byggeriet kan fortsætte den positive udvikling, og det gælder spørgsmålet om ledighed eller overophedning på arbejdsmarkedet. Der er en lang række faktorer, som gør, at man må være meget forsigtig i skønnet over den kommende udvikling.

En sådan situation frister naturligvis ikke til letsindigheder, og regeringen har med sin kommende finansplan taget hensyn hertil. Det er en stram finanspolitik, der er indeholdt i denne plan. Jeg ved da godt, at man kan tage op til overvejelse, om kasseoverskuddet skulle have været større, men inden oppositionens medlemmer kaster sig ind i en debat på dette område, må man vel nok have lov til at gøre opmærksom på, at for 1970-71 var der ikke noget kasseoverskud, men derimod et kasseunderskud. Det har altså vist sig at være overordentlig vanskeligt at fastholde denne stramme finanspolitik, som der nu er udsigt til at regeringen fører igennem efter det skøn, der foreligger for året 1971-72.

Jeg må derfor fastholde, at der skal, når vi tager hele oplægget i betragtning, meget afgørende argumenter til for at rokke logikken og sammenhængen i dette oplæg. Rammen med de 2 milliarder kroners nedsættelse af den direkte beskatning er rigtig. Hvordan dette så skal ske, kan der naturligvis både teoretisk og praktisk politisk være mange løsninger på, og regeringen fremsætter ikke sine lovforslag her som et ultimatum til folketinget, men tværtimod som et oplæg. Den ønsker at få drøftet selve hovedoplægget, rammen på de 2 milliarder

kr. i forhold til den lagte finansplan. Jeg kan ikke lade være med i denne forbindelse at nævne, at der er regnet med besparelser på 1 milliard kr., og at regeringen tydeligt har givet udtryk for, at man naturligvis fortsat vil være opmærksom på, hvor der med rimelighed kan findes frem til yderligere besparelser.

Jeg føler mig overbevist om, at vi ikke alle kan være lige glade for de forskellige afgiftsforhøjelser. Den afgift, der kommer på salg af fast ejendom, vil nok vække modstand hos nogen i dette ting, men jeg må måske have lov til at gøre opmærksom på, at det er et meget beskedent indgreb, man foretager i de store fortjenester, der er på ejendomssalg, og da ordningen i øvrigt er overordentlig let at administrere, er der virkelig rimelighed og fornuft i at tage dette ind.

Jeg skulle tage meget fejl, om ikke forhøjelserne på benzinoområdet og af vægtafgiften vil komme særlig i søgelyset. Nu er det jo sådan, at smag og behag er forskellig, både når man binder buketter af blomster, og når man binder buketter af afgiftsforslag. Jeg skal på socialdemokratiets og for den sags skyld også på regeringens vegne erklære, at vi er meget indstillet på brede saglige drøftelser om hele problematikken inden for den omfattende ramme, der er lagt. Det kunne da godt være, at der opstod nye og forbedrede ideer under udvalgsarbejdet. Der er dog også i dette folketing adskillige lyse hoveder.

Jeg skal slutte med at udtrykke ønsket om, at de forhandlinger, vi nu skal i gang med, ender med bredest mulig tilslutning til de fremsatte lovforslag. Jeg tager ikke i betænkning at sige, at de fortjener det. De vil efter vor opfattelse være med til at fremme den arbejdslyst og den produktion, der kan gøre videre fremgang og udvikling i vort samfund mulig.

Poul Schlüter: Forud for denne ekstraordinære folketingsuge i september var der en klar aftale mellem partierne om, at vi skulle koncentrere os om to vigtige ting. For det første skulle vi have, som vi jo har haft før, en ren foreløbig første behandling af udskrivningsloven, ikke fordi noget skulle vedtages, men fordi vi skulle begynde at drøfte

[Paul Schlüter.]

disse problemer og så gøre det færdigt i oktober. For det andet skulle vi gøre EF-debatten og de lovforslag, som knytter sig til den, færdig her i salen. Vi mener i det konservative folkeparti, at det var både synd og skam, at regeringen brød denne enighed, og at septemberugen nu har fået et ganske andet præg.

Nu har regeringen præsenteret os for en lang række afgifts- og skattelovforslag, som ikke engang regeringen selv for få uger siden drømte om skulle præsenteres for os. Så sent som den 22. juli udtalte nemlig finansministeren til Berlingske Tidende, at regeringen ikke havde nogen planer om forhøjelse af skatterne, hverken af indkomstskatten eller af forbrugsbeskatningen. Jeg drager overhovedet ikke i tvivl, at finansministeren mente dette på det tidspunkt. Jeg tror simpelt hen, at det var sandt. Det var finansministerens bedømmelse i slutningen af juli.

Allerede forinden havde jeg på min gruppes vegne givet udtryk for, at vi ikke ville medvirke til en forøgelse af det samlede skattetryk til næste år, og at vi kunne give tilsagn om at opnå det resultat igennem udgiftsreduktioner, som vi dengang virkelig troede endnu havde en chance.

Vi tilbød også at medvirke i en særlig sammensamling for at sikre besparelserne, for at gøre dem til realiteter, og vi sagde også, at vi var indstillet på, hvis regeringen ville det, at drøfte besparelser i denne uge. Det tilbud blev ikke modtaget af regeringen. Vi påviste, at sådan som det hele lå, måtte man regne med, at indkomststigningerne i kalenderåret 1973 for næsten alle borgere uanset indkomstrin ville blive konfiskeret. Det gjorde ikke særligt indtryk på regeringen, at vi sagde det. Det havde vi måske heller ikke ventet.

Men så kom det store vendepunkt. Det kom, da hr. Ømann på SF's vegne for få dage siden meddelte, at hans parti heller ikke kunne medvirke til vedtagelse af en uændret udskrivningsprocent på 91. At SF så nok gør det alligevel, får vi se senere på ugen eller i næste uge eller til oktober.

Da hr. Ømann havde udtalt sig, sagde ministrene farvel til den glade sommerstemning, så kom de ud af stårthullerne. Så megen respekt har statsministeren og regeringen for SF, og så lidt agter man på

den halvdel af tinget, som ikke er regeringens parlamentariske grundlag.

Statsministeren kom på tv-skærmen — jeg havde selv fornøjelsen at overvære det — og sagde, at skattetrykket ville blive for højt til næste år. Det erkendte regeringen nu, og man var rede til en åben forhandling om disse problemer med alle folketingets partier. Man blev helt rørt. Det lød virkelig som en statsminister. Men allerede næste morgen kom skuffelsen, for da udtalte statsministeren til Berlingske Tidende, at han allerede havde forhandlet med SF. Sådan lå det.

Resultatet af disse forhandlinger fik vi andre i mandags, og regeringen vil altså have resultatet konfirmeret senest på fredag. Det kan vi ikke medvirke til. Der foreligger ingen saglig økonomisk og heller ikke nogen kildeskatteteknisk begrundelse for dette hastværk med, at nye afgifter i milliardformat skal vedtages i løbet af denne ekstraordinære septemberfolketingsuge. Det har alene en politisk begrundelse, at regeringen har lagt tingene til rette, som den har. Det skyldes, at hr. Ømann og SF havde talt, og så måtte statsministeren handle. Sådan ligger det.

Midt i virvaret af de afgifts- og skatteomlægningslovforslag, som vi har fået, kommer så regeringens økonomiske oversigt. Det tør nok siges, at den er kommet sent. Den blev uddelt til folketingets medlemmer mandag eftermiddag. Jeg synes oprigtig talt, at det er en helt uanstændig måde at behandle folketinget på. Vi skal nu behandle landets samlede økonomiske situation, og det er baggrunden for regeringens skatteplaner og afgiftslovforslag. Men folketinget, som skal danne sig en bedømmelse af, hvordan det hele stiller sig, får først så sent som mandag eftermiddag regeringens økonomiske oversigt.

Når jeg har sagt det, vil jeg til gengæld gerne føje til, at den økonomiske oversigt efter min bedømmelse er særdeles sober og nøgtern.

Den er det ikke mindst i vurderingen af vort økonomiske udviklingsforløb i 1971 og 1972, og især når vi sammenligner disse to år. Denne sammenligning i oversigten står i grel modsætning til meget præleri, som er præsteret og senest blev gentaget for få minutter siden af den socialdemokratiske ord-

[Poul Schlüter.]

fører, hr. Orla Møller, her fra talerstolen, pralerier om, at forbedringen i første halvår af 1972 skyldtes regeringens bedrifter.

Er det da heri, vi finder forklaringen på, at betalingsbalancen i første halvdel af 1972 vitterligt viser bedre tal? Hvad siger oversigten? Den siger meget sagligt og korrekt, at i 1971 var et sammenfald af ugunstige faktorer i udenrigshandelen stærkt medvirkende til, at omsvinget på betalingsbalancen først for alvor gjorde sig gældende i andet halvår, og den påviser to hovedgrunde til, at det gik langsommere, end man kunne have ventet. For det første en konjunkturdæmpning i udlandet, for det andet en væsentlig forringelse i Danmarks bytteforhold på varer. Så fortsætter oversigten med at fremhæve, at i modsætning hertil har 1972 givet os en forbedring af bytteforholdet og et stærkt opsving i industrieksporten, og endelig er den midlertidige importafgift i kraft af sine virkninger på lagerdispositioner og anskaffelse af maskiner m.v. resulteret i en betydelig — og så kommer der noget, man ikke skal springe forbi: men overvejende forbigående reduktion af importen.

Jeg genkender ikke rigtig økonomiministerens sædvanlige sprogbrug i denne nøjterne og realistiske bedømmelse. Jeg synes, det er så tydeligt, at dette er skrevet af embedsmænd. Dermed mener jeg også, at denne redegørelse står i et klart modsætningsforhold til finansministerens fremsættelse i mandags af lovforslagene om afgifterne og skatteomlægningen. Den var skrevet af finansministeren selv, og det skal jeg vende tilbage til lidt senere.

Det fremhæves også i oversigten, at der har været en stærk stigning i landbrugspriserne — det kan vi kun være glade for og tilfredse med — at der har været en nedgang i importen, at man må regne med en tilsvarende større forøgelse af importen senere hen, og endelig at der har været en direkte tilbagegang, som er meget betydelig, i industriinvesteringerne.

Konklusionen mener jeg derfor må være,

at de tal, vi kan se for første halvår, nok skal glæde os, men at vi ikke af dem kan slutte, at vort lands økonomi er kommet ind i en varig forbedringstendens.

Med hensyn til, hvordan andet halvår mon vil forløbe, siger oversigten — og det er jeg glad for — at til trods for den sædvanlige forbedring, som vi plejer at møde i andet halvårs eksport- og vareomsætningstal, er problemerne ikke løst, og man skønner et underskud på ca. 1 milliard kr. i andet halvår.

Så kommer overblikket over 1973. Derom siger man, at på trods af EF-fordelene, der vel kan beregnes til omkring 2 milliarder kr. i vor handelsomsætning, må der i 1973 ventes et underskud på betalingsbalancen i størrelsen 2 milliarder kr. Ja men er det da så ikke således, at vi stadig står over for et underskud, alt andet lige, på omkring 4 milliarder kr., altså nogenlunde det samme fænomen, vi i en årrække har måttet slås med? Sådan må jeg bedømme det.

Det store problem for 1973 er, om kapital- og arbejdskraftforsyningen til erhvervslivet vil blive tilstrækkelig til at sikre den stadige fremgang i eksporterhvervene, og her er problemet ikke mindst de offentlige udgifter og det store personaleforbrug hos det offentlige. Det er det samme, OECD for nylig har fremhævet i en vurdering af dansk økonomi, hvor OECD siger: traditionelt er skatter et egnet middel til at begrænse indenlandsk efterspørgsel, men skattniveauet i Danmark er nu så højt, at man må tilråde, at vi løser vore problemer ikke mindst gennem en begrænsning i de offentlige udgifter.

Jeg havde regnet med, at regeringens finansplan kunne indgå som et centralt led i denne økonomiske drøftelse. Jeg skal også gøre, hvad jeg kan for at behandle den. Men der er grænser, og hvad skyldes det? Jo, i fjor forelå den daværende regerings finansplan den 23. august. Den var til rådighed for alle medlemmer af folketinget i god tid, længe før første behandling af udskrivningsprocenten. Hvordan ser nu den nye regering på folketingets arbejdssitua-

[Poul Schlüter.]

tion? Det var jo regeringens hensigt, sådan som også ugeplanen var lagt til rette, at vi allerede i går skulle have haft første behandlingen af udskrivningslovforslaget og afgifterne. Har folketinget fået finansplanen? Tingets medlemmer har ikke. Ordførerne for partierne fik så sent som i går omkring kl. 17 regeringens finansplan. Da skulle efter planen debatten allerede have fundet sted. Jeg må altså vurdere det således, at økonomiministerens hensigt var den, at vi skulle behandle alt dette lovstof, alle disse afgifter og udskrivningsprocenten, uden at have regeringens finansplan i hånden. Det mener jeg er en helt urimelig behandling af folketinget og af ordførerne. Der er noget, der hedder foragt for retten, det kan man få både for. Der burde være noget lignende, når man viste foragt for folketingets medlemmer. Det gør regeringen i allerhøjeste grad ved at lægge tingene således til rette.

Der er et par ting, jeg gerne vil fremhæve i regeringens situation. Folketinget ved i dette øjeblik meget lidt, næsten intet, om regeringens udgiftsplaner for 1973-74. Spareplanerne ved vi lige så lidt konkret om, som vi vidste i foråret. Der loves os stadig besparelser, men de er endnu ikke realiteter. Vi har oplevet foråret og sommeren igenem, at økonomiministeren har spillet med musklerne, men når han endelig entrede ringen og kom i folketingets budgetudvalg, blev det kun til skyggeboksnings, og det fører ikke langt, hverken i München eller her i salen.

Regeringen hævder, at den vil spare 700 mill. kr. på indeværende års finanslov, men holder det? Når jeg ser på tallene i finansplanen, som vi altså fik sent i går eftermiddags, konstaterer jeg, at medens der i finansloven, da vi vedtog den, regnedes med udgifter i størrelsen 42.902 milliarder kr., er skønnet nu 43.030 milliarder kr. Det vil sige, at merudgiften på trods af de reduktioner, regeringen hævder den vil klare i resten af året, alligevel bliver på 128 mill. kr. Besparelserne på 1973-74 finansloven er endnu kun løs snak. Det hedder i finansplanen, at tallene for udgifterne i 1973-74 må tages med det forbehold, at ministeriernes bidrag endnu ikke foreligger, og det kan man godt blive lidt urolig over. Men nu skriver vi den 4. september, og man

får indtrykket af, at der ikke er nogen styring over statsudgifterne og ingen ledelse. Det hedder flot, både i finansministerens fremsættelsestale og i finansoversigten, som økonomiministeren bærer ansvaret for, at for 1973-74 er der regnet med besparelser på i alt 1.000 mill. kr. Det er rigtigt. Man kan se af tallene, at det er der regnet med. Men kommer det til at holde? Hvilke besparelser er det? Bliver de gennemført? Folketinget kan intet ane herom i dette øjeblik.

Jeg hæfter mig ved én vigtig oplysning til, som er indeholdt i finansplanen, nemlig at man har forudsat en total afvikling af landbrugsordningerne og de øvrige støtteforanstaltninger på fødevarerområdet, som beløber sig til 1.439 milliarder kr. Se, det er jo ikke småpenge. Det er altså et hidtidigt udgiftstal, som regeringen stryger, og med rette hvis vi kommer i EF, og bruger til andre udgifter, men uden at denne kolossale reduktion på landbrugsområdet kommer til at give sig udslag i et vigende skattetryk. Det synes jeg nok er chokerende.

Så vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om finansministerens fremsættelsestale og om de lovforslag, han lagde foran os i mandags. Finansministerens tale er jo rammen om de realiteter, regeringen står for i denne uge. Jeg synes, denne fremsættelsestale er enestående. Den er for det første groft polemisk. Det plejer finansministres fremsættelsestaler ikke at være, men det er denne her. Det er nu endda til at bære. Den er også stærkt vildledende i beskrivelsen af de 10 lovforslags virkninger, og det er straks langt værre. Jeg mener kort sagt, at finansministeren personlig må have skrevet den tale, og jeg vil gerne dokumentere min karakteristik af den.

Den er stærkt polemisk, f. eks. hvor finansministeren udtrykker, at i 1970 gennemførte den forrige regering alle tiders forhøjelse af indkomstskatterne med 35 pct. Det står der. Færdig. Punktum. Ikke mere. Bortset fra at han siger, at en sådan skattepolitik ønsker den nuværende regering ikke at gentage. Det er omkring 117. gang, jeg hører finansministeren komme med denne hovedtese, henvisningen til den kraftige skattestigning i 1970. Men hvordan lå det i 1970? Det var første kildeskatteår. Årsagen til den meget store skattestigning i 1970 var — det ved finansministeren, det kan han ikke have

[Poul Schlüter.]

glemt — for en meget stor dels vedkommende rent regnskabstekniske ændringer, der indtraf i forbindelse med kildeskattens indførelse. Hvor f. eks. børnefradraget tidligere blev fratrukket i indkomstprovenuet, blev det nu opført som en udgiftspost med kontant udbetaling til familierne. Det medførte en budgetforøgelse på omkring 800 mill. kr. Ændringerne af folkepensionens nedslagsregler ved skatteberegningen som følge af kildeskatten kostede et par hundrede millioner kroner. Det er et par af de vigtigste eksempler, som finansministeren altså ikke mener tiden længere er til at erindre om. Så må vi andre gøre det. Det kunne nu godt have stået i en finansministers fremsættelsestale, når han vil sammenligne sit skattetryk med, hvad man tidligere har været ude for.

Men hvad stiger skattetrykket med til næste år? Det står der ikke ret meget om i talen. Ville det ikke have været interessant og god vejledning, hvis finansministeren selv havde redegjort for, at på trods af den reduktion i provenuet på ca. 1,6 milliard kr., han nu søger gennemført i de personlige indkomstskatter, får vi alligevel i 1973 sammenholdt med 1972 en stigning i de samlede personskatter på ganske vist ikke de 28 pct., som vi måtte regne med i sidste uge, men på 23½ pct., uden at kildeskattetekniske ændringer kan anføres som forklaring? Sådan ligger det. Det kunne godt have stået i talen.

Regeringen siger, at den håber, den gennemsnitlige stigning i kommunernes skatteprocenter kan begrænses til 2-2½ pct. Ja, det er et håb, vi alle gerne slutter os til. Det kunne godt have været mere end et håb. Regeringen kunne, hvis den ville, have sikret det gennem et tilstrækkelig effektivt loft over de kommunale udgifter. Den vej gik man ikke, og når vi nu ser på realiteterne, er der i al fald meget, der taler for, at en lang række kommuner får kraftigere stigninger. Jeg tænker f. eks. på København, hvor vi i dette øjeblik må regne med vel 4-5 pct. Holder derfor det skøn, finansministeren bygger på, at kommuneudgifterne kun stiger, så det svarer til en stigning i skatteprocenten på 2-2½ pct.?

Der er én ting, som i hvert fald straks gør sig gældende for kommunerne — det

står der heller ikke et suk om i finansministerens tale — og det er den virkning, det får, at befordringsudgifterne, der er fradragsberettigede, forhøjes, og at lønmodtagerfradraget forhøjes. Det påvirker kommunernes budgetlægning. Det skal de nu til i den tolvte time før 30. september at tage højde for. Jeg vil gerne bede finansministeren oplyse, hvad han skønner at dette betyder for kommunerne, og jeg vil også gerne høre, hvad hans råd måtte være til kommunerne. Er det noget, de skal tage i betragtning, når de nu skal fastlægge deres skatteprocent? Eller er det noget, de skal betale af de skatter, de får i 1974, når lønmodtagerfradraget og de øgede befordringsudgifter kan trækkes fra i forbindelse med slutopgørelsen?

Afgiftsforhøjelserne er beregnet til at give 935 mill. kr. på årsbasis. Hertil kommer moms på spiritus og benzin. Men i indeværende finansår giver afgifterne allerede finansministeren et merprovenu på små 500 mill. kr. Herfra skal trækkes provenutabet i finansårets sidste kvartal ved, at det formidskede folkepensionsbidrag træder i kraft allerede 1. januar. Men når jeg gør regnestykket op, kommer jeg alligevel til det resultat, at finansministeren i indeværende finansår tjener godt 150 mill. kr., så vidt jeg kan se, uden at han giver skatteyderne kompensation for dette. Hvorfor nu det? Det har ikke noget med næste finansår at gøre, men det er en kendsgerning.

Så vil jeg også gerne sige, at jeg synes, hr. Orla Møller var et hastigt og meget levende bevis på, at finansministerens fremsættelsestale let misforstås. Den er egnet til at vildlede. Hr. Orla Møller sagde for et øjeblik siden, at nu standses skatteskruen i alt fald i denne omgang, og folk med uændret indtægt får ikke højere skat eller højere sygeomkostninger til næste år. Så godt er den altså skrevet, den finansministertale, at man selv som ordfører for ministerens parti kan forstå den sådan.

Et sted i finansministerens tale står der, at det simpelt hen ikke går med en skatteforhøjelse, der i mange tilfælde vil betyde, at skatterne for den enkelte vil tage den væsentligste del af indtægtsfremgangen til næste år. Den betragtning er jeg enig i, men opnår nu finansministeren det resultat gennem de lovforslag, han har fremsat? Finans-

[Poul Schlüter.]

ministeren har et eksempel i sin fremsættelsestale, hvor han tager en gift skatteyder, der i 1972 har en bruttoindkomst på 40.000 kr. og i 1973 får den sat i vejret med 4.000 kr. Han regner ud, at hans indkomstskat bliver forhøjet med 1.830 kr., og med fradrag af besparelsen i sygekongtingentet har han alligevel 63 pct. af indtægtsstigningen til fri rådighed. Det lyder ikke så tosset, men det er det, for det svarer ikke til sådanne skatteyderes situation til næste år. Det vil jeg gerne belyse med et eksempel. Der var i går i B.T. et eksempel, som var beregnet af statsaut. revisor Spang-Thomsen. Det gik på en skatteyder der havde 40.000 kr. i indkomst i 1972 og gik frem med 10 pct. til næste år. Når også afgifterne blev taget i betragtning og ikke kun det andet, ville denne skatteyder have 88 kr. tilbage af sin indkomststigning, og de skal dække prisstigningerne til næste år. Det kan vist ikke holde, det kan disse 88 kr. vist ikke klare. Jeg vil gerne nævne et andet eksempel for finansministeren. Når man tager en familie med 2 personfradrag og en bruttoindkomst på 30.000 kr. i 1972 og ser på, hvordan det vil gå til næste år efter de lovforslag, som er fremsat — og det er en jævn indkomst, der her er tale om — får jeg det resultat, at denne familie rammes af prisstigninger i størrelsen 1.000 kr. — det har jeg vist ikke sat for højt — af stigning i de direkte skatter på omkring 215 kr. og af højere indirekte afgifter på omkring 500 kr. Det er en udgiftsstigning på 1.700 kr. Så kommer der en fordel, nemlig det sparede sygekassebidrag og lidt til, men den kan jeg ikke beregne til andet end omkring 800 kr. Der bliver en nettostigning selv for en familie med denne lave indkomst på 900 kr. Så kommer finansministerens trøst, løftet om, at i 1974 får man 200 kr. tilbage ved slutopgørelsen. Nu ved jeg ikke, om finansministeren har tænkt sig at henlægge et provenu til næste år som svarer til det, han skal tilbagebetale i 1974. Det kan jeg ikke rigtig tænke mig. Har jeg derfor ikke ret i, at det, lønmodtagerfradragets forhøjelse betyder for skatteyderne i 1974, det, de altså får tilbage den 1. september, skal de i samme år betale, fordi trækprocenterne da må sættes sådan, at der er penge i kassen til at betale virkningen af

det højere lønmodtagerfradrag tilbage med? Sådan er det vist.

Realiteten er på trods af de lovforslag, som er forelagt os, at trækprocenterne til næste år må forventes sat i vejret med et par procenter, og i tillæg til det kommer så milliardudgiften i nye afgifter. Hvorfor skal det gennemføres? Det skal det af én eneste grund: den, at regningen selvfølgelig må betales på de udgiftsstigninger, S og SF har gennemført i fjor.

Der er kun én anden udvej, og det er udgiftsreduktioner. Når mit parti siger, at vi til næste år må sikre, at det samlede skatte-tryk ikke stiger, må vi selvfølgelig også dokumentere, at der kan gennemføres besparelser, som gør det opnåeligt, og jeg mener, at vi er i stand til at levere den dokumentation.

Vi har stemt imod en lang række nye udgiftslovforslag, som får den virkning i næste finansår, at de offentlige udgifter vokser med ca. 1.053 mill. kr. Regeringen hævder stadig — og jeg tager den gerne på ordet, vi vil gerne hjælpe den, det har vi aldrig nægtet, tværtimod har vi opfordret den til det — at den til næste år kan spare 1 milliard kr. på andre udgiftsområder end dem, jeg før var inde på, de 1.053 mill. kr. Jamen er der så ikke en mulighed for et mødepunkt mellem regeringen og det konservative folkeparti? Det burde der være. Det burde være muligt at nå til en lettelse i udskrivningsprocenten eller på anden måde, som berørte de personlige skatter, uden nye afgifter og uden at slække finanspolitikken — for det er der ikke grundlag for, det er vi enige i. Men det forudsætter, at vi vender bøtten, at vi starter med at fastlåse de indtægter, vi skal overlade det offentlige til næste år, og at vi så derefter fordeler disse indtægter på de udgifter, der er nødvendige. Vi må først fastlåse indtægterne. Så må vi bruge dem til udgifter bagefter og ikke omvendt. Vi må vende bøtten.

Jeg skal ikke sige meget om de enkelte lovforslag, for det tillader tiden ikke. Et af de forslag, vi kraftigst må vende os imod, er forhøjelsen af benzinafgiften og vægtafgiften. Det betyder på vægtafgiften en 20 pct.s fordyrelse. Det er en omkostningsforøgelse. Det kan ikke undgå at få pristalsvirkninger og sætte gang i prisstigningerne.

[Poul Schlüter.]

Privatpersoner får jo ikke kompensation i almindelighed for disse fordyrelser. Sådan er forslaget ikke bygget op. Nok stiger overgrænsen for befordringsudgifter fra 3.000 kr. til 3.500 kr., men bundgrænsen stiger også, nemlig fra 600 kr. til 700 kr. Det vil altså sige, at de første 100 kr.s fordyrelse af transporten skal folk selv bære.

Må jeg sige om afgiften på fast ejendom, at det synes vi er en usædvanlig dårlig opfindelse. Nu siger man 1 pct., men hvad slutter det mon med? Her bliver det vel ikke stående igennem årene? Det bliver en afgift på den private bolig, og sådan som markedet ligger, må vi regne med, at udgiften væltes over på køberen.

Lønmodtagerfradraget er selvfølgelig tænkt som en slags kompensation for de stigende afgifter. Men har regeringen slet ikke tænkt på de store grupper i befolkningen, hvis økonomiske stilling nok er svagere end de fleste lønmodtageres, i alt fald de højtliggende lønmodtageres? Jeg tænker på mindre selvstændige i landbrug, håndværk og mange, mange andre erhverv. Hvad med dem? De får ingen kompensation. De får kun fordyrelsen.

Må jeg sige om skatteloftet, at vi kan ikke medvirke til, at det nu skal gennemhulles. Det er i dag, det ene af dem, 66 $\frac{2}{3}$ pct., men nu vil man tage bidraget til dagpengefonden og pensionsbidraget ud. Det vil sige, at når vi når frem til 1974, så er skatteloftet allerede forøget til 69 $\frac{2}{3}$ pct., altså gået 3 pct. op, og vejen er åbnet for at gå højere. Det mener vi er for skrap en progression til skade for hele befolkningen, fordi det viser, at der er et loft over, hvor meget det kan betale sig at tjene, og det har skadelige psykologiske virkninger.

Man kan diskutere, om den rigtige vej, når man vil lette det direkte skattetryk, er at nedsætte pensionsbidraget fra 3 til 1 pct. eller i stedet at vælge en lavere udskrivningsprocent. Det kan man diskutere, det er vi rede til. Hvis man går vejen over pensionsbidraget, så opnår man i alt fald ikke — det vil jeg gerne understrege — en lempelse af marginalbeskatningen. Jeg kan huske en ledende politiker, som for 2-3 år siden gjorde sig til talsmand for, at vi skulle nedsætte udskrivningsprocenten, vi skulle sætte den helt ned til 82. Det var finansministeren,

dengang han her i salen blot hed hr. Grünbaum. Det foreslog han. Alle de betragtninger af social karakter osv., som han nu så fornemt og smukt fremfører, kan jeg ikke mindes at han fremførte for os dengang. Han havde dem måske i sine tanker, men de kom ikke til udtryk.

Eller hvis jeg tager hr. Ømann. Jeg skal ikke mere end en uges tid tilbage, før hr. Ømann også var tillhænger af, at lempelsen skulle ske ved en nedsættelse af udskrivningsprocenten. Så hvis vi andre altså arbejder med den overvejelse, at dette er nok den bedste metode, så kan jeg ikke let se, at finansministeren eller hr. Ømann kan kritisere det.

Må jeg sige til sidst: det konservative folkeparti vil ikke medvirke til at jasse disse lovforslag igennem folketinget i løbet af et par dage, som regeringen havde tænkt sig. Vi vil søge, mere kan vi heller ikke, at tvinge regeringen til at komme i gang igen med besparelser og udgiftsreduktioner. Økonomiministeren har så ofte haft et standpunkt, indtil statsministeren tog et nyt. Det må høre op; han må være en nøgleperson. Det er over besparelser, vi skal sikre lempelse i den direkte personbeskatning og ikke igennem nye afgifter, der bliver en ny byrde for befolkningen.

Enggaard: Det var vel den almindeligste forventning i folketingets partier, at vi i denne septembersamling først og fremmest skulle hellige os EF-debatten som en nødvendig og samlende optakt til den resterende politiske diskussion landet over før folkeafstemningen den 2. oktober. Hertil kom spørgsmålet om folketingets forbedrede arbejdsgang og en fremsættelse af regeringens forslag til udskrivningsprocent med henblik på en genfremsættelse i oktober, når EF-vilkårene er kendt.

Venstre beklager meget, at regeringen har følt sig foranlediget til at belaste denne folketingssuge med hele 10 lovforslag på skattefronten. De kommer som en hund i et spil keglar i forhold til EF-debatten. Den samlede opmærksomhed, som denne begivenhed har krav på, er nu afledt til de nære ting om cigaretpriser og spirituspriser. Venstre beklager dette også ud fra en politisk betragtning om EF-afstemningen den 2. oktober. Vi opfordrer til, at den irritation her

[Enggaard.]

og dér, som skattebuketten måtte føre med sig, ikke giver sig et utilsigtet udtryk på afstemningsdagen.

Baggrunden for en økonomisk bedømmelse i øjeblikket er jo usikker. Det hænger sammen med hele EF-afhængigheden i vor økonomi, men også en række andre ting flyder vel mere end sædvanligt. Den økonomiske halvårsoversigt, som vi fik i hænde i mandags, har helt naturligt valgt som sit udgangspunkt, at Danmark er medlem af EF fra nytår. Hvad skulle en ansvarlig redogørelse dog ellers gøre? Man bliver imidlertid slået af denne faktors betydning på en lang række punkter ved læsning af oversigten, og man har derigennem også indirekte fået et nyt stærkt vidnesbyrd om den meget vanskeligere situation, som landet står over for; dersom den 2. oktober giver et nej til EF.

Halvårsoversigtens vurdering af konjunkturforløbet frem gennem 1973 er af yderste interesse; så fundamentalt afhængige er vi af afsætningen i udlandet og køb fra udlandet. Glædeligvis forudsiger man en fortsat opgang såvel i udlandet som her med øgede afsætningsmuligheder for navnlig industrieksporten, men også for andre områder. EF-fordelene kommer navnlig klart til udtryk i forventningerne til landbrugets øgede eksportindtjening i kraft af væsentlig bedre priser end i dag. Den betydelige forbedring af bytteforholdet, som man har fået allerede i indeværende år, og som har æren for en betragtelig del af den registrerede forbedring af valutabalancen, regner man altså med vil fortsætte ind i 1973. Vi må håbe, at forudsigelserne er korrekte, for der bliver brug for en øget valutaindtjening. Den nettoeksportstigning på ca. 5,5 milliarder kr., som er forudset i 1973, modsvares jo nemlig af en forventet stigning i importen på 6½ milliard kr., således at der skulle opstå et yderligere tab i 1973 på ca. 1 milliard kr. ud over det, som 1972 sluttede med, nemlig antagelig 1 milliard kr.

Vor gamle følgesvend blandt de økonomiske problemer, valutaunderskuddet, lever altså også i 1973 på trods af en betragtelig eksportstigning. Det må give anledning til den slutning, at der fortsat er behov for at vise tilbageholdenhed med forbrugsudviklingen såvel i den private som i den offentlige sektor.

Også den høje aktivitets ledsagefænomener, pres på priserne og lønningerne, er med i billedet. Begrænsninger af det offentlige forbrug af arbejdskraft og andre ressourcer er derfor mere påkrævet end nogen sinde. Dette er ingen overraskelse for nogen af os, for det svarer jo nøjagtig til de henstillinger, som f. eks. OECD igennem nogen tid har rettet til os.

Jeg finder det ganske interessant, at den økonomiske oversigt adskillige steder giver en bedømmelse af særtoldens indvirkninger på forløbet af importen og lagerdannelsen. Når importtilvæksten bedømmes så faretruende stor for 1973, så hænger det vel bl. a. sammen med, at den opsættende virkning på importen for en tid, som har reduceret lagrene kraftigt, da ophører. Den vender naturligvis tilbage som en boomerang, når tolden afvikles, og når importen også stiger under indtrykt af stigende priser. Det pusterum, som er opnået for valutaproblemet, er åbenbart ved at være forbi.

Prisudviklingen fortjener særlig opmærksomhed. Fortsætter pristallets stigning med den samme fart i resten af året som i de to første kvartaler, kan vi risikere at udløse hele 3 af de nye, tunge dyrtidsportioner i indeværende år. Det må da give os alle, både regeringen og os andre, kuldegysninger som ledsagende fænomen til en overenskomstsituation. Regeringen kan imidlertid takke sig selv for en del af prisstigningerne, fordi særtolden har bidraget over en bred front til at hæve prisniveauet. Det er desværre lettere at sætte dette niveau op end at sænke det, når tolden afvikles. Også på den baggrund er det meget svært at forstå det forstandige i, at en del af regeringens buket, navnlig skat på benzin og motorkøretøjer, har en utvivlsomt prisforhøjende virkning og desuden er belastet med den ulempe, at kun en del af skatten kan holdes uden for pristalsberegningen. Men afgifterne vender jeg tilbage til i anden sammenhæng.

På den baggrund er vurderingen af det nødvendige kasseoverskud i 1973 naturligvis betydningsfuld. Regeringen har ment, at ca. 1.400 mill. kr. er passende, ligesom man nu efter det seneste skøn regner med ca. 1.400 mill. kr. i indeværende år. Uden at tage endelig stilling til størrelsen af kasseoverskuddet må det være rigtigt at tilråde en relativt stram finanspolitik for 1973 på baggrund af

[Enggaard.]

den økonomiske årsoversigts forventninger til valutaunderskud og det pres i den indre økonomi på priser og forbrug, som jeg har talt om. Det er fortsat egnet til at vække forundring, at forskellene mellem skønnene for kasseoverskuddet er så kolossalt store. Fra det skøn, som blev afgivet til finansudvalget pr. 21. august, og frem til det nyeste skøn pr. 4. september i år gik det ned fra 2.195 mill. kr. til 1.400 mill. kr., eller ca. 800 mill. kr. på 10 dage. Hvad er det, der svigter i dette, hvor ligger forklaringen henne? Jeg vil gerne anmode budgetministeren om at prøve at redegøre lidt for fejkilderne og deres placering, for jeg finder det uacceptabelt, at et af fundamentene for den økonomiske politik viser sig at være så skrøbeligt, som tilfældet er. Jeg efterlyser en behjertet indsats på dette felt og tænker med lidt vemod tilbage på den tid, hvor man ikke havde kildeskat og ikke havde fine elektroniske hjælpemidler, men hvor finansskønnene kunne ramme næsten i plet hver gang. Det gav en sikkerhed i vurderingerne, som vi beklageligvis savner i dag.

Vi tror også i venstre, at det kunne bidrage til at skabe et bedre grundlag for vurderingerne navnlig for budgetlægningen og en debat som den, vi har i dag, hvis vi flyttede finansåret fra som nu at gå fra april til april til at være kalenderåret. Hvis man tænker sig den tanke, at vi havde haft det nu, så havde vi jo i dag kendt regeringens finanslovsforslag siden august, og så ville budgetåret samtidig have været på nærmere hold. Jeg vil gerne spørge budgetministeren, om regeringen vil tage dette forslag op til en ny alvorlig overvejelse.

De sparebestræbelser, som har været i gang og vel stadig er i gang, er en anden væsentlig usikkerhed for bedømmelsen af udskrivningsbehovet. Hele historien om spareplanerne er kendt, og jeg skal ikke gentage den i dag. Men angående de seneste faser i denne sparebestræbelse vil jeg godt rejse et kort spørgsmål. Det har indtil nu været forstået sådan, at der for det finansår, vi snakker om i anledning af udskrivningsprocenten, altså 1973-74, skulle foreligge 2 sæt besparelsesbestræbelser. Den ene har man benævnt fra ministerens side som de aftalte besparelser, som skulle beløbe sig til ca. 700 mill. kr., og den anden bestræbelse er

de påbud, regeringen har givet de enkelte ministerier om for det pågældende år at skære 3 pct. på driftskonti og 5 pct. på anlægskonti, hvilket skulle løbe op efter min erindring til noget i retning af 750 mill. kr. Disse to bestræbelser, som altså tilsammen skulle komme op i nærheden af 1½ milliard kr., synes at være skrumpet ind på det seneste, idet finansministeren i sin fremsættelse siger, at besparelserne for 1973-74 bliver på ca. 1 milliard kr. Der er altså næsten ½ milliard kr. til forskel, og det resultat, man nu mener at måtte lægge til grund for denne debat her, er næsten en milliard kr. mindre end det skøn, som budgetministeren afgav i forårsmånederne, hvor han jo over for offentligheden gav udtryk for, at hvis man ikke kunne spare i størrelsesordenen 2 milliarder kr. på de 3 kommende budgetår, var konsekvensen en skatteforhøjelse. Hvor er disse besparelsesplaner forsvundet hen, og har ministeren opgivet håbet om at realisere målsætningen fra i foråret på 2 milliarder kr. besparelser for hvert af disse finansår? Vi vil beklage det, hvis ministeren skulle have slækket på sine anstrengelser eller opgivet sine mål på spareområdet. Vi tror, at det over for udlandet er det virksomste middel til at styrke tilhængerne til den danske krone, at der er behjertede sparebestræbelser fra den ansvarlige regering, og vi skal gerne hjælpe i disse bestræbelser, som vi har villet det hidtil.

Det, der i særlig grad må interessere venstre i en videre sparebestræbelse, er sammenhængen mellem besparelsernes omfang og de skatteforslag, vi har fået forelagt, og den udgiftspolitik, som regeringen agter at føre i den kommende tid. Man må rejse problemet, om den milliard kr., som mangler i forhold til den oprindelige målsætning på spareområdet, er den egentlige årsag til, at man nu søger nye afgifter indført til omtrent det samme beløb, om der ikke trods alle de mange tekniske sammenhænge også er en faktisk årsagssammenhæng i dette forhold.

Regeringen har haft den hensigt at prøve at forhindre en truende stigning i trækprocenterne, fordi kommunerne og amterne efter de opgaver, som folketinget har pålagt dem, navnlig på det sociale område, må øge beskatningen med 2-3, måske flere procent. Derfor kommer forslaget om at reducere folkepensionsbidraget med 2 pct. og i øvrigt

[Enggaard.]

bevare statens udskrivning uændret på 91 pct. af grundskalaen. Derfor foreslår man for at få regnestykket til at gå op, og fordi besparelserne kun er sat til ca. 1 milliard kr., nye afgifter for 935 mill. kr. pr. år:

Den tanke at omlægge en del af skattebyrden fra indkomst over på forbrug har mange tilhængere i venstre. Det er kendt igennem lang tid. Vi synes, dette er en fornuftig tanke, når man vel at mærke garanterer, at man derved sænker den direkte skat tilsvarende. Navnlig mellemindkomsterne er i dag hårdt ramt af progressionen, den progression, som jo falder sammen med degressionen for en række ydelser fra det offentlige. Derfor har mange store problemer, og mange finder, at det ikke kan betale sig at tjene mere ved at arbejde mere. Det, som regeringen her foreslår, har beklageligvis ikke en tilsvarende sænkning af skatteprocenterne til følge, men man håber på en uændret skat via trækprocenten. Derfor er der efter venstres mening ikke meget perspektiv i disse forslag ud fra principielle ønsker om reformomlægning af vor personbeskatning. Det er at betragte som en lap på systemet med optisk formål, men regeringen er nok klar over, at befolkningen trods alt også ved, at den via afgifterne alligevel kommer af med pengene, for den familie er nu sjælden, som aldrig ryger, drikker, kører bil eller køber fast ejendom.

Efter disse principielle bemærkninger om sammenhængen og karakteren af forslagene vil jeg gerne give nogle kommentarer til nogle af de 10 forslag. Tiden tillåder ikke en gennemgribende gennemgang af problemstillingerne, som det kunne være nødvendigt at kommentere, men hovedpunkter må være nok ved denne lejlighed.

Ændringen af folkepensionsloven er nok det mest principielle. Jeg kan se det skatte-teknisk hensigtsmæssige og de hensyn bag forslaget om at sænke trækprocenten med 2 over hele skalaen for at modvirke en forudset stigning, som regeringen har haft, men det er ikke uden bekymringer for venstre, at man her bryder den snart gamle aftale mellem partierne om finansieringen af folkepensionen. Denne del af vores sociale lovgivning har vi et fælles ansvar og en fælles ære for fra tidligere tider her i folketinget; derfor er det sin sag, at vi nu i forbifarten rokker ved dette grundlag for en væsentlig

del af vor socialpolitik. Jeg vil derfor gerne spørge socialministeren, om hun ikke deler de principielle bekymringer ved det, som nu er foreslået, som jeg her har givet udtryk for. Har socialministeren ikke en frygt for, at man næste år er i samme vanskeligheder — eller større — og da forgriber sig på den sidste procent og på bidraget til den sociale fond eller på sygedagpengebidraget? Jeg tror, at mange af de folketingsmedlemmer, som har lagt ryg til vor sociallovgivning på disse felter, vil lytte med interesse til ministerens principielle bedømmelse af dette og bedømmelsen af fremtidsudsigterne, ikke mindst i lyset af, at de finansielle vanskeligheder og problemerne med vores nuværende skattesystem formentlig er langt større næste år end dem, vi møder nu.

En del af den virkning, som man har tilstræbt for skatteprogressionen, har man opnået gennem forslaget til kildeskatteloven om forhøjelse af lønmodtagerfradraget fra 1.500 til 2.000 kr. Det koster et provenutab for staten alene på 350 mill. kr., og hertil kommer kommunernes tab. Det er ikke blevet anført som nogen egentlig begrundelse for dette forslag, at de typiske omkostninger for lønmodtagernes udgifter til erhvervelse af indkomsten skulle være steget tilsvarende. Jeg går ud fra, at der findes en underbygget begrundelse i dette, for det er jo det klassiske grundlag for lønmodtagerfradraget i vores skattedebatter her i folketinget, og det er en af de ting, som jeg mener udvalget bør beskæftige sig med, for at det ikke skal efterlade et indtryk af, at det kun er et tilfældigt valgt tal af hensyn til en ønsket balance imellem nogle befolkningsgrupper. Det efterlader alligevel et indtryk af, at man igenem dette forslag skaber et skel imellem gruppen af lønmodtagere på den ene side og andre skatteydere på den anden side, et skel, som det utvivlsomt efter venstres mening ville være godt om man jævne på, også fordi, som det konservative folkepartis ordfører, hr. Poul Schlüter, nævnedet, en lang række mennesker er placeret uden for lønmodtagernes rækker, men i virkeligheden har fuldt så vanskelige kår som mange af de lavere lønmodtagergrupper.

Vi har med opmærksomhed set, at finansministeren forskellige steder har bebudet ændringer i erhvervenes afskrivningsregler. Selv om det ikke formelt har nogen

[Enggaard.]

sammenhæng med vore skatteregler, er der alligevel en faktisk betydning i det, som gør, at vi ofte tager det ind i vore skattedrøftelser. Jeg vil gerne spørge finansministeren, hvilke realiteter der ligger bag disse forlydender. I venstre kan vi kun opmuntre regeringen til at gå videre med planerne, og jeg ser dem gerne drøftet også i sammenhæng med de foreliggende skatteforslag for at give en bedre, bred bedømmelse af hele spørgsmålet.

Det forslag, som regeringen har lagt på bordet om at hæve skatteløftet med i denne omgang $1\frac{3}{4}$ pct., kan venstre ikke være tilhænger af. Vi tror, at realiteten med dette forslag er, at man hermed har sprængt skatteløftet. De indkomster, som ligger lige under skatteløftet, vil nu kunne rammes hårdere uden at være helt så højt beskattede som de allerhøjeste indkomster. Vi er altså her tilbage i den diskussion, som blev ført også i skattefradragsrettens tid om den nøje sammenhæng imellem de allerhøjeste beskattedes niveau og niveauet for dem, som ligger i de derunder liggende indkomstgrupper. Det er efter vores mening ikke rigtigt på denne måde at sætte loftet i bevægelse opad. Næste år, hvor finansministeren får nye problemer, finder man vel andre bestanddele at holde udenfor. Begge de to foreslåede bestanddele er jo desuden tænkt forhøjet næste år, sådan at de $1\frac{3}{4}$ pct.s forhøjelse i år efter planerne vel bliver 3 pct. næste år af samme årsag. Og så er vi nået derhen, at $66\frac{2}{3}$ pct. allerede vil være $69\frac{2}{3}$ pct. Det er det, jeg mener med, at loftet er sat i bevægelse opad og reelt er at betragte som sprængt.

Vi beklager, hvis loftet reelt ikke er mere. Vi tror, der stadig er brug for en spærre — og en spærre, som skal respekteres. Vi tror også, at det reelt har betydning for udskrivningen af skatten for andre indkomstgrupper end dem, der i første omgang nyder godt af et loft. Vi tror, at budgetministre nu og i fremtiden har så store vanskeligheder ved at komme igennem med de nødvendige bespa-

relser — erfaringen viser det jo — at vi har brug for et loft.

Derimod ser vi ikke noget problem i, at det teknisk betonedede forslag om, at personfradragene i fremtiden reguleres efter det nye pristal, gennemføres. Det er efter vor mening en teknisk ændring.

Det, vi kalder giftskatter i den almindelige skattediskussion, altså afgifterne på tobak, spiritus og benzin, er jo traditionelle. Det er vægtafgiften vel også. Men jeg synes, der er det nye i denne situation, at det er ikke en krise, som gør en omgående handling nødvendig. Derfor behøver forslagene ikke nogen hastebehandling, men de kan og må ses i sammenhæng med de andre forslag, hele den finansielle situation, spareplanerne og deting, jeg før har været inde på i min tale.

Vi mener imidlertid, at ikke mindst den foreslåede afgift på benzin og forhøjelsen af vægtafgiften vil komme til at hvile tungt på erhvervene som en omkostning, der løber videre over i priserne over en bred front. Den samlede belastning er ca. 500 mill. kr. om året, og det er ikke realistisk at tro, at pristallet ikke får en vis påvirkning direkte og navnlig indirekte.

Jeg har med interesse set, at socialistisk folkeparti tilsvarende skulle være bekymret af samme grunde, og det er unægtelig, hvis det er rigtigt, en interessant oplysning, men det vil vi jo erfare senere i debatten og i udvalgsarbejdet, hvordan det forholder sig her.

Venstre vil vende sig imod disse afgifter på transporten. For omnibusområdet gælder der desuden det specielle, at mange af landets bilruter i dag er i store økonomiske vanskeligheder. Den kollektive trafik må efter vores mening ikke forringes ved en ny skatts virkninger. Der er efter venstres mening nok snarere brug for, at man reducerer eller afskaffer vægtafgiften for busserne, for at man ikke mindst i landets tyndt befolkede egne, men såmænd også i de københavnske omegnskommuner, fortsat kan have en betjening af kollektiv trafik uden en statslig

[Enggaard.]

eller kommunal overtagelse af disse serviceydelser. Jeg vil gerne høre finansministerens kommentarer til denne mindre del af problemet om afgifterne på trafikområdet.

Kommuner og amter fortjener vel i denne sammenhæng en særlig bemærkning. De er også berørt af, at man nu midt i budgetlægningen, efter at man flere steder har fastlagt udskrivningsprocenten, ændrer beskatningsgrundlaget ved de ændrede fradrag. Vi beklager i venstre, at man derved reelt må ændre budgettet eller over skatten skaffe dækning ved en lidt højere beskatningsprocent. Det er paradoksalt, at man i den hensigt at sænke befolkningens trækprocenter relativt skaber sådanne konsekvenser for den kommunale sektor, at procenten her må sættes lidt op. Det kan ikke være gennemført, det virker i hvert fald ikke sådan.

I venstre ønsker vi, at man under udvalgsarbejdet kan få belyst problemerne med disse kommunale områder. Også de tekniske vanskeligheder ved under den igangværende forskudsregistrering at indarbejde de ændrede fradrag i forskudsligningen må vi undersøge. Jeg synes, det virker lidt grotesk, at man opfordrer befolkningen til at indgive en forskudsangivelse for derefter at ændre tallene. Jeg må sige som før: det virker ikke rigtig gennemført.

Endelig nogle bemærkninger om afgiften ved salg af fast ejendom. Den er en nydannelse på afgiftsområdet, selv om det vel stempler at betragte som en forhøjelse af stempelafgiften. Men det er ikke efter venstres mening nogen god opfindelse. Den belastar omsætningen af fast ejendom, således at hensigtsmæssige ændringer bliver hæmmet. Vi tror ikke på, at det i almindelighed som forudsat bliver sælgeren, der reelt kommer til at betale afgiften, men derimod køberen. I mange tilfælde vil den blive lagt oven på prisen i form af et større pantebrev end ellers nødvendigt med kurbat og det hele. På den måde bliver afgiften let til en belastning for pantebrevsmarkedet, og det kan næppe have været hensigten for regeringen efter alt det, der fra den side er sagt i tidens løb om netop pantebrevsmarkedet.

Howdan bliver nu den samlede virkning af alle disse forslag? Ja, finansministeren har jo givet et par eksempler på beskatning

gen under det nuværende system og efter forslaget ved uændret indtægt og ved en indtægtsfremgang på 10 pct. Så enkelt er billedet vel ikke. Afgifterne må med i billedet. De påvirker levedoden på samme måde, som direkte skatter gør det.

Det spiller også for os i venstre en afgørende rolle, at skattebyrden i hele landet kan blive mere ensartet, end det nu er tilfældet. Vi har med betydelig ængstelse fulgt oplysningerne om, at den overførsel af sociale opgaver til kommuner og amter, som er sket, formentlig vil give en større stigning i beskatningen i de fattigste egne af landet end i de mere velbærgede. Den ulighed, som findes i skatteprocenterne landet over, formodes at blive større, end vi kender den. Vi vil gerne i forbindelse med de forslag, vi her behandler, også søge denne virkning belyst, sådan at vi kan prøve at opnå en rimeligere fordeling af skattebyrderne på landets forskellige egne.

Det er nu næsten et år siden, vi sidste gang gik til valg. Vi har i venstre i denne tid oplevet som oppositionsparti at se, hvordan regeringen og socialistisk folkeparti har taget fælles ansvar for at foretage udgifterne ved lovgivning og bevillinger, så kasseoverskud og ressourcer svandt ind. Det er vel ikke mindst det, der nu skal skaffes dækning for. Derfor er der en nær sammenhæng imellem regeringens ensidige samarbejde om udgiftssiden sammen med socialistisk folkeparti og dens forsøg på at skabe besparelser også med de andre partier. Vi har før talt om denne sammenhæng og principper i den forbindelse, og vi skal derfor også drøfte denne sammenhæng nu under udvalgsarbejdet. Drøftelserne må ledsages af overvejelser om den kommende udgiftspolitik og den finanspolitik, som det fører med sig. Vi understreger, at efter venstres mening medfører et medansvar for udskrivningen også, at man har en reel mulighed for indflydelse på udgifterne og på besparelsernes omfang og deres fordeling, så tingene er rimeligt afbalanceret. Denne enkle sammenhæng har vi tidligere givet til kende.

Det videre forløb af disse forslags behandling står jo i øjeblikket ret åbent. Vi må vente og se dem i den videre sammenhæng, og indtil udvalgsarbejdet har aftegnet et billede af situationen, er det ikke muligt at sige mere om, hvordan det videre lovgiv-

[Enggaard.]

ningsforløb ved behandlingen af disse forslag efter vor mening bør være.

Vi mener imidlertid principielt, at selv om der er indeholdt afgiftslove i dette kompleks, så bør man give sig den fornødne tid til, at alle de parter i samfundet, som er berørt af forslagene, kan give deres opfattelser til kende, og vi mener, at det nedsatte 21 mands udvalg skal have en rimelig tid til at drøfte problemerne igennem — og problemerne er store og mange. Jeg kan derfor ikke se, at disse forslag behøver nogen hastebehandling, så meget mere som der næppe kan være nogen væsentlig hamstringsrisiko knyttet til, om man anvender nogle få dage mere eller mindre til folketingets behandling af dem.

Man vil forstå af disse bemærkninger, at vi er parat til et udvalgsarbejde om forslagene, som vi ansvarligt plejer at være det. Men man vil også se, at det er langt fra rosende bemærkninger, jeg har kunnet give forslagene med på vejen. Vi har en modvilje mod nogle af forslagene og en dyb skepsis over for andre, og samtidig må vi jo konstatere, at disse ting også fra regeringens side opfattes som en helhed, hvorfor bedømmelsen også bliver det.

Vi finder vel egentlig, at man nok så fornuftigt fra regeringens side burde have ventet lidt med at lægge alle disse ting frem, sådan at vi ved en senere lejlighed, f. eks. i oktober, når EF-konsekvenserne er kendt, kunne have diskuteret tingene igennem i sammenhæng. Den buket, som vi har fået forelagt her, rummer nogle blomster i sig, som vi ikke bryder os særlig meget om, og vi mener egentlig, at buketten burde gemmes et stykke ind i oktober — også med den risiko, der naturligvis er for, at nattefrosten kommer i mellemtiden og gør det af med nogle af blomsterne. Skulle nogle af blomsterne falde ud undervejs, så vil det ikke være noget stort savn i venstre.

Dahlgaard: Fastsættelsen af udskrivningsprocenten plejer jo at være det sidste, der sker i folketingets arbejde med skatteproblemerne. Det er det sidste, der sker, før folketingsåret udløber, og sådan bør det vist også være. Men sådan er situationen ikke i dag. I dag markerer behandlingen af regeringens forslag om udskrivningsprocent og de øvrige forslag ikke afslutningen på folke-

tingssamlingen 1971-72, men begyndelsen på arbejdet i samlingen 1972-73.

Det er i virkeligheden en væsentlig del af hovedlinjerne i den økonomiske politik for det kommende år, regeringen med sine lovforslag lægger op til. Hermed tænker jeg ikke specielt på selve skatteomlægningen, som forslagene er udtryk for, men nok så meget på forholdet mellem udskrivning af skatter og afgifter, fastlæggelsen af den offentlige udgiftspolitik i den kommende tid og den almindelige samfundsøkonomiske udvikling. Den økonomiske udvikling er jo blevet beskrevet og vurderet på sædvanlig udmærket måde i den økonomiske halvårsoversigt, det netop er udsendt. Konklusionen på oversigtens vurderinger er, at hvis vi kommer ind i fællesmarkedet — jeg understreger, at forudsætningen er: hvis vi kommer ind i fællesmarkedet — så har vi gode muligheder for at opretholde og måske endog forbedre det for tiden usædvanlig gunstige bytteforhold mellem danske og udenlandske varer. Vi vil under den nævnte forudsætning også have usædvanlig gode forudsætninger for en kraftig eksportforøgelse. Men for at disse muligheder skal udnyttes, så er forudsætningen, understreger halvårsoversigten, at vi ikke ved et kraftigt indre efterspørgselspres selv begrænser mulighederne for en gunstig udvikling. Derfor tilråder oversigten, man kan vel næsten sige på god traditionel vis, men ikke desto mindre velbegrundet, en stram finanspolitik, og ganske specielt når det drejer sig om finanspolitikens udgiftsside.

Også OECD har i sin årlige, uvildige vurdering af dansk økonomi peget på nødvendigheden af en stram finanspolitik og specielt understreget, at en stram finanspolitik for et land i Danmarks situation må føres i form af stor tilbageholdenhed med hensyn til udvidelsen af den offentlige aktivitet og byggeriet. Finanspolitik i form af øget udskrivning af skatter, fastslår OECD, har ikke samme afbalancerende virkning på samfundsøkonomien som før i tiden. På denne baggrund må regeringens udgiftspolitik, eller, som det jo burde hedde, sparepolitik, vurderes. Det er ikke længere blot perspektivplanlæggere, der har den opfattelse, at den offentlige udgiftspolitik må stå i centrum for bestræbelserne for at sanere samfundsøkonomien. Hvordan går det så med

[Dahlgård.]

udgiftspolitik og sparebestræbelser? Ja, der har jo i sommerens løb været megen snak om den sag, og det kan måske derfor være rimeligt at gøre en i hvert fald foreløbig status.

Vi har i går modtaget en oversigt, dateret den 4. september, over statsfinanserne. Den indeholder den såkaldte finansplan for henholdsvis indeværende finansår og det kommende finansår, altså 1973-74. Hvad angår indeværende finansår, er der i forhold til finansloven i finansplanen anført en besparelse på 700 mill. kr. på de rammebelagte udgiftsområder. Imidlertid forventes der ifølge finansplanen nu på de ikke rammebelagte områder en udgiftsstigning på omkring 730 mill. kr. ud over finanslovens beløbsangivelser. Den finanspolitiske realitet er altså, at der ikke kan forventes nogen besparelse på indeværende års budget, men at der forventes samlede statslige udgifter, der nærmest er højere, end man skønnede dem, dengang regeringen for et par måneder siden endelig erkendte nødvendigheden af, at sparebestræbelser måtte også sættes ind med henblik på indeværende finansår.

Ser vi dernæst på finansåret 1973-74, så ser det desværre ikke bedre ud. Der er i finansplanen opført en besparelse på 1 milliard kr. på de rammebelagte udgiftsområder, og af bemærkningerne til finansplanen fremgår, at der er tale om yderligere nogle besparelser, sådan at der i alt kan blive tale om 1.175 mill. kr. besparelser set i forhold til det oprindelige budgetoverslag, som blev offentliggjort for $\frac{3}{4}$ år siden, altså det budgetoverslag, som har været lagt til grund for forhandlingerne i folketingets spareudvalg. Når man analyserer finansplanen og sammenholder den med det oprindelige budgetoverslag for 1973-74, så viser det sig imidlertid, at også i det kommende år må man påregne udgiftsoverskridelser på de ikke rammebelagte udgiftsområder, og her drejer det sig om en beløbsstørrelse på ca. 500 mill. kr., i hvert fald næppe mindre.

Hertil kommer, at budgetministeren den 5. maj oplyste, at alle bevillingsreserver til ny lovgivning, tillægsbevilling osv. i perioden fra 1972 og helt frem til 1976 var opbrugt af den udgiftslovgivning, der er gennemført i den samling, der nu snart er ved at være færdig, og at der for finansåret 1973-74

ville være tale om overskridelser på 100 mill. kr. I henhold til finansplanen af 4. september, altså fra for 2 dage siden, er denne negative lovgivningsreserve nu blevet ændret til positive tal, nemlig henholdsvis 200 mill. kr. til tillægsbevillinger for 1973-74 og 150 mill. kr. til ny lovgivning. Hvis man herefter gør situationen op, så er realiteten den, at de knap 1.200 mill. kr., der angives som besparelser for det kommende finansår, på forhånd er skrumpet ind til omkring et par hundredre millioner kr. Hertil kommer endda, at det på finansplanen anslåede beløb til dækning af pris- og lønstigninger i 1973, 1.500 mill. kr., kun udgør mellem halvdelen og tredjedelen af det sædvanlige beløb for årlige pris- og lønstigninger.

Jeg tror efterhånden, at der er meget få her i landet, der kan følge med, når vi i folketinget taler om sparepolitik. Det er, som om vi bruger udtrykket at spare på en helt anden måde, end befolkningen i øvrigt gør det. Når der er tale om på dette eller hint udgiftsområde, at udviklingen eller bevidste bestræbelser fører til en nedgang i udgifterne, så kaldes det besparelser; man lægger sådanne tal sammen, og så kommer man til, at besparelserne er af en eller anden talstørrelse, altså omkring 1 milliard kr. for det kommende år. Men når udviklingen og manglende anstrengelser fører til, at udgifterne på andre udgiftsområder stiger, så snakker man i og for sig mindst muligt om det, og i hvert fald lægger man ikke tallene sammen. Derved tilslører man, hvad det egentlig er der sker.

Sammenfattende er situationen for det år, vi går ind i, 1973-74, altså den, at sammenholder man det budgetoverslag, som var udgangspunktet for folketingets spareudvalgs sparebestræbelser, med den finansplan, der nu foreligger, så er der i realiteten ikke tale om nogen besparelse; når man tager samtlige udgiftsområder under ét, og hertil kommer, at man kun har anført en lovreserve, der er ca. $\frac{1}{10}$ af, hvad der var fornødent for den lovgivning, der er gennemført i indeværende folketingsår, og at man har ansat en reserve til pris- og lønstigninger, der er 3 milliarder kr. mindre, end hvad der har været brug for i år.

Dette er altså den alvorlige baggrund for forhandlingerne om de foreliggende lovforslag. Ud fra meget optimistiske forudsætning-

[Dahlggaard.]

ger om de ydre økonomiske betingelser for 1973, som halvårsoversigten desuagtet forventer vil føre til underskud på den løbende betalingsbalance med 2 milliarder kr., lægger regeringen alligevel op til en udgiftspolitik, som mildest talt må karakteriseres som letsindig.

Jeg ved, at regeringen, som hr. Orla Møller allerede har gjort det, over for denne beskrivelse vil pege på den for tiden gunstige udvikling på betalingsbalancen. Man vil pege på, at kasseoverskuddet, der forventes på statens finansbudget i 1973-74, vil være af samme størrelsesorden som i år. Alligevel vil jeg sige til finansministeren og til økonomi- og budgetministeren og til de ministre, der i øvrigt har ansvaret for udformningen af regeringens økonomiske politik: jeg forstår ikke, I tør lukke øjnene for den udgifts-eksplosion, som i stadig hastigere tempo er under udvikling. Men det er netop, hvad hr. Orla Møller har gjort her i dag, altså lukket øjnene ved de udtalelser, han har fremsat.

Det radikale venstre er ikke træt af at drøfte spareproblemerne, og vi må nødvendigvis kæde spørgsmålet om statens udgifter sammen med hele det lovgivningskompleks, der er til behandling i dag, og som drejer sig om, hvordan statens indtægter skal tilvejebringes. Jeg var meget glad for, at også hr. Orla Møller finder det aldeles nødvendigt, at spareproblematikken og disse lovforslag skal behandles i sammenhæng. I det omfang, man er med til at tage ansvar for statens skatte- og afgiftspolitik, er man jo ifølge sagens natur også med til at tage ansvar for den finanspolitik, som skatte- og afgiftspolitikken er et led i. Derfor vil vi fra radikal side under det videre arbejde med lovforslagene prøve, om vi kan opnå sikkerhed for, at der sker besparelser i tilstrækkeligt omfang og sådan, at når man lægger sammen med de områder, hvor der sker udgiftsstigninger, så bliver det samlede resultat stadig væk besparelser.

Baggrunden for skattebuketten er bl. a. følgende: sygekassekontingentet og dagpengebidragene, der i praksis virker som en kopskat, altså opkræves med lige store krone- og ørebeløb pr. person uanset hans indtægt, falder bort. I stedet stiger de proportionale skatter til kommunen og til

dagpengefondens. For at aflaste indkomstskattesystemet ønsker regeringen derfor at foretage også en proportional nedsættelse af statskatten og har her fundet løsningen i form af en nedsættelse af folkepensionsbidraget med 2 pct. af skalaindkomsterne. Provenutabet herved skal dækkes dels af nye afgifter og dels af besparelser, og dem har jeg altså allerede omtalt og skal ikke vende tilbage til. Hvis man nu sammentrækker forslagene: pointe og i denne forbindelse udelader alle mellemregninger, hvori kommuneskat og statsindkomstskat indgår, så er det, der sker, altså følgende: sygekassekontingenter og dagpengebidrag, der er kopskatte, altså i øjeblikket vender den tunge ende nedad, erstattes af afgifter på cigaretter, spiritus, benzin og motorkøretøjer og af en afgift på omsætning af fast ejendom. Hvordan ændres nu byrdefordelingen mellem indkomstgrupperne som følge heraf? Ja, det synes jeg ikke finansministeren trods sine mange interessante regneeksempler i sin fremsættelsestale giver noget svar på. Jeg går ud fra, vi kan få det belyst under forslagene behandling i udvalget. Vi vil her også fra radikal side prøve at få belyst, hvordan forslagene påvirker forholdet mellem beskæftningen af de aktive og de passive befolkningsgrupper. Jeg tror — det er en personlig opfattelse — at der sker en forskydning til fordel for uddannelsessøgende og pensionister, altså befolkningsgrupper, der i de seneste år har ligget i spidsen med hensyn til indkomststigninger, og at skatteomlægningen er til skade for de erhvervsaktive befolkningsgrupper, herunder såvel tjenestemænd og funktionærer som faglærte og ikke-faglærte arbejdere. Man må i den forbindelse erindre, at forhøjelsen af lønmodtagerfradraget, som der er stillet forslag om, jo først vil kunne mærkes i 1974, og til den tid ved vi egentlig ikke, hvordan det øvrige skattesystem ser ud. Det er et spørgsmål, som vi altså lægger vægt på at få belyst, for vi er enige med statsministeren, når han i en udtalelse i tv-avisen forleden dag sagde, at nu er skatterne efterhånden nået til det punkt, hvor man risikerer, at de modvirker arbejdslysten.

Lovforslag nr. 240 om ændring af kilde-skatte-loven går ud på at forhøje lønmodtagerfradraget fra 1.500 kr. til 2.000 kr. Det oplyses i bemærkningerne til forslaget, at

[Dahlggaard.]

det skal have virkning fra og med indkomståret 1973, men at det af tekniske grunde først kan tages i betragtning i forbindelse med slutligningen for 1973, og det vil som bekendt sige langt ind i 1974. Vi har i det radikale venstre været overordentligt forundrede over dette forslags udformning. Jeg vil gerne spørge finansministeren, om det er meningen, at skatteyderne, når de nu får deres skattekort, formentlig en gang i slutningen af november måned, så skal have lejlighed til hver især at henvende sig til myndighederne og bede om at få deres skattekort udbyttet med et nyt, hvor der tages hensyn til disse forhøjede lønmodtagerfradrag? Jeg ser for mig ca. 2 millioner lønmodtagere hver især gå i gang med denne operation, der unægtelig nok kan lamme en i forvejen overbyrdet skatteadministration. Jeg håber ikke, at dette har været finansministerens hensigt.

På den anden side må det vist nok erkendes, at hvis forhøjelsen af lønmodtagerfradraget først skal vise sig i nedsat beskatning engang i 1974, så er der ikke megen mening i at fremsætte lovforslag på nuværende tidspunkt, så er det tids nok, at vi ser på det spørgsmål om et år, når beskatningen af indtægterne i 1974 skal tilrettelægges, og når kildeskattedirektoratet har haft tid og lejlighed nok til at tage denne og eventuelle andre skatteideer i betragtning. Det er jo administrativt meningsløst, at dette lønmodtagerfradrag nu skal indarbejdes i den administrative og datamæssige teknik og herudover skal volde samtlige kommunalbestyrelser ulejlighed, fordi det forrykker det grundlag, hvorpå man netop har budgetteret kommuneskatterne for 1973, når skattelettelsen for lønmodtagerne alligevel først skal virke i 1974.

Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at en forhøjelse af lønmodtagerfradraget hører til de fænomener i skattelovgivning, der er til størst fordel for dem med de store indtægter og til mindst glæde for dem med de små. Når hertil kommer, at det har vist sig, at f. eks. Københavns kommune i 1973, må forøge sin skatteudskrivning med 30 mill. kr. på grund af det forhøjede lønmodtagerfradragets virkninger i 1974, og når man tænker på, at disse 30 mill. kr. pålignes som

proportional kommuneskat, så må jeg erkende, at jeg ikke begriber, hvor finansministerens sociale synspunkter er blevet af i denne sag.

Om indkomstskatteforslagene skal jeg i øvrigt kun bemærke, at vi fra radikal side er rede til at se på de nye bestemmelser vedrørende skatteofferne. Sygekassekontingenterne og dagpengebidrag har hidtil været udgifter for den enkelte skatteyder, som ikke har haft relation til skatteofferne. Nu bringes disse betalinger ind under det statslige og kommunale skattesystem, og så kan det være rimeligt at tage skatteoftrereglerne op til drøftelse.

Om afgiftsforhøjelserne skal jeg udtale mig væsentlige mere kortfattet. Forslag nr. 241 om afgift på 1 pct. af omsætning af fast ejendom har vi ikke megen sympati for. Forslaget indebærer en omlægning fra skatter på indkomst og forbrug til omsætningskat på fast ejendom, der finansieres af kapital og belåning. Forslaget har i finanspolitisk henseende en forkert tendens, hvis vi i øvrigt er enige om, at det er en stram finanspolitik, der er behov for. Vi må også modsætte os, at der med forslaget i realiteten tages hul på en ny skattekilde på en måde, der efterhånden kan skabe nye hæmninger i det økonomiske liv ved at modvirke mobilitet på arbejdsmarkedet og erhvervsstrukturen.

Forslag nr. 244 og 245 drejer sig om forhøjelse af motorbeskatningen. Sidste gang vi havde førstebehandling af tilsvarende forslag her i tinget var i maj måned 1969. Den daværende socialdemokratiske ordfører, den nuværende indenrigsminister, udtalte dengang om benzinforhøjelserne, det var 6 øre dengang (Folketingets Forhandlinger 1968-69 sp. 6634):

„At forhøjelsen så rammer erhvervslivet i flæng og lønmodtagere i særdeleshed, ja, det ser man stort på.“

Om forhøjelsen af vægtafgiften udtalte han (sp. 6635):

„Forslaget vil ramme de dårligst stillede og vil få en asocial virkning ud fra den betragtning, at beløbet er lige stort, enten det er den store eller den lille indkomst“

det drejer sig om.

Ved samme lejlighed udtalte nuværende

[Dahlgaard.]

statsminister bl. a. — jeg henviser til Folketingets Forhandlinger 1968-69, sp. 6708:

„Der var engang noget, der hed „den fattige mands snaps“, og jeg var lige ved at give mig til at tale om den fattige mands bil, hvilket der ville have været megen realitet i.“

Hr. J. O. Krag siger videre:

„Man skal ikke glemme, at med motoriseringen her i landet er det at have bil nået ud til helt nye klasser i befolkningen. Disse klasser i befolkningen bliver nu straffet særlig hårdt. Og så siger man, at man har taget sociale hensyn!“

Ved at gengive disse 3½ år gamle citater fra nuværende ministre vil jeg gerne ligesom antyde over for finansministeren, at hans forslag om benzinskat og om vægtafgift ikke er udtømmende belyst ved angivelsen af de statsindkomster, afgifterne kan indbringe. Vi må have belyst, hvilken omkostningsvirkning forslagene har for dansk erhvervsliv, og vi må i overensstemmelse med det, der var den egentlige tankegang bag den nuværende statsministers udtalelser, jeg netop har gengivet, have belyst, om også disse forslag hæmmer mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Jeg er meget vel klar over, at forslagene om motorbeskatning har relation til forslag nr. 239 om ændrede grænseregler for dokumenterede befordringsudgifter ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dels lider imidlertid dette forslag af de samme skavanker som forslaget om det forhøjede lønmodtagerfradrag, det virker først et år senere, end det skulle i forhold til den problemstilling, det har relation til, og dels kan denne lovændring jo kun i meget begrænset omfang virke som kompensation for øgede udgifter til nødvendig transport.

Endelig er der forslagene om forhøjet afgift på cigaretter og spiritus. Cigarettafgiften virker som bekendt med den tunge ende nedad, men jeg har i øvrigt ikke nogen kommentarer at give disse to forslag med på vejen i øjeblikket. Vi må se på dem under udvalgsarbejdet.

Som man vil se, afspejler det radikale venstres syn på de 10 forslag næsten alle afskygninger af menneskelige følelser, dog mest dem fra sindets skyggeside. I visse til-

fælde er vi imod forslagene, i andre tilfælde er vi forundrede over deres udformning, i atter andre tilfælde nærer vi skepsis og føler trang til yderligere belysning af forslagene. Men vores generelle indstilling er, at vi er villige til at deltage i et sagligt udvalgsarbejde, og så må det på normal måde vise sig, om der er noget, vi kan blive enige om.

Afslutningsvis skal jeg imidlertid understrege to ting. For det første: vi ønsker ikke under den videre behandling af forslagene at opgive sammenkædningen med problemerne omkring statens udgifter og mulighederne for at opnå yderligere væsentlige besparelser. Jeg er glad for, at hr. Olra Møller på socialdemokratiets vegne her i dag har givet udtryk for en ganske tilsvarende opfattelse.

For det andet: regeringens forslag bygger helt klart på forudsætningen om dansk tilslutning til fællesmarkedet. Selv ud fra denne forudsætning er forslagene set i sammenhæng med udgiftspolitikken udtryk for letsindighed. Såfremt resultatet af folkestemningen den 2. oktober bliver et nej til fællesmarkedet, vil forslagene ikke kunne holde. Statsministeren har allerede offentligt givet udtryk for, at hvis ikke Danmark bliver medlem af fællesmarkedet, så kommer bl. a. dagpengereformen i fare, byggeriet må nedskæres og der bliver risiko for arbejdsløshed. Jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt disse udtalelser har været særlig kloge eller hensigtsmæssige. Men de viser, hvilke overvejelser man nødvendigvis på ansvarligt regeringshold må gøre sig. Jeg vil gerne til det nævnte tilføje, at også i landbrugserhvervet, i fiskerierhvervet og i de egnsudviklingsområder, hvor de to erhverv er dominerende, vil der opstå alvorlige problemer i tilfælde af nej til fællesmarkedet. Hvis det bliver et nej til fællesmarkedet, er det helt andre fordelingsmæssige problemer, vi står over for den 3. oktober end dem, som de fremsatte lovforslag beskæftiger sig med.

Vi har derfor i det radikale venstre den opfattelse, at vi nu skal gå i gang med udvalgsarbejdet og prøve så langt som muligt at samarbejde med finansministeren og økonomi- og budgetministeren om de problemer, der foreligger, med sigte på, at vi i begyndelsen af oktober kan have den bedst

[Dahlgaard.]

mulige baggrund for at træffe de beslutninger på udgifts- og skatteområderne, som til den tid vil være at træffe.

Omman: Først må jeg fraskrive mig den store ære, hr. Poul Schlüter tillagde mig som inspirator ved udformningen af disse forslag. At jeg må gøre det, vil fremgå af nogle kritiske bemærkninger over for forslagene, jeg senere vil fremkomme med.

Men når dette er sagt, vil jeg da gerne understrege, at hovedtendensen i disse forslag er rigtig; det var dog vist også den samme tanke, hr. Poul Schlüter havde givet udtryk for, nemlig at det ikke ville være økonomisk rigtigt og forsvarligt at møde frem pr. 1. januar 1973 med forøgede trækprocenter.

Når det er blevet sagt, at jeg ville nedsætte udskrivningsprocenten til 88 eller noget i den retning og troede, det var tilstrækkeligt, ja, så er det bare udtryk for, at jeg ikke ville have, den skulle stige, og ikke var klar over, at der skulle så store nedsættelser til for at holde beskatningen konstant.

Det, man nu har foreslået, svarer altså til en nedsættelse til 82 pct., og det er jo en ganske voldsom regulering, som dog sker på en sådan måde, at den får helt andre og bedre sociale virkninger, end det ville have at nedsætte udskrivningsprocenten.

Jeg vil gerne sige, at når jeg lagde vægt på, at trækprocenterne ikke skulle stige, er det, fordi det er min overbevisning, at en stigning ville virke økonomisk uheldigt. Man har i og for sig ikke troet hidtil i den økonomiske teori heller, at den direkte beskatning kunne være direkte inflationsskabende. Jeg tror, den har nået et niveau, hvor en sådan virkning er uundgåelig.

Jeg kan altså også, hvad angår den metode, finansministeren har valgt for at undgå en sådan stigning, følge ham et meget langt stykke. Det ligger jo sådan, at lige så meget som man skaber en dårlig social balance ved at gøre skatterne proportionale i stedet for progressive — og det var jo et VKR-yndlingsstema i skattepolitikken for et par år siden, når man lagde større og større byrder over på de proportionale kommunale skatter og amtsskatter — lige så meget gør

man så godt igen ved at gå den modsatte vej, og det er det, som finansministeren gør.

Også hvad rammen for forslagen angår, kan jeg på det foreliggende grundlag være nogenlunde enig. Der føres for øjeblikket en temmelig stram finanspolitik. For øvrigt er den økonomiske situation jo ifølge årsoversigten ret god; der er vel ikke ligefrem noget at hoppe i vejret over, men der er vel heller ikke ligefrem noget at blive svag i knæene over, og det synes jeg nok er glædeligt i denne situation. Jeg skal ikke netop i den nuværende situation opfordre til nogen afgørende svækkelse i finanspolitikken, hvis man ikke på anden måde gør modtræk, men jeg vil da gerne se lidt nærmere på balancen mellem besparelser og afgiftsforhøjelser på den ene side og de skattelettelser, der her er tale om, på den anden side.

Derudover vil jeg fremhæve en anden ting. Jeg synes, at man stadig væk koncentrerer for megen opmærksomhed om størrelsen af dette kasseoverskud, for jeg tror ikke, at et passende kasseoverskud er det eneste lykkelige. Ved realkreditforliget havde man en hel del rigtige målsætninger vedrørende låntagning her i landet, men man nåede ikke til ende. Det private pantebrevsmarked svulmede op; det har man set, og det vidste man i realkreditudvalget i og for sig ville ske, og derfor var der enighed om at gøre noget ved denne lånesektor.

Jeg nævner det her, fordi denne sektor har fuldt så stor vigtighed for den økonomiske balance og for valutaen, som i og for sig kasseoverskuddet har. Det kunne godt være, at vi under udvalgsarbejdet måske kunne komme ind på at drøfte denne side af økonomien, som jeg mener er ganske jævnsides med besparelsesproblematikken og med kasseoverskudsproblematikken.

Dernæst vil jeg dog godt ligesom hr. Enggaard spørge om, hvorfor besparelsen kun er på 1.000 mill., idet jeg ligesom han havde forstået, at der fra spareudvalgets side var tale om et noget højere beløb. Jeg vil også godt have oplyst, i hvilken sammenhæng det indgår, at der er brug for afgiftsforhøjelserne nu, men lettelserne først følger pr. 1. januar 1973.

Dernæst nogle kritiske ord om valget af afgifter. Der er i min gruppe en overbevisning om, at det at lægge yderligere skat på

[Ømann.]

transporten, på benzinen og forhøje vægt-afgiften ikke er det allerlykkeligste, man kunne gøre, at det er omkostningsfordyrende, at det betyder en belastning af de erhvervsdygtige grupper, at det i og for sig fremmer den inflation, som vi vel alle sammen gerne ville dæmpe mest muligt.

Der er vel muligheder for at se lidt på dette her og at drøfte, om det var praktisk, hensigtsmæssigt, at indføre et andet beskatningsprincip her; jeg tænker på værdiskatten. Jeg ved, det tidligere har været drøftet, og jeg ved også, at det tidligere er afvist af et udvalg, men jeg ved ikke, om de samme grunde til afvisning foreligger i dag. Jeg synes, man skal se på det i udvalget og se på, om der ved fastlæggelsen af disse motorskatter er mulighed for at tage hensyn til forureningen, til den vægt, hvormed afgiften falder på gas og diesel på den ene side og på benzin på den anden, og om der er hensyn at tage til erhvervslivet.

Hvad de to andre afgiftsforhøjelser angår, på cigaretterne og på snapsen, ja, så er de jo forfærdelig traditionelle. Det er rigtigt, som det blev sagt før, at hvordan vi end vender og drejer det, og hvordan vi end ser på cigaretrykning, så vender det den tunge ende nedad, og det er vel også rigtigt, at i mange husholdninger indgår snapsen fremfor udenlandsk spiritus som noget, der ikke er helt usædvanligt. Mon ikke det var muligt også at kigge lidt på disse to giftskatter?

Afgiften på omsætning af fast ejendom: ja, det er jo kun en spæd begyndelse på det, som bliver nødvendigt, nemlig at inddrage jordværdistigningerne, ejendomsværdistigningerne, alle disse ting, som unddrager sig skattekontrol, finanspolitisk kontrol, og som i og for sig går uden om den styring, man tilsigter ved beskatningen. Jeg havde hellere set en skat på selve fortjenesten, men det ved vi jo ikke er muligt i en snæver vending at gennemføre, det ved vi, der tidligere har beskæftiget os med kapitalvindingsskatten, den særlige indkomstskat. Dette her er let

at administrere og hurtigt at sætte i værk, og det er min overbevisning, at der vel nok vil være nogen prisvirkning, men at prisvirkningen vil være ringe. I forbindelse med det, jeg har sagt om disse afgifter, synes det umiddelbart tilløkkende at overveje en forhøjelse af denne afgift ved omsætning af fast ejendom og bruge den til at lave en endnu bedre social balance.

Men det er vel også sådan, at hermed er ideregisteret ikke udtømt. Der er noget, der hedder reklameskat, som man ofte har talt om. Mange folk har henvendt sig til mig og sagt, at det er blevet meget på mode at købe lystbåd i stedet for sommerhus, og at der er visse skattevirkninger her, som det nok var værd at se nærmere på.

Endvidere synes jeg nok, vi skulle have belyst i udvalget, hvorfor formueskatten er blevet væk, for det var jo sådan, at der allerede i foråret blev fremsat tanker om at forhøje formueskatten. Det er muligt, det ligger sådan, at den først vil virke så sent, at den ikke får nogen virkning i denne situation, men det må vi lige have belyst, og der er da også en mulighed for at rokere i forslaget som helhed og lave en anden balance.

Nu er det jo ikke ligefrem nogen lykke, når man tænker på skattepolitik og en ordentlig skattereform, at bevæge sig fra én trængt skattesituation til den næste. Det giver ingen reform. Men netop det, at man kommer i disse situationer, dette at man pludselig ser, at man kommer ud for en forøgelse af trækprocenten, som er uacceptabel, det indebærer jo, at vi trænger til en reform. Jeg forstår godt hensynet til den knappe tid og de begrænsninger, som kildeskattens mekanik tidsmæssigt fastsætter. Jeg forstår også, at man ikke i en ekstraordinær samling skal ændre hele verden. Men det, man gør i en snæver vending, kan man alligevel godt bestræbe sig for bygge rigtigt ind i en tiltrængt skattefremtid, og der er vel heller intet i vejen for, at vi ved denne debat diskuterer den fremtid og tager bestik af den.

Jeg kan ikke lade være med at benytte

[Ømann.]

lejligheden til at nævne den idé, som vinder mere og mere genklang i befolkningen: at indføre en enhedsskat. Jeg ved meget godt, at det ikke bare er en skattereform, men at det er et forslag om administration, om styring, om kommunernes stilling i samfundet. Folk forstår dette med en så afgørende forenkling. Jeg indrømmer, at det trænger til nogen forberedelse blandt kommunefolk og andre grupper, trænger til en tilvænnning til tanken, men jeg er ikke i tvivl om, at skal vi opretholde en direkte beskatning, er det nødvendigt, at vi holder op med at opkræve alle disse mange skattearter.

Men dette ligger noget fjernt, det indrømmer jeg. Alligevel synes jeg nok, det var rart at besinde sig på, hvad man i en nærmere fremtid — og her mener jeg til året — kan gennemføre af reformer. Jeg ved, der har været en udstrakt enighed her i tinget, ikke bare mellem socialdemokratiet og SF, men også med partiet venstre, det konservative folkeparti og det radikale parti, der har udtrykt samme mening, nemlig at den måde, man ordner skattefradragene på, er aldeles uretfærdig, at der er en meget stor stemning for at konvertere de forskellige fradrag i indkomsten til fradrag i skatten, så de virker ens uanset indtægtshøjde. Det gælder f. eks. forsikrings- og pensionsfradrag, det gælder fradrag på eget hus.

Jeg mener også, det ville være rigtigt over for befolkningen at tilkendegive en vilje til nu at gøre noget alvorligt ved skatteadministrationen. Der er vel ingen, der er i tvivl om, at denne gren af forvaltningen er overadministreret og indrettet på en mærkværdig måde, og at det også ville glæde om ikke hele befolkningen så store dele af den, om der kom en skærpelse af skattekontrollen, kom en samordning af den kontrol, som toldvæsenet gennemfører, med den kontrol, som skattevæsenet gennemfører. Vi ved jo også, at der kommer et forslag om aftrapning af disse afskrivninger på bindende kontrakter, og at der forestår en reform af bygningsafskrivningerne, og det ville vel være rigtigt sådan set at gøre sig klart som en helhed, hvad det er, der forestår, selv om man her i denne ekstraordinære samling kun kan gennemføre ganske begrænsede ting.

Må jeg til sidst sige over for den meget store bekymring, der har været over, at disse forslag er udformet med det perspektiv, at det blev et ja til fællesmarkedet, og at det vil se helt, helt anderledes ud, hvis det bliver et nej, at der ligger meget store skattereserver, som man kan inddrage, og som man kan anvende uden at gå den almindelige befolkning for nær. Jeg nævnte også i går de meget store stigninger, der er på fast ejendom, at det bliver nødvendigt ikke bare af skattemæssige og fiskale hensyn, men også af almindelige økonomiske hensyn at gøre noget ved disse stigninger, og at der stadig væk flourerer et ganske udbredt skattesnyderi.

Ja, jeg ville nævne disse perspektiver, fordi jeg meget gerne vil bort fra, at vi ligesom vælter os fra den ene snævre skatte-situation til den anden, uden at bygge disse snævre situationer ind i en rigtig skattefremtid, ind i en samlet skattereform.

Jeg skal altså udtrykke min velvilje over for forslagene hovedsigtet, men med de forbehold, som jeg har givet udtryk for over for de enkelte lovforslag.

Axel Ivan Pedersen: I folketingsåret 1968-69 foretog folketetinget en omlægning af spiritusafgifterne fra værdiafgift til mængdeafgift, en omlægning, som i sig selv indebærer svigtende samstemmighed mellem afgiften og prisudviklingen, men en omlægning, hvis værdi arbejdsmæssigt og kontrolmæssigt jeg ikke er i stand til at vurdere. Omlægningen medførte en nedsættelse af afgiften på akvavit, endskønt det forholdt sig således, at spiritusafgifter holdede bag efter den almindelige prisudvikling med 10-14 pct., alt efter hvilke sorter det drejede sig om. I dag er afstanden skønmæssigt vel ikke under 20 pct., måske nærmere 25 pct.

Skattenedsættelsen medførte en prisreduktion på akvavit, og jeg udtalte dengang betænkelighed ved det forøgede forbrug og ved, hvad dette ville medføre. Den fungerende statsminister, hr. Ninn-Hansen, søgte at bestride denne opfattelse, men udviklingen har givet mig ret. Forbruget er steget, som oplyst af finansministeren i mandags, med i nærheden af 50 pct. Det er da også forståeligt, at spritfabrikkernes årsberetninger har været meget optimistiske

[Axel Ivan Pedersen.]

og givet udtryk for både glæde og tilfredshed over udviklingen, en tingenes tilstand, der nok vil ændre sig i næste årsberetning foranlediget af, hvad der nu forestår.

Jeg kan naturligvis ikke undlade at udtale min tilfredshed med, at de synspunkter og betænkeligheder, jeg dengang gjorde gældende, nu om end mere af fiskale årsager end af ædruelighedsmæssige grunde vinder genklang i den forhøjelse, der finder sted, når det foreliggende forslag herom vedtages.

Alligevel må jeg give udtryk for nogen betænkelighed ved ændringerne i punktskatterne, nemlig den, at øllet ikke er med i afgiftsstigningerne. I stigningen i spiritusforbruget i øvrigt indtager det stærke øl, altså pilsner af skatteklasse I og luksusøl af klasse A og B, de såkaldte guldbajere, en meget fremtrædende plads. Produktionen af disse ølsorter androg for året 1971 omsat i flasker a 3/8 liters indhold godt og vel 1,9 milliarder. Heraf går til eksport ca. 20 pct., men tilbage til konsum bliver der alligevel 1.500 mill. pilsnere og guldbajere. Det må derfor forekomme åbenlyst, at der afgiftsmæssigt er en indtægtskilde her, som man efter min formening uden skadevirkninger kan øse af.

Jeg kan derfor ikke lade være med at spørge finansministeren om årsagen til, at man ikke har været opmærksom på dette forhold. Jeg nærer ingen tvivl om, at et flertal i befolkningen efter nærmere overvejelse vil foretrække afgiftsforhøjelse på varer, som den selv bestemmer forbruget af, som den selv bestemmer hvor meget den vil købe af, fremfor afgiftsforhøjelser på varer, som den nødvendigvis må eller skal anskaffe sig, og som oven i købet om end indirekte vil påvirke pristallet.

Jeg vil derfor slutte disse få bemærkninger med at anmode udvalget om at tage disse betragtninger med ind i deres overvejelser under udvalgsarbejdet omkring de foreliggende forslag.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg vil begynde med at sige, at jeg er ganske enig i det, hr. Axel Ivan Pedersen sagde her, ikke om øllet og skatten derpå, men om, at folk i mange tilfælde foretrækker skat i form af afgifter. Det er jo en kendsgerning.

Selv om der ofte gennem tiderne har været udkæmpet store debatter om for og imod forbrugsskatterne, er realiteten vel nok alligevel, at den store masse trods alt foretrækker i hvert fald en vis forbrugsbeskatning fremfor indkomstskatter af den højde, som vi nu har fået indkomstskatterne op på; det tror jeg nok man må erkende. Jeg er også enig i, at der kan være en fordel ved, at man selv ved at variere sit forbrug i nogen grad kan blive fri for skatten, og det gælder netop på punktafgiftsområdet.

Men når jeg har sagt det, kan jeg ikke gå videre og sige, at vi overvejer at tage øllet med ind i denne buket. Vi har ikke haft nogen overvejelser om en øget beskatning på øllet, og det har jeg i hvert fald stadig væk ikke overvejelser om.

Det har i og for sig været velgørende at høre den rolige tone, der har været anvendt her, lidt til afveksling fra de foregående dage. Vi er ligesom kommet hjem igen til en normal debat. Jeg synes også, debatten har været saglig; jeg er i hvert fald ikke stødt på noget, som jeg synes var direkte usagligt. Det betyder jo ikke, at man er enig — der er jo stor uenighed om disse ting — men jeg vil gerne give udtryk for det samme, som socialdemokratiets ordfører, hr. Orla Møller, gav udtryk for — hr. Orla Møller pointerede jo også, at det var på regeringens vegne, vi havde talt om det i forvejen — at vi er parat til en åben drøftelse med udvalget om disse ting.

Men jeg går også ud fra, at alle er indforstået med, at den finanspolitiske linje, som ligger i dette, og som hr. Orla Møller jo netop understregede meget stærkt, må holdes. Der kan ikke være tale om, at man lemper på finanspolitikken. Det, jeg sagde i min fremsættelsestale, var, at vi ikke kan føre en letsindig finanspolitik, og jeg vil også gerne sige, at et kasseoverskud på 1.400 mill. kr. — selv om man så kan sætte spørgsmålstegn i det hele taget ved kasseoverskuddet som en af de ting, man nu skal være særlig opmærksom på — vel nok er i underkanten af, hvad vi måske skal have, når vi går ind i 1973 med de forventninger, vi har til 1973 om en meget kraftig stigning i aktiviteten, og jeg tror også, budgetministeren vil give udtryk for de samme ting. Heri ligger altså, at vi ikke fra regeringens side kan acceptere forslag,

[Finansministeren.]

som betyder, at vi slækker på finanspolitikken. Så kan man være uenig om de forskellige dele, men at slække finanspolitikken nu vil absolut ikke være en sagligt rigtig politik.

Vi er altså klar til at se på tingene. Det har været nævnt fra alle sider, at benzin- og motorafgiftsforhøjelserne var noget af det, der måske generede mest. Jeg er parat til at se på, om vi enten kan ændre lidt på fordelingen eller på satserne. Skulle det virkelig være sådan, at der er disse lyse hoveder i skatteudvalget, der kan finde på noget helt nyt og dejligt, så vil vi også være meget vågne over for det.

Jeg kan sige med det samme for benzin- og motorbeskatningens vedkommende, hvor der blev spurgt — jeg tror, det var af hr. Enggaard — om rutebilerne, at det spørgsmål indgår allerede i finansministeriets og tolddepartementets overvejelser. Vi har det altså ikke med her i buketten, men vi har faktisk et forslag under udarbejdelse i den retning, som hr. Enggaard var inde på, for at lette situationen for rutebilerne, der har nogle særlige problemer. Der vil komme forslag om det, og vi kan da også fremskynde det, sådan at det kan komme som et ændringsforslag i forbindelse med det foreliggende. Der er ikke noget af det, der koster de mange penge, det er 15-16 mill. kr., og det skal formentlig alligevel gennemføres. Jeg tror, der vil være tilslutning til det i hele folketinget.

Jeg vil gerne sige til hr. Poul Schlüter, at jeg synes, de konservative dog har et vist ansvar for det, der sker her — når man nu beklager sig sådan over, at EF-debatten bliver forstyrret af en økonomisk debat af den karakter, vi nu får, fordi vi har lagt afgiftsforslagene frem. Det er jo ganske rigtigt, som hr. Poul Schlüter sagde, da han citerede mig, at jeg i juli måned sagde, at regeringen ingen planer havde om forhøjelse hverken af indkomstskatterne eller af forbrugsbeskatningen. Jeg tror nu nok, jeg sagde momsens, men jeg så godt, at en avis skrev forbrugsbeskatningen. Men all right, det var vores hensigt, og jeg mener i og for sig også, det var rimeligt af regeringen at have denne hensigt, for det ville være en præstation i sig selv. Hr. Poul Schlüter ikke mindst har jo fremhævet de stærke stignin-

ger, der har været i udgifterne — det skal jeg slet ikke komme ind på, det vil økonomiministeren tage sig af — men så må det også være lidt af en bedrift, at regeringen trods alt kan møde frem og sige: vi foreslår uændret udskrivningsprocent. Vi skal altså ikke have højere skatter, selv om oppositionen påstår, at vi har gennemført nogle udgiftkrævende reformer, hvad vi også har. Vi har gennemført nogle udgiftkrævende reformer, men vi kommer alligevel ikke og foreslår, at udskrivningsprocenten skal sættes op. Det synes jeg nok man kunne få en lille smule anerkendelse for.

Jeg er gået videre i min fremsættelsestale og har sagt, at budgettet, som det nu foreligger for os, viser, at vi ikke alene kunne møde her i folketinget med forslag om uændret udskrivningsprocent, men at vi også kunne kompensere for $\frac{3}{4}$ pct. forhøjelsen for det særlige statslige bidrag til dagpengefonden; det er jo situationen. Det vil altså sige, at staten, budgetministeren, regeringen har klaret sin del af problemerne.

Hr. Poul Schlüter har jo i Berlingske Tidende for ikke ret længe siden sagt, at det, man måtte forlange af regeringen, var, at den gennemførte en skattepolitik således, at set i sammenhæng med kommunernes skattepolitik folk med uændrede indkomster også fik uændret skat. Det synes jeg hr. Poul Schlüter og det konservative folkeparti skulle tænke en lille smule på i dag, for det er nemlig det, regeringen har opfyldt, og endda lidt mere.

Men selvfølgelig har man slået agitationen i stykker, altså den konservative skatteagitation, som nu rigtig skulle i gang her begyndende i sommer og op til september-samlingen, for ingen af de andre partier, hverken venstre, radikale, SF eller socialdemokratiet, har bevæget sig særlig meget ind på det område. Men da jeg som sagt i juli måned havde meddelt, at vi efter samtale med statsministeren ikke regnede med, at vi kom med forslag om højere udskrivningsprocent, ja, så vendte hele den konservative agitation, nu skulle vi pludselig nedsætte den, nu skulle vi pludselig ikke alene ikke lade statsskatten stige, men nu skulle vi komme med en statsskat, der fuldt ud kompenserede for den stigning i kommuneskatterne, som — dette være sagt samtidig — VKR jo har et væsentligt ansvar for, for det

[Finansministeren.]

er jo hele omlægningen til sygesikring, der spiller ind her. Hvem var det, der først og fremmest pressede det igennem? Det var da den forrige regering, det gik stærkt, nu skulle disse sygekasser ophæves, og nu skulle det over til kommunerne osv.; ja men det er jo hovedsagelig derved vi får disse skattestigninger. Det havde været mere rimeligt, synes jeg, hvis man havde erkendt dette, men det har man altså ikke gjort, man har ført hele den agitation. På den anden side har vi i regeringen i vores vurdering haft det moment med, at vi har sagt: realiteten er, at vi på grund af forskellige omstændigheder, på grund af den nævnte omlægning, stigningen i de almindelige udgifter i kommunerne, den omstændighed, at den tidligere konservative finansminister groft underlignede skatteansættelserne i 1972, har fået disse skattestigninger. Det fremgår af den økonomiske årsoversigt, og — dette være sagt til hr. Poul Schlüter — det er altså ikke mig, der har skrevet den, selv om jeg har skrevet min egen tale, i hvert fald det meste af den. Jeg har ikke skrevet den økonomiske årsoversigt, men dér kan hr. Poul Schlüter finde præcis det samme, som jeg har sagt, nemlig — ja, der står altså ikke, at det var hr. Ninn-Hansen, der gjorde det, og de konservative — at man har underlignet i 1972 med det resultat, at skatteyderne til næste år, i 1973, vil få nogle gevaldige restskatter, som de skal betale plus det, at de også skal have en højere trækprocent, fordi man i 1971 havde sådan en sød og rar finansminister, der sørgede for, at skatteyderne ikke fik de trækprocenter, de skulle have. Det var jo vældig pænt af ham, men de slipper jo bare ikke for at betale skatten, for når slutskatten kommer, så skal pengene falde, så kommer det bare i form af en restskat, og det er altså det, der kommer næste år.

Men dertil kommer, at hvis man skal have udryddet disse restskatter, som jo rider skatteborgerne som en mare i øjeblikket, som jeg får masser af breve om, og som den forrige regering har ansvaret for, hvis man altså skal væk fra dem — og det har jo både venstre og radikale og SF og socialdemokratiet nu været enige om at vi skal, de konservative er ikke med, men de fire andre partier har sagt: vi skal væk fra disse rest-

skatter, vi kan ikke blive ved med at lægge disse restskatter på befolkningen — så må vi have et system, sådan at vi kommer op på niveau med de reelle indtægter, så vi får en virkelig samtidighedsskat. Ja men hvad betyder så det? Det betyder, at hr. Ninn-Hansens underligning for 1972 ikke alene vil give større restskatter i 1973 end dem, vi har fået i år, men også at trækprocenterne rykkes op for at komme på niveau. For restskatterne er jo fra 1972, men hvis vi ikke rykker trækprocenterne op på niveau, får vi en gentagelse i 1973, og det betyder igen, efter hvad det økonomiske sekretariat har regnet sig til, at vi står i den situation, at almindelige lønmodtagere som følge heraf — plus omlægningen af de ting, jeg har talt om, over til kommunerne — står over for en stigning i trækprocenterne på 4-5-6 stykker i 1973. Det er det, der er kernen i sagen, og det er det, denne regering siger nej til. Det er ikke en skattereform.

Jeg kan godt være enig med hr. Ømann i, at vi kan tage andre ting op, og vi kan snakke om det, og vi kan måske ridse retningslinjer op for det, for alle de ting, hr. Ømann nævnte, er også noget, der i særdeleshed interesserer regeringen og mig selv. Men vi står simpelt hen og skal løse et helt påtrængende praktisk problem, nemlig dette, at den store masse af lønmodtagere næste år vil få trækprocenter, der ligger 4-5-6 stykker højere end i år, hvis ikke regeringen og folketinget gør noget. Og dér mener vi altså, at når de fire partier — altså ikke de konservative, men de fire andre partier — er gået sammen og har sagt: all right, det var forkert, hvad der skete, nu skal der rettes op på det, og gav mig bemyndigelsen til at gøre det, så synes jeg også, disse fire partier skulle være enige, om ikke om dette her til 100 pct., så i hvert fald noget, der kan være med til, at vi kommer ud af det meget, meget, meget dårlige system, vi har i øjeblikket med disse kæmperestskatter, uden at vi samtidig skal bebyrde befolkningen med vældige stigninger. Det er altså kernen i denne sag: det drejer sig om at gøre dette, uden at man samtidig ødelægger vores finanspolitik, sådan at vi ikke kan klare vores økonomiske problemer, valutapolitik osv.

Det er beklageligt, at de konservative ikke, når de har det ansvar for det, som de

[Finansministeren.]

har, kan være med her og oven i købet bebrejder regeringen, at vi nu kommer med dette i sammenhæng med EF-debatten — når man nu selv har medvirket ret stærkt til, at vi skulle have en sådan debat her i denne samling, hvad vi da meget gerne havde undgået, hvis det var muligt.

Jeg skal ikke gå ind i nogen lang debat om de historiske ting med de 82 pct., jeg er da glad for, at jeg er i stand til som finansminister at fremsætte et forslag der netop betyder, at den nedsættelse, vi kommer med nu, er præcis den samme som til de 82, men på en anden måde.

Men jeg vil gerne lige understrege, at der sandelig er forskel på — og det vil jeg understrege over for hr. Poul Schlüter — når man skal anlægge en social betragtning, at sige: nu skal vi gå ned fra 92 til 82 og se på de virkninger, dette rent faktisk vil få for skatteyderne og for de forskellige grupper, og så at diskutere, hvor meget udskrivningsprocenten skal være på, første gang vi skal fastsætte den, hvor der altså slet ikke er nogen udskrivningsprocent. For det var jo den situation, vi stod i, det var i 1969, vi diskuterede dette: hvor meget skal udskrivningsprocenten være, første gang kildeskatten kører? Da sagde vi altså 82, så der er ikke tale om, at der var noget med, at vi kom, som jeg også har både læst og hørt man har sagt om os, med forslag om en nedsættelse af skatterne. Det gjorde vi nemlig ikke. Det, det drejede sig om dengang, var: hvad den skal fastsættes til, og dér mente vi altså, det skulle være 82. Jeg er altså glad for, at det, vi nu foreslår, svarer til de 82.

Så siger man, at der er ingen lettelse i det. Jeg forstår ikke rigtig, hvordan man kan sige det. Det er jo klart, at man vil få en forskellig skattebyrde af disse forbrugsafgifter, alt efter som forbrugssammensætningen er i de forskellige familier, familiesammensætningen osv. Derfor er det vanskeligt at sige helt præcist, at for den og den indkomsthøjde virker forbrugsskatternes forhøjelse sådan og sådan; det kan man faktisk ikke. Det er grunden til, at man ikke har stillet det op og sagt: for en familie med den indtægt er det så meget, for en familie med den indtægt så meget, det kan man simpelt hen ikke. Men vi kan sige så meget, at vi ned-

sætter skatterne med 2 milliarder kr., og vi sætter forbrugsafgifterne op med 735 mill. kr. Det er da også tal, der belyser en lille smule. Altså, gennemsnitligt set kan vi sige, at det ikke er rigtigt, at vi giver med den ene hånd og tager med den anden. Vi nedsætter skatterne med de ca. 2 milliarder kr., og vi sætter forbrugsafgifterne op med de 735 mill. kr., så der er altså en betydelig lettelse.

Dernæst var der dette med, at vi sætter afgifterne op i dette finansår, men vi giver ikke noget — jeg får pengene ind i dette finansår, sagde hr. Poul Schlüter, men der er ingen lettelse i dette finansår. Jo, det er der da, for det meste af dette går i gang den 1. januar 1973. Mig bekendt går finansåret til 1. april næste år, så det er altså heller ikke rigtigt.

Realiteten skulle efter hr. Poul Schlüters mening være, at nu kom regningen fra S og SF for reformerne, og det mener jeg er tilbagevist både i min fremsættelsestale, i det, hr. Orla Møller har sagt, og i det, jeg siger nu; det er ikke rigtigt. Det rigtige er, at vi har klaret reformpolitikken og alligevel kan komme med forslag om at fastholde statens skatteudskrivning fuldstændig uændret. Skal vi også klare det med den kommunale stigning, så skal vi altså have lidt mere med, og det er jo det, de konservative har forlangt — det skulle vi også, vi skulle også klare det. Men det er jo det, vi kommer med forslag om. Så kunne det jo være interessant at høre, om de konservative havde nogle bedre forslag; det har jeg i hvert fald ikke hørt.

Jeg skal ikke gå ind på ordførernes stillingtagen til de forskellige forslag, det går jeg ud fra der bliver lejlighed til; som jeg har sagt, og som hr. Orla Møller har sagt det, skal vi have en åben drøftelse af i udvalget, og så må vi se, hvad der kommer ud af det; foreløbig var det altså negativt for de konservatives vedkommende.

Hr. Enggaard og andre mente om lønmodtagerfradraget, at her kommer vi med noget, som kan give skel. Det er ikke rigtigt. Det er rigtigt, at der ingen steder i bemærkningerne står en henvisning til, om det er en ajourføring, men det er det faktisk. Lønmodtagerfradraget fik, så vidt jeg husker, den størrelse, det har nu, engang i 1966 og blev vedtaget i marts 1967 med den første kildeskattelov, så det er altså en temmelig lang tid, der er gået. Jeg kan godt oplyse

[Finansministeren.]

her, at ligningsdirektøren til mig har sagt for ikke så længe siden, at det ville være en stor fordel for ligningen i alle vore kommuner landet over, hvis man satte lønmodtagerfradraget noget op, fordi det, som det er nu, med de 1.500 kr., ligger lige på grænsen eller rettere sagt er for lavt, der er alt for mange, der bliver nødt til at tage lønmodtagerfradrag B på selvangivelsen.

Det er altså rigtigt at sætte dette lønmodtagerfradrag op. Det, at det først kan få virkning for 1974, er jo ikke helt rigtigt, det får virkning fra 1973, når slutskatten bliver gjort op, og dér skal man også have med i billedet, at det jo er et kildeskattesystem, som er et a conto-system. Det kan have mange gode sider, det skal jeg være den første til at sige, men der er da også sider ved det, som ikke er så gode. Ethvert system har jo sine konsekvenser, og en af konsekvenserne her er, at man ikke sådan uden videre kan flytte om på tingene. Det er det, vi skal have skatteyderne til at forstå: at det spiller ikke så stor en rolle, som man mange gange tror, om tingene bliver regnet ud nøjagtig på den og den indtægt. Det var det, man prøvede på at vise i fjernsynet forleden dag: at der kan være temmelig store udsving i indkomsterne, uden at det i og for sig virker ind på størrelsen af trækprocenterne. Nu er det noget andet med fradragene, men der er det særlige denne gang, at vi har et sygekassekontingent, som bliver ophævet. Dér virker kildeskattesystemet til dels på samme måde, for man kan ikke få med i den automatiske forskudsregistrering, at sygekassekontingentet er ophævet. Det vil altså sige, at der på grund af dette sygekassekontingents bortfald kommer en vis fejlmulighed ind, som næsten helt bliver ophævet på grund af lønmodtagerfradragets forhøjelse, så alt taget i betragtning er det ikke nogen dårlig løsning. Lønmodtagerfradraget skulle forhøjes alligevel, formentlig næste gang, så det må være rimeligt, at vi gør det nu, og det vil også have en gunstig virkning i den retning, jeg her har nævnt.

Hr. Enggaard har direkte spurgt mig om afskrivningerne. Jeg kan gentage, hvad vi har sagt bl. a. på Marienborgmødet, som vi havde med Industrirådet: vi agter at komme med en væsentlig forbedring på visse områder, det drejer sig om kap. I i afskrivnings-

loven, maskinafskrivningerne, det drejer sig om forsknings- og udviklingsomkostninger, og det drejer sig om omkostninger til forureningsbekæmpelse og miljøbeskyttelse. Det sidste har vi ikke været inde på endnu, for forureningens vedkommende tilslutningsafgifterne. Jeg kan altså kun bekræfte, at vi kommer med dette.

Skatteloftdiskussionen skal jeg ikke gå ind på — vi har her en forskellig opfattelse af, hvad der er ret og rimeligt — men jeg føler trang til at sige én ting til hr. Enggaard. Jeg lagde godt mærke til, at hr. Enggaard sagde: lige nedenunder skatteloftet, så det er teknisk korrekt, men det, vi nu gør ved at sige, at de særlige sociale bidrag skal betales af dem med de meget store indtægter, det skulle efter hr. Enggaards måde at sige det på føre til, at mange skatteydere sagde: nu skal vi også rammes oven i hovedet. Og det er ikke korrekt, for sandheden er jo, at ethvert skatteloft, i hvert fald et skatteloft af denne karakter som et marginalskatte loft, hvem er det, der betaler det? Det spørger jeg hr. Enggaard om. Det kunne det være rart at få et svar på. Jeg siger ikke, at vi ikke skal have noget loft, for vi har nemlig et loft, som hænger sammen med selve kildeskatteskalaen; vi kan ikke sætte udskrivningsprocenten højere end til et vist niveau, det står i loven; men det, at man sætter et marginalskatte loft, betyder jo, at alle de, der ligger nedenunder, skal betale for dem, der ligger ovenover, fordi statsskatten går ned. Det kan der være rimelighed i i visse tilfælde; hvis det er en kommune med en meget høj kommuneskat og der er en enkelt eller et par enkelte skatteydere med høje indtægter, så kan der være en vis rimelighed i det system. Men hvis skatteloftet virkelig bliver af betydning i vores skattepolitik, så må hr. Enggaard indrømme, at det er dem, der ligger nedenunder, der kommer til at betale, så skal de betale mere i skat for, at man kan have det, og det er i hvert fald ikke socialt korrekt. Men det har i og for sig ikke så meget med dette at gøre, her er det disse særlige sociale bidrag, vi taler om.

Der er ingen grund til at diskutere det med afgiften på fast ejendom; jeg regner i og for sig ikke med, at vi kan blive enige om det. Men der er da en ganske interessant ledende artikel i dag i Fyens Tidende om det

[Finansministeren.]

spørgsmål. Jeg tror, at hr. Orla Møller lidt senere vil komme ind på det.

Til hr. Dahlgaard vil jeg sige delvis det samme, men må jeg tilføje for kommunernes vedkommende hvad angår lønmodtagerfradraget: det er rigtigt, at det ændrer lidt i indkomstgrundlaget, man regner med, at det ligger på 0,2-0,3 pct., og det kan give problemer, det vil jeg indrømme. Hvis en kommune har regnet med den rigtige indkomstudvikling, kan det godt give problemer, men jeg vil sige, idet jeg beder indenrigsministeren om at supplere og uddybe det, hvis det, jeg siger her, ikke er tilstrækkeligt, at en ændring på 0,2 pct. skulle ikke kunne give noget problem, fordi kommunernes fastsættelse af selve indkomstgrundlaget, indkomstudviklingen, trods alt stadig væk ligger så langt fra det, vi andre regner med i indkomstudvikling, at der skulle være meget gode muligheder for, at kommunerne så i stedet for at rette på trækprocenten kan rette på selve det tal, de bruger for indkomstudviklingen. Jeg ved, at Frederiksberg kommune regner med 9 pct., men staten regner med 11 pct., så der er jo da lidt at rette på dér.

Jeg går stadig ikke ind på de enkelte partiers stilling til de enkelte forslag. Alle har jo sagt noget om benzin- og vægtafgifterne, og jeg har givet tilsagn om at ville forhandle det, men der var noget specielt i hr. Ømanns indlæg på dette punkt, nemlig spørgsmålet, om man ikke skulle indføre en værdibeskatning. Spørgsmålet har været rejst mange gange. Jeg har ikke noget imod, at vi kigger på det en gang til. Der ligger en betænkning fra det udvalg, som også den nuværende indenrigsminister og jeg var med i, hr. Aksel Larsen var også med i det og én til fra SF. Udvalget nåede altså til det resultat, at man ikke skulle gøre det; men vi kan da se på igen, om det skulle være en fordel at gå over til det.

Jeg takker, fordi man i øvrigt var meget velvilligt indstillet over for de forslag, vi kom med, og erkender, som jeg allerede har gjort, at man kan snakke om de forskellige ting og dermed naturligvis også om de øvrige ting, som hr. Ømann var inde på ud over det, der er indeholdt i regeringens forslag. Jeg vil i hvert fald ikke være lyseslukker; når man nu har talt om de lyse hoveder, der

skulle være her — det må altså være i udvalget — vil jeg ikke være den, der skal være lyseslukker, hvis der skulle komme nogle gode forslag frem — reklameskat og lystbåde har vi jo hørt noget om før, men det kan da være.

Jeg har heller ikke noget imod, at vi tager de andre ting op. Jeg forstod, at hr. Ømann selv var klar over, at enhedsskatten var et så stort problem, at det ikke hørte helt med i øjeblikket, men spørgsmålet om skattefradrag, spørgsmålet om skatteadministrationen, spørgsmålet om skattekontrollen, ja, det er vel heller ikke noget, vi skal klare i dette udvalg, men jeg vil meget gerne være med til over for udvalget at give oplysninger om, hvad vi arbejder med i finansministeriet på dette punkt i øjeblikket. Vi er nemlig i fuld gang med det, det vil jeg gerne understrege.

Når der i forbindelse med disse afgiftsforhøvelser har været talt og skrevet om, at i stedet for dette skulle regeringen komme med noget helt andet, der skulle være en meget mere effektiv skatteligning, der skulle være gevaldige skatter på visse punkter, osv. osv., så vil jeg gerne sige, at jeg deler den opfattelse, at vores skatteligning og skattekontrol skal være betydelig bedre, end den er i dag, og den opfattelse tror jeg der er mange i denne sal der deler; men det er ikke noget, man kan klare fra den ene dag til den anden. Jeg kan sige, at vi kommer med forslag, vi har dem under forberedelse; ganske væsentlige ændringer både med hensyn til momsloven og statsskattekontrollen, sådan at vi kan få, håber jeg, et virkelig godt samarbejde med momsmyndighederne og skattemyndighederne, så vi kan komme mere ind på livet af de rigtige indtægter, end vi er det i dag.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter: De fleste af finansministerens betragtninger må jeg naturligvis vente med at tage stilling til til mit andet indlæg, men der er én ting, som jeg forfærdelig gerne vil kvittere positivt for med det samme. Jeg forstod finansministerens tale således, at det virkelig gjorde indtryk på ham i sommer, da det konservative folkeparti rejste kravet om og opstillede det mål, at vi skulle fastholde et uændret samlet skattetryk til næste

[Poul Schlüter.]

år. Det er jeg glad for at konstatere. Så er altså det spændende spørgsmål, om vi også kan blive enige om metoden.

Det har altså gjort indtryk på finansministeren, hvad et stort oppositionsparti sagde om målet. Om et øjeblik skal jo økonomiministeren, går jeg ud fra, have ordet, og så kommer vi vel til besparelserne. Men dér er min frygt, at hvis vi nu giver regeringen et nyt stort afgiftsprovenu, er det udelukket at nå videre med besparelserne end til de 1.000 mill. kr., regeringen i dag har begrænset sig til. Hvis det er tilfældet, bliver vi ikke enige. Men jeg håber, at der i udvalgsarbejdet kan blive lejlighed til at søge problemerne løst gennem højere besparelser end den ene milliard. Det er muligt, vi ikke kan nå i denne uge at klare det problem, men så må vi arbejde videre med det i oktober, og det har jo hele tiden været tanken. Lad os dog, for at bruge et økonomiministerudtryk, udsætte hele bullersjasen til oktober og så løse problemerne på den eneste fornuftige måde: ved at skabe ligevægt gennem yderligere reduktioner i de offentlige udgifter.

Økonomi- og budgetministeren (*Per Hækkerup*): Jeg vil gerne sige til hr. Poul Schlüter, at både finansministeren og jeg og den øvrige regering altid lytter med interesse til, hvad oppositionspartierne siger, og det gælder selvfølgelig også, når hr. Poul Schlüter taler. Det hedder ikke bullersjasen, det hedder bolesjasen.

Men så vil jeg dertil føje, at jeg lyttede også med interesse til hr. Poul Schlüters bemærkning om, at det var hr. Ømanns ord for en uges tid siden, der fik sat regeringen i gang. Jeg skal ingenlunde undervurdere hr. Ømanns betydning i dansk politik, men jeg kan forsikre hr. Poul Schlüter om, at det var ingen korrekt beskrivelse af hændelsesforløbet. Vi havde naturligvis betydelig længere overvejet disse problemer og med interesse bemærket os, både hvad de konservative og hvad hr. Ømann sagde.

I øvrigt vil jeg gerne give udtryk for tilfredshed med den måde, hvorpå man har vurderet den økonomiske oversigt. Jeg forstår, at man er glad for den vurdering, der har fundet udtryk i oversigten. Jeg vil give hr. Poul Schlüter den indrømmelse, at jeg ikke har skrevet den økonomiske oversigt, men jeg har det fulde ansvar for, hvad der står i den. Jeg har omhyggeligt studeret den igennem, og hvis det kan trøste, har jeg også rettet i den, men det er klart, at et sådant værk må være et værk, som embedsmændene skriver. Men det er lige så klart, at ansvaret for de vurderinger, der findes deri, må økonomiministeren bære.

Til hr. Enggaard vil jeg gerne sige vedrørende spørgsmålet om skønnet i kilde-skatten — det svarede finansministeren ikke på — at det er givet, at så længe vi befinder os så kort tid efter indkøringen af det nye system, er der desværre en usikkerhed i dette stykke. Man har den opfattelse hos dem, der beskæftiger sig med tingene, at skønnet er blevet mere realistisk nu, men jeg tror, vi må regne med, at det stadig er behæftet med en ganske betragtelig usikkerhed. Jeg kan forsikre hr. Enggaard om, at det ikke er morsomt at skulle arbejde med en finansplan, hvis man stadig får varierende skøn over, hvad indtægterne kan blive, og også naturligvis hvad udgifterne kan blive. Der er over enhver opstilling af den art og karakter, og det gælder også udgiftssiden, en ganske betragtelig usikkerhed.

Jeg vil gerne med det samme sige over for det spørgsmål, hr. Enggaard rejste om at ændre budgetåret sådan, at finansåret blev kalenderåret, at det er et spørgsmål, der har været overvejet, mig bekendt også af den tidligere regering. Adskilligt kunne tale herfor. Nu er skatteåret jo blevet kalenderåret. Kommunerne var også interesseret i, at finansåret kunne blive kalenderåret, og i forhold til EF ville det jo være en samkøring med det, der er det normale i EF. Men imod det taler det hensyn, at hvis det skal ske, skal finanslovforslaget i henhold til grundloven foreligge inden udgangen af

[Økonomi- og budgetministeren.]

august, og det vil altså sige, at arbejdet med finanslovsforslaget også for folketingets vedkommende ville nødvendiggøre en sommersamling. Som udviklingen har været, kan vi regne med, at det ikke vil være nødvendigt; fastsættelsen af udskrivningsprocenten vil kunne ske i sidste halvdel af oktober måned, og det vil sige, at vi fremtidig vil være i stand til at undgå en september-samling; i hvert fald vil den ikke nødvendigvis være motiveret med hensynet til udskrivningsprocenten. Og jeg tror da nok, at de fleste medlemmer af tinget vil foretrække, at vi kan undgå at få en speciel sommersamling, selv om den har været særdeles fornuftig naturligvis i denne omgang, det skal jeg erkende.

Så vil jeg vende mig til spørgsmålet om besparelserne, som alle ordførerne har været inde på. Det er da helt givet, at der er indtruffet stigninger på de ikke-rammebelagte udgiftsområder, det gælder ikke mindst på socialministeriets budget som følge af, at socialministeriet har fået, skal vi kalde det flere kunder, og også som følge af, at der er sket visse forhøjelser. Men sådanne stigninger kan man jo ikke forhindre, medmindre man vil ændre lovgivningen og forringe de sociale ydelser, og det har jeg ikke indtrykket af at der er noget parti her der vil gå ind for. Det vil sige, at vi står over for og har stået over for visse automatiske stigninger, det gælder også på undervisningsområdet, det gælder på justitsministeriets område osv., og dem kan vi ikke komme uden om, de udgifter må afholdes. Det, man så kan drøfte, er, om man så alligevel kan tale om besparelser, hvis vi på andre områder af statsbudgettet skærer ned, sådan at vi har været i stand til at dække disse udgiftsstigninger. Jeg tror nok, de fleste mennesker vil opfatte det som besparelser, når vi på en række områder reducerer udgifterne for at kunne dække nødvendige udgiftsstigninger på andre områder. Det er rigtigt, at vi opnår ikke dermed at få en nettobesparelse, når vi ser på hele budgettallet for 1972-73, sådan som vi er i stand til at opstille skønnet nu, men det gør jo ikke bestræbelserne for at reducere de udgifter, man kan få reduceret, mindre nødvendige.

Hr. Poul Schlüter, som jeg altså stadig

lytter til med interesse, fortalte, at der intet konkret var sket med hensyn til besparelser. Se, nu afleverede vi forleden dag en hel lille bog til 17 mands udvalget om de konkrete besparelser for indeværende finansår. Så vidt jeg ved, har 17 mands udvalget holdt ét møde, det tog vist 10 minutter. Det synes, som om interessen for at gå i enkeltheder, når de først foreligger, har været meget behersket. Men jeg vil da også gerne sige, at i de drøftelser, jeg har deltaget i i 17 mands udvalget, har det, man har sagt til mig, været: hvad er målsætningen med hensyn til besparelserne? Hvor meget ønsker regeringen at spare i 1973-74 og de følgende budgetår? Man var ikke interesseret i at få enkelthederne, blev der sagt.

Vi opstillede spareplaner i to omgange, den første runde, som, om jeg så må sige, er hjemme i den forstand, at der her ligger konkrete besparelser, som er forhandlet med de enkelte ministre, og den anden spare-runde, som byggede på en reduktion af anlægsudgifterne i forhold til budgetoverslaget med 5 pct. og en reduktion af driftsudgifterne på de rammebelagte områder med 3 pct.

Når man foretager sådan en lineær foranstaltning, må man være klar over, at det ikke vil være muligt at gennemføre den med nøjagtig de 5 og de 3 pct. på alle de forskellige områder af statens administration. Derfor har økonomi- og budgetministeriet forhandlet med de enkelte ministerier, og under disse forhandlinger er den samlede besparelse på 1.300 mill. kr., som vi havde regnet med ud fra det lineære princip, plus den første runde, blevet reduceret til ca. 1 milliard kr. Men jeg vil gerne sige, at der er stadig ministerier, hvor vi ikke er færdige med forhandlingerne, og jeg håber da, at vi kan komme op over milliarden også i forhold til reglen om de 5 og 3 pct.

Men dertil kommer, og det vil jeg da gerne berolige, jeg tror, det var hr. Enggaard, eller var det hr. Poul Schlüter, men så kan vi sige hele oppositionen inklusive hr. Ømann, med ved at sige, at vi vil fortsætte bestræbelserne. Vi er nu i gang med budgetforhandlingerne, finanslovsforhandlingerne med de enkelte ministerier, og når det endelig forslag til finanslov kommer til at foreligge, vil resultatet af disse yderligere anstrengelser også være indarbejdet i dette

[Økonomi- og budgetministeren.]
 finanslovsforslag. Så jeg tror, man kan være ganske rolig for, at viljen til at spare på områder, også på områder, hvor det gør ondt, er til stede, fordi det er nødvendigt, at vi formindsker den himmelflugt i statens udgifter, som vi har været vant til i en længere årrække.

Socialministeren (Eva Gredal): Til hr. Enggaards bemærkninger om forudsætningerne for folkepensionsbidraget vil jeg gerne sige, at der naturligvis er tale om principper i dette her. Men jeg kan ikke være enig med hr. Enggaard, når han påberåber sig forudsætninger, der ligger så langt tilbage. Det var i 1955, man diskuterede disse ting, og bidraget blev første gang indført ved et ændringsforslag til den daværende folkeforsikringslov. Der var dengang tale om et stort kompleks af ændringer, og jeg synes i hvert fald ikke, det er rimeligt, når hr. Enggaard søger at trække denne ting frem som et eksempel på brudte forudsætninger.

Jeg vil godt have lejlighed til at fastslå en anden ting herfra. En række pensionister har fået den opfattelse, at når folkepensionsbidraget nedsættes, så nedsættes pensionen også. Det gør den selvfølgelig ikke, det bliver der ikke tale om. Der er ikke tale om nogen nedsættelse af pensionerne ved dette lovforslag.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): De lovforslag, som behandles her i dag, angår jo ikke områder, som direkte vedrører indenrigsministeriet, men både hr. Poul Schlüter, hr. Dahlgaard og hr. Enggaard har været inde på spørgsmålet om de kommunale skatter. Det er egentlig paradoksalt, at det gode, man gør, giver nogle ubehageligheder andre steder, og der blev sagt, at man i kommunerne måtte ændre budgettet for at skaffe dækning for det mindreprovenu, man fik ud af det beskatningsgrundlag, som kommunerne har. Det er i og for sig rigtigt, men kun i den forstand, at jeg tror, at kommunerne, som i deres budgetlægning har været meget nøje i overensstemmelse med den tilbageholdenhed, som vi i øvrigt også søger at udvise, én gang til vil vurdere deres beskatningsgrundlag og se, om de har mulighed for at vurdere det på en måske mere positiv måde, således at man derigennem

kan undgå en stigning i beskatningen. Det er rigtigt, at man nogle steder har fastsat beskatningsprocenten, og det har man alligevel ikke. Man har antydet, hvad den vil blive, for beskatningsprocenten fastsættes først ved anden behandling, og jeg er overbevist om, at kommunerne virkelig vil prøve på at holde igen, således at man undgår en stigning, men jeg vil ikke sige, at den kan undgås i samtlige kommuner.

Hr. Enggaard var inde på spørgsmålet om den ulige fordeling af skattebyrden i de forskellige dele af landet. Dertil vil jeg gerne sige, at når det drejer sig om dagpenge, når det drejer sig om sygesikringsordning, har vi netop lagt det tilskud, som staten skal betale, på en sådan måde, at det virker skatteudlignende. Dernæst er vi langt inde i forhandlinger med de kommunale organisationer om den nye service- og bistandslov. Forhåbentlig bliver resultatet, at der ydes bloktilskud, altså objektive tilskud, i stedet for procenttilskud. Dette vil også komme til at virke udlignende, ikke mindst i de kommuner, der har de højeste skatteprocenter. Men vi agter ikke at standse her. Vi agter også at tage skoleområdet, biblioteksområdet og sygehusområdet op, således at vi får en mere rimelig skattefordeling hele landet over. Men som jeg sagde før, jeg er overbevist om, at selv om man har antydet nogle skatteprocenter, så er de ikke endeligt fastlagt, og jeg tror, at det, som er et gode for lønmodtagerne, også vil betyde, at kommunerne vil prøve på at vurdere deres beskatningsgrundlag og se, om der er noget at hente her, og så i øvrigt gøre det så moderat som overhovedet muligt.

Formanden: Vi går derefter over til anden omgang, hvor taletiden for ordførere er indtil 10 minutter, der ligesom i første omgang vil blive administreret liberalt.

Orla Møller: Jeg nærer ikke noget ønske om at forlænge denne debat, men det er vel nødvendigt alligevel at tage et par enkelte synspunkter frem. Det er langt mere afgørende, at vi nu kommer i gang med at drøfte de ting, der er fremlagt, i udvalget.

Det forekommer mig, at debatten har afsløret én væsentlig ting, at uanset hvad regeringen havde gjort op til denne samling, så ville debatten i dag være kommet til at dreje

[Orla Møller.]

sigt om de tre hovedpunkter: den økonomiske situation — den finanspolitiske situation kunne man også sige — situationen omkring skattepolitikken naturligvis og besparelspolitikken, og det vil sige, at jeg bliver nødt til i første omgang at afvise en hvilken som helst bebrejdelse for, at regeringen har taget andet med her i dag end selve udskrivningsprocenten. Vi var nemlig løbet ind i hele debatten alligevel. Det er på den baggrund, jeg mener, at det er både reelt og rigtigt, at man har lagt nogle forslag frem i forbindelse med denne debat.

Til hr. Poul Schlüters indlæg har jeg kun et par enkelte kommentarer. Den ene er den, at jeg med overmåde mildt sind skal finde mig i at blive betragtet som vildledt, så længe jeg ikke bliver tiltalt for at være demagog. Men jeg tror nok, hr. Poul Schlüter bliver nødt til at indrømme efter den meget grundige gennemgang fra finansministerens side, at der var reel baggrund for mine påstande i det første indlæg.

Den anden ting, jeg vil kommentere, er spørgsmålet om besparelsesbestrebelse. Her vil jeg godt som formand for det udvalg, der har arbejdet med disse ting, sige to ting: for det første har vi altid været indstillet på en positiv drøftelse og har med interesse afventet et hvilket som helst forslag, der kunne komme på dette område, og denne holdning har vi altså stadig væk. Så skylder jeg nok den kommentar, at når mødet i spareudvalget blev så forholdsvis kort sidste gang, var det delvis mit ansvar. Vi havde haft for kort tid til at studere det materiale, der var fremme, og jeg anså det også for at være rimeligt og rigtigt, at vi tog denne debat her og nu, men der er holdt muligheder åbne for, at vi kan dykke ned i disse konkrete ting, som regeringen har foreslået. Jeg vil også godt have lov til at sige det sådan: jeg mener, at det simpelt hen vil være en urimelighed over for alvorlige bestræbelser fra regeringens side, hvis ikke vi gjorde det.

I denne debat om besparelserne er jeg nødt til at sige også til hr. Enggaard, at vi fortsat vil bestræbe os for at føre yderligere ting igennem, og jeg er meget glad for det direkte tilsagn, vi fik fra økonomi- og budgetministeren om, at der absolut ikke er tale om, at man lægger sig til at sove på

de laurbær, der allerede er opnået, og at man har til hensigt at fastholde, at hvis der gennemføres en besparelse, skal den direkte komme skatteyderne til gode. Er der tale om de yderligere forbrugsafgifter, kommer de altså også ind i hele vurderingen af dette spørgsmål.

Jeg kunne have lyst til yderligere at sige til hr. Enggaard, at jeg forstod ikke afgørelsen i forbindelse med flytningen i det hele taget fra direkte til indirekte beskatning. For når man gør opmærksom på, at venstres principielle synspunkt er, at denne flytning skal finde sted, så er der jo en direkte lejlighed til i denne situation at sige: her er der sket et positivt skridt, som vi må kunne medvirke til. Jeg kunne i den forbindelse også godt have lyst til at sige, at der tilsyneladende hos venstre også er en positiv indstilling over for andre dele af den buket, som vi er blevet stillet over for fra regeringens side.

Fyns Tidende har en meget interessant leder i dag, hvori man ganske vist i den første del opfordrer oppositionen til blankt at afvise alle foreliggende forslag, men alligevel i slutningen — der er nogle, der kan både blæse og have mel i munden samtidig — kommer til, at problematikken omkring afgiften på salg af ejendomme er en nydannelse, som vil åbne for en skattekilde, hvor man er gået forsigtigt frem, og så sluttet der med, at det i den markedspolitiske situation ikke er uden aktualitet at beskæftige sig med forestillingen om gevinst for fast kapital. Der vil nok være forståelse for, at der søges lagt en dæmper herpå gennem en omsætningsafgift, hvis man da som modstykke kan undgå transportbelastningen. Det er da værd at overveje. Jeg nævner det, fordi det er et af de udtryk, der er kommet for, at man har vilje til at behandle tingene med elasticitet.

Så kunne jeg have brugt, jeg var lige ved at sige flere timer til at gå ind i den diskussion, som hr. Dahlgaard var inde på. Jeg skal blot gøre opmærksom på én ting, som jeg synes var vældig ækvilibrisk gjort: når man giver sig til at vurdere, hvad afgiftsforøgelserne skal veje op, så stiller man de nøjagtige udgifter til de nye lovforslag op på anden side. Det kan man vitterlig efter min opfattelse ikke gøre. Hvis man vil manipulere sådan med de forskellige udgiftsposter

[Oria Møller.]

i forhold til hinanden, kunne der komme nogle højt ejendommelige resultater ud af regnskaberne. Dette må vurderes i sammenhæng dels med en social holdning til løsning af nogle problemer, dels med en finanspolitisk løsning.

Så skal jeg sige til sidst, at hvis man nu anvendte subtraktionsmetoden, når man kiggede på de udtalelser, der er kommet her i dag, ville man kunne komme til det resultat, at vi fra regeringspartiets side stod i en overmåde negativ situation. Hvis man derimod anvender additionsmetoden, og det ligger meget mere for mit lyse sind at gøre det, kan man komme til det resultat, at der egentlig er ganske overordentlig gode muligheder for at komme til at forhandle om tingene, for når bortses fra de konservatives ordfører i dag, er der på en lang række områder givet udtryk for positive tanker til løsning af de problemer, der er lagt frem. Det gælder skatteløftet, det gælder problematikken omkring ejendomsbeskatningen, det gælder flere andre ting. Der er i realiteten løst op for en realpolitisk forhandling om disse ting. Jeg håber, at den meget positive holdning, som finansministeren lagde for dagen med hensyn til åbenheden over for disse problemer, også vil komme til at slå igennem i vores udvalgsarbejde fra alle partiers side.

Poul Schlüter: Hr. Ømann sagde i sin første tale, at den ene procents afgift, som nu lægges på omsætningen af al fast ejendom, anså han kun for at være en spæd begyndelse. Det anede mig nok. Jeg tænkte nok, at sådan så SF på det. Det her er altså ikke en slutsten, det er starten. Hvad den ene procent så efter SFs opfattelse i tidens løb skal vokse til, kan man kun have sine bange anelser om, og spørgsmålet er altså, om SF i denne sag kan få regeringen og socialdemokratiet yderligere med sig. Det må vi vente og se. Men vi er ikke glade for den afgift, for vi anser den for at være en skat på boligen, som rammer almindelige mennesker, og så skal vi jo endda se den i det lys, at på hele ejendomsområdet gælder nu den nye, højere kapitalvindingsafgift.

Så vender jeg mig til finansministerens betragtninger. Finansministeren siger, at han synes egentlig, at det i sig selv er beundringsværdigt — sådan kan man jo sige om sig

selv — at regeringen foreslår uændret udskrivningsprocent til næste år. Ja men virker det nu sådan på skatteyderen? Er det, skatteyderen hæfter sig ved ikke, og med rette, at den samlede trækprocent til næste år bliver højere? Og er det, der mærkes for ham, ikke, at det samlede skattetryk stiger? Så tilføjer finansministeren, at regeringen nedsætter nu de statslige personskatter med 2 milliarder kr. Må jeg spørge: gør man egentlig? Og så siger finansministeren, at man sætter blot forbrugsafgifterne op med 735 mill. kr. Nu er det tal jo ikke rigtigt. På årsbasis er det omkring 980 mill. kr., men lad nu ikke sådanne små tal skille os for alvorligt i debatten. Men det lyder vældig elegant. Vi letter med 2 milliarder kr., og vi tager kun 735 mill. kr. ind igen.

I min første tale gennemgik jeg et eksempel på, hvordan regeringens samlede forslag påvirker en almindelig families økonomi, og det var ikke rart at se, for der blev underskud med uændret indkomst. Men hvis jeg nu gør tallene op for befolkningen som helhed, hvordan stiller det sig så? Ja, det, der er tale om, er altså en 3 pct. forhøjelse — det må jeg stadig regne med — på amts- og kommuneskatterne. Finansministeren siger, at han håber på 2-2½ pct. Man har lov at håbe, men kommunernes talsmænd giver udtryk for, at de regner med mere, så jeg må sætte det op til 3 pct., det er det sandsynlige i dag. Så vil det sige, at de kommunale skatter stiger med 2 milliarder kr., det nye bidrag til dagpengefonden er 600 mill. kr., og så siger jeg; at selv med et uændret beskatningsgrundlag fra 1972 frem til 1973 vil altså personskatterne stige med 2,6 milliarder kr. Det forudsætter uændret udskrivningsprocent for statskatterne og uændret folkepensionsbidrag.

Så kommer der nogle besparelser. Befolkningen sparer sygekassekontingentet på 1,2 milliarder kr., og arbejdernes og arbejdsgivernes dagpengebidrag på godt 200 mill. kr. på årsbasis falder også væk, men netto-stigningen til næste år bliver stadig væk selv under forudsætning af uændret beskatningsgrundlag på 2.100 mill. kr. Sådan ligger det.

Hvad er det så, regeringen nu kommer med, som ændrer dette billede? Den siger: vi forøger statsindtægterne i indeværende finansår med netto 150 mill. kr., vi lemper

[Poul Schlüter.]

statsskatterne og folkepensionsbidraget i 1973-74 med 1.700 mill. kr., og så hæver vi de indirekte afgifter med knap 1 milliard kr. til næste år. Når jeg så gør det samlede finansielle billede for staten op og virkningen af de stigende kommunale trækprocenter, kan jeg ikke få det til andet, end at den totale lempelse i statsskatterne fra dags dato til 31. marts 1974 bliver på ca. 550 mill. kr. Dette er svaret på stigningen i kommunernes trækprocenter og dagpengebidraget på 2.100 mill. kr. Sådan ligger det. Der bliver tale om en stigning i skattetrykket.

Så siger finansministeren: Ja men der er ingen skatteforøgelse i dette finansår, som ikke kompenseres. Det er der da. Afgifterne betyder et merprovenu i resten af indeværende finansår på 450 mill. kr. Så er der et tab, nemlig bortfaldet af de 2 pct. i folkepensionsbidrag i første kvartal 1973, det beløber sig til 300 mill. kr. Finansministeren tjener altså 150 mill. kr. allerede i indeværende finansår, uden at befolkningen får kompensation for det.

Må jeg sige om de andre problemer, vi må have ind i denne debat, at jeg synes, det bliver mere og mere åbenbart, at det bliver afgørende til næste år, om regeringen vil føre indkomstpoltik, eller man kan måske også kalde det — det er vel et ord, regeringen bedre kan lide — helhedsløsningslinje. Det har vi hidtil ikke hørt meget om, og vi mener i mit parti ikke, at vi kommer uden om at inddrage disse emner i udvalgsbehandlingen, for vi kan jo læse af den økonomiske oversigt, at vi må regne med ikke ubetydelige pris- og lønstigninger til næste år. Det belaster os særlig føleligt på et tidspunkt, hvor vi forhåbentlig skal til at udnytte friere konkurrencemuligheder og bedre eksportmuligheder over for EF. Og så er det, jeg siger: var det så ikke en idé, om vi prøvede måske i samarbejde med arbejdsmarkedets parter at løse nogle af lavtlønsproblemerne ad skattevejen? Anderledes end det, regeringen nu prøver. Vi er enige om målsætningen. Der er et lavtlønsproblem. Men var det ikke rigtigt at prøve at få det løst i efteråret i form af skattelovgivning og i forståelse med arbejdsmarkedets parter, således at dette kunne blive et incitament over for overenskomstsituationen, så vi undgår den sædvanlige situation, som altid ødelægger

for meget for os, at vi får lavtlønsstigninger i overenskomsterne, som hurtigt fører til løn- og glidning, der generer alles reallønsmuligheder.

Jeg skal ikke sige meget til indenrigsministerens indlæg, blot synes jeg, at det nu er på sin plads at minde om, at det, den forrige regering gjorde sidste år, var at lægge skarpe grænser over de kommunale skatte- stigninger, og når vi i dag ser, hvad det førte til, kan vi konstatere, at tallene viser, at vi i år kun fik en stigning i det kommunale skattetryk fra 18,3 til 18,4 pct. Det er, hvad det er i år, og det synes jeg nok man kan kalde et ordentligt og effektivt loft over de kommunale udgifter. Dette loft er det altså, regeringen forvandler til et halvtag. Det tror jeg man hurtigt kommer til at fortryde, og jeg kan måske også minde om, at den socialdemokratiske regering i Sverige har anset det for i vore dage at være så vigtigt at styre de kommunale udgifter, at man har fastlåst uændrede kommunale udskrivningsprocenter i Sverige ikke alene for næste år, men også for næste år igen. Jeg tror, regeringens svækkelse over for kommunerne bliver en alvorlig ting for vores samlede offentlige udgiftsniveau.

Nu skal vi forhandle om disse ting i udvalget, og vi er spændt på, om vi kan forhandle andet end det, regeringen har forelagt. Det ønsker vi gerne. Vi ønsker stadig, og vi tror stadig, det er muligt, hvis folkettingen vil det, at sikre, at det samlede skattetryk til næste år ikke vokser for borgerne.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Må jeg forstå hr. Poul Schlüter sådan, at det konservative folkeparti mener, at vi skal fravige det klare tilsagn, der blev givet kommunerne sidste år om, at skatte-loftet var en engangsforanstaltning? Og må jeg dernæst bede hr. Poul Schlüter røbe for dette ting og for offentligheden, hvad det er for forslag, hvad det er for positive ting, hvad det er for en positiv politik, eller i det hele taget hvad det er for en politik, de konservative vil foreslå til erstatning for vores. Det har vi ikke hørt ét eneste ord om.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter: Skatteloftet i den ubønhørlige form, det fik i fjor, måtte selvfølgelig

[Poul Schlüter.]

være en engangsforanstaltning. Jeg mener ikke, at det er muligt at fortsætte det uden nogen ændring, men jeg mener, at det måtte have været muligt for regeringen, hvis den ville, at lægge et loft over kommuneskatterne, som betød, at vi ikke fik den stigning, som nu er i vente. Hvis vi ser på sådan en ting som låneloftet, så har regeringen jo slækket meget alvorligt på det, idet det sættes op fra 1,2 milliarder kr. i fjor til godt 1,7 milliarder kr. i år, og det er en alvorlig sag.

Må jeg så sige til spørgsmålet om det konservative folkepartis positive politik som modstykke til regeringens, at det redegjorde jeg jo for i første omgang. Jeg sagde: vi tager gerne økonomiministeren på ordet, når han siger, at han vil skaffe 1 milliard kr. i besparelser på næste finanslov. Vi har ikke set detaljerne, men vi tror ham. Selvfølgelig kan vi klare det, og vi vil gerne hjælpe ham, når vi ser hans forslag, men så har jeg henvist til, at vi er gået imod en lang række nye statsudgifter, som på næste finanslov beløber sig til i alt omkring 1.050 mill. kr. Det er ikke småpenge. Det er det, jeg gerne vil tale med regeringen og økonomiministeren om. Alle disse ting, som vi har sagt at vi ikke mener den danske økonomi netop nu kan bære fuldt ud, er noget, vi kan snakke om i udvalget. Er der en mulighed for at møde forståelse her, eller er det eneste, vi kan snakke om, regeringens afgiftsforslag, det er spørgsmålet.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): To bemærkninger til hr. Poul Schlüter. Jeg forstår, at hr. Poul Schlüter opererer med en eller anden form for skatteloft for kommunerne. Vi ved, at kommunernes forøgede udgifter først og fremmest skyldes den sygesikringsordning, som den tidligere regering foreslog og også med vor støtte gennemførte. Den betyder en forøgelse af trækprocenten i den kommunale beskatning for amternes vedkommende med 1,5 og for kommunernes vedkommende inklusive administrationsomkostningerne med, så vidt jeg husker, 0,3. Det vil altså sige en samlet forøgelse af trækprocenten på 1,8 bare som følge af denne foranstaltning. Kan man så virkelig med rimelighed komme nu i dag og sige, at der skulle have været gennemført et

skatteloft for kommunerne i strid med det løfte, man gav kommunerne for 1 år siden? Sådan handler man ikke i politik.

Så vil jeg sige til hr. Poul Schlüter: det positive var altså det, at man ville afskaffe det, der blev gennemført af dette ting på f.eks. det socialpolitiske område. Er det det, der er de konservatives politik? Så må jeg sige, så bliver forhandlingsgrundlaget overordentlig snævert.

Formanden: Hr. Poul Schlüter har ordet for en kort bemærkning; men i øvrigt er det vel rimeligt at vente med udveksling af korte bemærkninger til efter udløbet af anden runde.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter: Det er rigtigt, når økonomiministeren gør det således op, at den automatikstigning, som er påført kommunerne i deres udgifter til næste år, er på i alt ca. 1,8 pct. Men det standser jo ikke ved det. Jeg har set, at man regner med, at Københavns kommunes budget skal stige, og jeg forstår, at stigningen kommer til at ligge på et sted mellem 4 pct. og 5 pct. Det har jeg ikke så meget imod at regeringen tillader, hvis den så på anden måde sikrer, at det samlede skattetryk ikke vokser, for det har regeringen trods alt hovedansvaret for, og når regeringen nu har tilladt kommunerne disse stigninger, så er det, at besparelseskravet til regeringen vedrørende statens udgifter vokser så meget des mere.

Så siger økonomiministeren, at det er de sociale forbedringer, som er gennemført af flertallet i fjor, det konservative folkeparti vil have strøget. Ja, vi må jo se på det hele. Jeg kan da godt se, at der er ting, som nu er blevet tilværelsens grundlag, som det kan være svært at skære i. Jeg ved ikke, hvad regeringen regner med at de samlede pengeindkomster skal vokse med til næste år, men jeg har set, at på en lang række sociale områder regner regeringen med udgiftsstigninger på 12 pct. og mere. Vi kunne måske i udvalget kikke lidt nærmere på, om det er rimeligt, at enkelte grupper i forhold til hvad hele befolkningen kan vente af indkomstsstigning, på forhånd garanteres en, der er på 12 pct.

Der er nok at snakke om i udvalget, og

[Paul Schlüter.]

besparelserne skal ikke opgives nu. Det er besparelserne, som skal føre til, at vi kan fastholde det uændrede skattetryk. Det er vores linje.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Det er jo fantastisk, hvad økonomiministeren kan stille af spørgsmål vedrørende de besparelser, som han udmærket ved er vort modstykke til de forslag, man er kommet med. Men hvem er det, der har ansvaret for, at alle besparelserdrøftelser er blevet udsat? Det er økonomiministeren. Det var økonomiministeren og regeringen, der havde ansvaret for udsættelsen i februar måned. Det er økonomiministeren, der har bestemt, at de budgetter, det her i det væsentlige drejer sig om, først skulle drøftes i oktober måned, for regeringen kunne ikke komme med sine oplysninger før.

Vi har ventet 4 måneder på at få de detailoplysninger vedrørende indeværende finansårs besparelser, som man oplyste man ville komme med i maj måned, og så tillader økonomiministeren sig her at komme og stille spørgsmål til andre vedrørende drøftelser af besparelser, han selv har udsat. Den måde kan man ikke handle på i folketinget. Økonomiministeren ved jo udmærket, hvem der er ansvarlig for, at vi ikke er kommet længere med besparelser på statens udgifter. Det er simpelt hen økonomiministeren, der ikke kan trænge igennem over for sine kolleger. Det ved vi andre, og det ved økonomiministeren selv, og det er derfor, at besparelspolitikken ligger på gulvet, som den gør.

Formanden: Ja, vi kan fortsætte de korte bemærkninger, men det var jo ikke meningen med debatten. Økonomi- og budgetministeren har ordet for en kort bemærkning, som ikke eksisterer for ministre. (*Munterhed*).

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne sige til hr. Ninn-Hansen, at jeg synes, det er strenge ord i september måned, han kommer med, for der er ingen anden regering, der har gennemført sådanne besparelser som dem, vi har pålagt

ministrene i indeværende finansår, ingen anden regering. Og vi arbejder videre med besparelsesplanerne for det kommende finansår. Jeg vil gerne sige til hr. Ninn-Hansen, at vi har ikke fået ét eneste positivt bidrag fra oppositionen til besparelsesplanerne.

Enggaard: Lad mig først kommentere de svar, som ministrene har givet på nogle af de spørgsmål, som jeg stillede i første omgang.

Finansministeren gav et beredvilligt tilsagn om, at hele omnibusområdet kunne tages op også i forbindelse med disse drøftelser her, og dette tilsagn siger jeg tak for. Vi havde ikke i venstre noget kendskab til ministeriets overvejelser, da vi vedtog at rejse dette spørgsmål her, og derfor synes jeg nok, at det i høj grad er på sin plads, at finansministerens oplysning bliver kendt også af de bilselskaber og de rutebilejere, som i øjeblikket er ved at dreje nøglen rundt på grund af den vanskelige situation, som man har også i de tyndt befolkede egne og de dele af landet, hvor trafikbetjeningen i forvejen har store problemer. Jeg tror i høj grad, at det er en af de ting, som det har en meget stor hast at komme til at diskutere.

Finansministeren var inde på spørgsmålet om lønmodtagerfradraget og den historiske baggrund for det. Finansministeren siger, at det har stået siden 1967, og jeg kan naturligvis huske forkert, men jeg mener dog alligevel, at der er sket nogle ændringer i det omkring kildeskattens indførelse, men det kan vi se på i udvalget. Jeg forstår også, at det er ligningsdirektøren, der har et medansvar for, at tingene er taget op i denne omgang. Men jeg tror, det er væsentligt, at der i hvert fald føres en form for dokumentation for det forslag, der ligger her, af hensyn til den diskussion, der altid er befolkningsgrupperne imellem, om nu den ene eller den anden slæber skattebyrden hårdest, og ved at fremsætte et forslag for den ene del af befolkningen i skattemæssig henseende rejser man denne diskussion.

Jeg takker også for tilsagnet om, at afskrivningsreglerne kan trækkes ind i overvejelserne. Ihvorvel jeg gentager, at dette ikke er skatteregler i egentlig forstand, men har noget med erhvervslivets forhold at gøre, så har det altså også sin betydning

[Enggaard.]

for den afvejning i befolkningen, som finder sted med hensyn til balancen i den samlede virkning af de lovforslag, vi behandler.

Derimod er jeg ikke enig med finansministeren, når han i betragtningerne omkring skatteloftet argumenterer ud fra det, som jo er kendt for os alle, at de, som sprænger skatteloftet, får den sidste del af deres kommuneskat betalt af staten — det ved vi godt — hvorved den fordeles på alle skatteyderne. Det var det svar, finansministeren efterlyste. Den sammenhæng kender vi alle, men vi ved også, at konsekvensen af, at en sådan sprængning af skatteloftet finder sted, er, at der kommer en politisk stillingtagen til selve det spørgsmål, at nu en større og større del af skatteyderne går imod skatteloftet. Den urimelighed, som finansministeren påpeger i det, er jo netop den ting, som i sig selv virker begrænsende for, at man får denne stadige vækst i trækprocenterne. Jeg tror derfor, at når vi kommer ned til realiteterne, også de politiske realiteter i det, så er finansministeren og jeg måske knap så uenige om den faktiske virkning af det.

Budgetministeren var inde på et svar på mit spørgsmål om skønnene over kildeskattens provenu og de andre ting, der indgår i finansplanerne. Det er rigtigt, at kildeskattens skøn er besværligt, og at kildeskatten i det hele taget er besværlig at have med at gøre også for budgetministeren, men mit spørgsmål gik egentlig lige så meget på, om der dog ikke fandtes metoder også i forbindelse med kildeskatten til en sikrere vurdering af, hvordan forløbet af disse ting egentlig er. Jeg tænker her på, at man ofte kan få det indtryk, at kildeskattemidlerne, hvad enten det nu er A-skat eller B-skat, restancer eller efterbetalinger, strømmer ind i en stadig strøm, og man registrerer summen af dem, men fordelingen, tempoet, som de går ind i, hvor meget styr har man i grunden på det? Kunne man ved en hensigtsmæssig kontoopdeling i kildeskattehuset opnå noget på de områder her, så budgetministeren fik

et bedre redskab i hænde til at kunne vejlede os andre i, hvordan udsigterne ville være? Som det er i øjeblikket, må jeg i hvert fald sige, som jeg gjorde i første omgang, er det ikke tilfredsstillende.

Jeg forstod bemærkningerne omkring finansårets flytning sådan, at ministeren var principiel tilhænger af, at man søgte at gøre det, men fremhævede nogle vanskeligheder, der for ham i første omgang bestod i, at det ville forudsætte, at folketinget mødtes i sommerperioden til fremsættelsen og, forstod jeg, behandling af finanslovforslaget. Vel, det er et valg som så meget andet. Jeg vil mene, at de fordele, som er knyttet til en omlægning af finansåret, som jeg skitserede det, er så langt større end de beskedne ulemper, vi i en sådan situation pålægger folketinget. Dér må folketinget indordne sig under de hensyn, som i særlig grad vil gælde med hensyn til en større sikkerhed i budgetlægningen og med hensyn til, at vi har sikkerhed også i de økonomiske skøn og mindre afstand imellem budgetlægningsstidspunktet og det tidspunkt, hvor pengene forbruges. Jeg vil altså mene, at det var en ret tynd begrundelse, budgetministeren gav for, at det alligevel ikke rigtig skulle være realisabelt at flytte finansåret.

Det alvorligste i forbindelse med budgetministerens område er jo besparelserne, og det er gået op for os alle sammen efterhånden. Jeg efterlyste i mit første indlæg forklaringen på, at det skøn, vi alle indtil for nylig har regnet med i de to afsnit, de aftalte og de lineære besparelser, er blevet reduceret med mellem 400 og 500 mill. kr. Der er altså smuttet nogle besparelser af denne størrelsesorden ud mellem fingrene på budgetministeren. Jeg kender godt forklaringen på det. Jeg forstår budgetministeren, for han har det svært i forhold til sine kolleger, der naturligvis hver især søger at mindske disse besparelser mest muligt, men jeg må alligevel opfordre ministeren til at prøve at holde fingrene samlet og gentage sine bestræbelser i forhold til kollegerne på at nå op på det, som ministeren har stillet

[Enggaard.]

spareudvalget i udsigt. Jeg synes ikke, at vi på nogen måde kan affinde os med dette: nu vel, det gik altså ikke som forudset; det var vanskeligere at komme igennem, end vi havde regnet med. Vi er i venstre ikke parat til at afskrive den sidste del af de aftalte besparelser, af de lineære besparelser, som ministeren har stillet os i udsigt, og det er jo ikke noget, som vi egentlig skal gå i detaljer med. Det er ministerens ansvar, det er regeringens ansvar. Det er regeringen, der har pålagt de enkelte ministre at gennemføre disse lineære besparelser i deres budgetter, og så havde jeg egentlig regnet med, at et pålæg fra regeringen til dens enkelte medlemmer også blev efterlevet.

Socialministeren gav mig et ret kortfattet svar på spørgsmålet om forudsætningerne for folkepensionen og bidragen til folkepensionen, som jo rigtigt går tilbage til slutningen af 1950'erne. Jeg må sige, at jeg finder det vanskeligt at godtage det svar, at når blot en aftale mellem nogle partier går tilstrækkelig langt tilbage, så er den bortfaldet. Jeg kunne være drilsk nok til måske ved anden lejlighed at spørge, hvor grænsen går med hensyn til forældelsesfrist for aftaler mellem partierne. Jeg synes ikke, at svaret kan stå alene, som det står.

Indenrigsministeren førte et spagfærdigt forsvar, fordi man nu med disse forslag havde bragt forstyrrelse i kommunernes budgetlægning. Jeg forstår godt indenrigsministerens tonevalg, ikke mindst i betragtning af de løfter, som man fra indenrigsministerens side ved flere lejligheder har givet de kommunale organisationer om, at man ikke griber forstyrrende ind i deres planlægning af økonomien. Jeg håber også, at kommunerne optræder ansvarligt i disse spørgsmål og søger at reducere stigningen i udskrivningsprocenten svarende til det, som de her får læsset på udgiftssiden i deres budgetter, men jeg er ikke sikker på, at det lykkes, og det principielle i sagen kommer vi ikke uden om.

Jeg er taknemlig for bemærkningerne om tilskud til amterne, det kendte vi jo altså godt i forvejen. Det væsentlige må nu blive at få noget talmateriale frem i forbindelse med udvalgsbehandlingen, sådan at vi konkret kan bedømme, om det, som er sket på tilskudsområdet i forbindelse med stignin-

gerne i procenterne i kommuner og amter, giver en nogenlunde rimelig udvikling, når vi ser på landets forskellige egne, eller om der afdækkes nogle urimeligheder, som det kræver særlige overvejelser at få korrigeret.

Jeg skal afstå fra bemærkninger til ordførerne bortset fra socialdemokratiets ordfører, hr. Orla Møller, som ved en henvisning til Fyns Tidendes leder i dag ligesom prøvede på at samle bidrag til sin samlede økonomiske bestræbelse, og det forstår jeg naturligvis godt, men jeg må nu alligevel sige, at hr. Orla Møller bør være forsigtig, når han udlægger teksten. Det ved hr. Orla Møller sikkert også fra sin fortid i kirkenes tjeneste, her gælder forsigtighedskravet jo også. Det kan være farligt at udlægge en samlet tekst alene på baggrund af de sidste to vers i kapitlet. Der er en sammenhæng — jeg forstod også på hr. Orla Møller, at han havde læst denne sammenhæng — og derfor vil jeg mene, at det nok, hvis man bedømmer partiet venstres stilling i det spørgsmål, ville være nok så rimeligt at hæfte sig ved den første del af kapitlet, som er ret så absolut formuleret, og hvor der derfor ikke skulle være så forfærdelig meget at tage fejl af.

Dahlgard: Økonomi- og budgetministeren oplyste, at han havde rettet lidt i den økonomiske årsoversigt. Jeg håber, det er sket på det, man kan kalde kollegial basis. Der er en ældgammel tradition for, at netop den økonomiske årsoversigt — det samme gælder halvårsoversigterne — kommer til verden i en atmosfære af udstrakt frihed for den embedsmand, der på det plan har ansvaret for den, og derfor har vi altid baseret os — og det kan vi også denne gang både fra regeringspartiets og fra oppositionspartiernes side trygt gøre — på de vurderinger som værende objektive vurderinger. Jeg siger ikke dette, fordi jeg har nogen fornemmelse af, at der er øvet politisk vold mod årsoversigten — det har jeg faktisk slet ikke indtrykket af; jeg har læst den — jeg siger det udelukkende for at medvirke til at undgå, at der i fremtiden skulle ske et brud på en tradition, som har været værdifuld.

Så tror jeg, tiden er kommet, hvor vi ligesom kan begynde at tale det samme sprog om spareproblemerne. Jeg har det indtryk,

[Dahlgaard.]

at økonomi- og budgetministerens udtalelser her nærmest skal opfattes som en bekræftelse af den fremstilling, jeg har givet af finansplanen, som vi fik for et par dage siden, sammenlignet med de oprindelige budgetoverslag. Jeg forstår, at budgetministeren foretrækker den terminologi, at de udgifter, der sættes ned på grundlag af anstrengelser for at få en nedbringelse, kalder vi besparelser, hvad de også er, og når der er tale om stigninger på de ikke-rammebelagte udgifter, henviser vi til, at der her er tale om automatiske udgiftsstigninger. Disse automatiske udgiftsstigninger er jo sådan set også forudset i budgetoverslagene, og de er forudset rigtigt, hvis det er nogle gode budgetoverslag, og de er forudset mindre rigtigt, hvis man, som jeg forstår tilfældet er i socialministeriet — det er ikke nogen ny problemstilling, desværre — ikke har været så sikker i budgetlægningen. Der er altså tale om besparelser, og der er tale om automatiske udgiftsstigninger, og lad os så bruge denne sprogbrug. Men så håber jeg, at vi også har mulighed for at komme til enighed om det næste punkt, nemlig at disse besparelser og disse automatiske udgiftsstigninger skal lægges sammen til en samlet sum, og det er denne samlede sum, der er udgangspunktet for de vurderinger, man skal anlægge, når man snakker skatte- og afgiftspolitik, og det er denne samlede sum, der skal lægges til grund, når man taler om det offentliges samlede økonomiske aktivitet, om vores udgiftspolitik. Jeg ville egentlig gerne, om budgetministeren gav udtryk for, at han kan være med også til dette næste led i kæden til at blive enige om, hvad vi snakker om. Forholdet er jo det, at lægger vi denne betragtningsskema til grund, er der stort set den samme samlede sum på finansplanen, som der var på de oprindelige budgetoverslag. Det sker, og det er det næste, jeg gerne vil bede budgetministeren om en kommentar til på det grundlag, at lovreserven for næste år er ca. $\frac{1}{10}$ af de udgifter, der i indeværende år er anvendt til ny lovgivning, og at prislønreserven for 1973 er fastsat til et beløb, der er 3 milliarder kr. mindre end den prislønreserve, der har været fornøden for indeværende år.

Jeg vil naturligvis ikke prøve på at hænge økonomiministeren op på nogen forpligtelse

over for disse konkrete tal, men jeg vil gerne have en kommentar, der giver udtryk for, om disse talstørrelser er et rigtigt og realistisk udtryk for regeringens politiske intentioner i henseende til lovgivningsinitiativer og i henseende til at holde udgifterne, der skal henføres til prislønreserven, inden for de rammer, der her er angivet, i hvert fald sådan omtrent.

Så vil jeg gerne gøre én bemærkning til til budgetministeren, som sagde, at der ikke fra noget oppositionsparti var kommet ét eneste bidrag til spareovervejelserne. Jeg vil gerne sige, at i hvert fald har jeg adskillige gange både her i salen og i det udvalg, hvor vi ofte har haft samråd med budgetministeren, gjort opmærksom på, at nøglen til virkelig omfattende besparelser i de offentlige udgifter ligger i en ændring af boligpolitikken. Der kan peges på mange andre områder også, men dette er nøglen til den, om jeg så må sige, største lås i dette foretagende. Og jeg har opfordret til, at de økonomiske grænser, inden for hvilke fremtidens boligpolitik skulle udformes, fandt vi frem til i det arbejde i spareudvalget, hvor økonomi- og budgetministeren hjælper os. Men jeg har fået at vide, og det er budgetministeren, der har sagt det, at dette arbejde ønsker regeringen skal foregå — og uden at der er angivet nogen grænser med udgangspunkt i den offentlige udgiftspolitik — i folketingets boligudvalg i samarbejde med boligministeren. Uden at ville være alt for uvenlig vil jeg gerne sige, at det ligner meget sabotage mod sparebestræbelser på dette specielle område.

Finansministeren afslørede, at han selv havde skrevet i hvert fald en del af sin fremsættelsestale. Jeg håber, at det ikke bliver en vane. Jeg synes, at denne fremsættelsestale var skæmmet af en polemik, som hører hjemme under den debat, vi har her, hvor man kan få svar med det samme, og sådan set brød traditionen for et lidenskabsløst, sagligt oplæg i forbindelse med de lovforslag, man kommer med. Jeg nævner det ikke, fordi jeg er sart, for det er hverken mig eller mit parti, finansministeren har haft sigte til, men jeg synes alligevel, at den bemærkning skulle siges her.

Jeg savner fra finansministerens side besvarelse af et konkret spørgsmål, jeg stillede. Det drejer sig om lønmodtagerfradraget.

[Dahlgaard.]

Det, jeg gerne vil have at vide, er, om det er sådan, at samtlige lønmodtagere, når de får deres skattekort her i slutningen af året, skal have lov til at komme og bede om at få det lavet om, fordi lønmodtagerfradraget nu sættes i vejret. Hvis dette ikke er meningen og det, der står i bemærkningerne til lovforslaget om, at det er noget, der skal have virkning i forbindelse med restligningen, som sker i 1974 og gælder indkomståret 1973, har fuld gyldighed, så vil jeg spørge: skulle vi så ikke lade hele det forslag ligge og så beskæftige os med det om et år, når de embedsmænd, der altså ikke altid skriver finansministerens taler, har haft lejlighed til at se på problemerne?

Så til sidst et par bemærkninger til hr. Ømann. Jeg synes, det var en meget mærkelig tale, hr. Ømann holdt. Jeg fik næsten indtryk af, at hr. Ømann måtte være blevet åndeligt udmattet af de sidste to dages diskussioner om fællesmarkedsproblemerne. Hvad var det, hr. Ømann sagde? Hr. Ømann sagde, at det er da klart, man kan ikke møde op med stigende trækprocenter. Man skal ikke, siger hr. Ømann, hæfte sig alt for meget ved kasseoverskuddet. Jeg skal ikke, sagde hr. Ømann, argumentere meget for en svækkelse af finanspolitikken, såfremt man fra anden side undlader at fremture, med henblik på, at en stram finanspolitik er nødvendig. Jeg må sige, at da jeg hørte disse indledningsbemærkninger, tænkte jeg: er dette dog den skinbarlige uansvarlighed, der taler ud af munden på et æret medlem, der har været med til at gennemføre så enorme udgiftsforøgelser i den folketingsssamling, som nu er ved at lakke mod enden? Det indtryk fik jeg desværre nærmest bekræftet. Hr. Ømann kunne egentlig ikke rigtig lide nogen, i hvert fald ikke ret mange af de afgiftsforslag, regeringen kom med. Hverken motorafgifterne eller cigaretskatten var vist god, og i det hele taget var det rarest at snakke om noget andet, som ligger længere ude i fremtiden.

Specielt når det drejede sig om spørgsmålet: hvordan er sammenhængen mellem det, vi diskuterer her, og spørgsmålet, om det bliver et ja eller et nej til fællesmarkedet den 2. oktober? Der havde hr. Ømann de gode forslag, at hvis det nu blev et nej, så var der altså nogle problemer, men dem

kunne man prøve på at løse ved en øget udskrivning af skat på ejendomsværdistigninger. Jeg har nu altid hørt fra den side, at det var, hvis vi kom ind i fællesmarkedet, at disse muligheder i særlig grad forelå, og ikke hvis vi var udenfor. En anden god ting, man kunne gøre, var at skærpe ligningen og prøve at komme skattesnyderiet til livs. Jeg har altid troet, at det var noget, vi skulle gøre, hvad enten vi kom ind i fællesmarkedet eller ej.

Men er situationen mon ikke den, at hr. Ømann befinder sig i en frustreret situation? Han og hans parti vil gerne, også i denne sag, fortsætte samarbejdet med regeringen, men regeringens forudsætning for forslagene her er medlemskab af fællesmarkedet, og socialistisk folkepartis forudsætning for sin deltagelse i drøftelserne er et nej til fællesmarkedet. Og det er af ganske afgørende betydning for disse forslags opretholdelse, om det bliver et ja eller et nej. Derfor siger vi fra radikal side, at den endelige færdigbehandling af disse lovforslag bør vente til efter den 2. oktober.

Ømann: Ja, hvis jeg har tabt min åndelige friskhed på grund af 2 døgn manglende nattesøvn, er det vel ikke så mærkeligt. Det er vel heller ikke så mærkeligt, om hr. Dahlgaard har tabt hørelsen, for den gengivelse af min tale, som han kom med, har ikke noget at gøre med den tale, jeg holdt. Jeg sagde netop, at jeg anerkendte, at der ikke skulle ske nogen svækkelse af finanspolitikken i denne situation. Det er ganske forbigået hr. Dahlgaards opmærksomhed. Jeg sagde netop, at jeg ikke så med særlig velvilje på de afgifter, der var valgt, men jeg sagde også, at der var andre muligheder. Det er også faret lige forbi hr. Dahlgaards øre.

Jeg kan ikke se, at der er nogen grund til at se disse forslag umiddelbart i et fællesmarkedsperspektiv, men for det tilfælde, at nogen skulle mene det, sagde jeg netop: Ja men den økonomiske situation er god. Det må da være en trøst for dem, som tror, at der bliver en helt anden skatteudskrivning, hvis vi siger nej til EF. Og så sagde jeg: For øvrigt, vær ikke nervøse, venner, for der er reserver. Der er skattesnyderiet. Dertil siger hr. Dahlgaard, at det skulle bekæmpes hele tiden. Ja, det skal det sandelig også,

[Ømann.]

hvad enten vi siger ja eller nej, men hvis det var bekæmpet, kunne man jo ikke bekæmpe det én gang til. Det er ikke bekæmpet.

Jeg gjorde opmærksom på nogle reserver, der lå i værdistigningerne på jord og fast ejendom. Der har også været stigninger, før man begyndte at forvente de store stigninger i værdierne efter et ja til fællesmarkedet. De lå på 16 milliarder kr. om året. Der er noget at gøre. De vil ikke forsvinde brat, fordi man siger nej, så der er ingen grund til nervøsitet for, at man ikke skulle have skattereserver i den situation, at man siger nej. Det var det, jeg gerne ville fortælle hr. Dahlgaard. Men jeg er overbevist om, at hr. Dahlgaard ikke kan anerkende nogen af disse skattekilder. Hans parti var i hvert fald ikke særlig villigt til den skærpelse af kapitalvindingsskatten, beskeden som den var, som vi gennemførte sidst.

I øvrigt vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke finansministeren for det tilsagn, han gav om at drøfte en skattelinje, sådan set med en fortsættelse af den i 1967 afbrudte skattereform for øje. Jeg takker i særdeleshed for den beredvillighed, der blev udtalt ikke bare over for mig, men jeg forstod over for alle partier, om at forhandle de foreliggende konkrete forslag og se på, om der kan findes en anden fordeling af de afgifter, som er omfattet af lovforslagene.

Hr. Poul Schlüter var inde på, at jeg havde sagt, at omsætningsafgiften på fast ejendom var en spæd begyndelse, og forestillede sig så, at vi skulle fortsætte til 100 pct. Hr. Poul Schlüter undlod at bemærke, at jeg sagde, at det var en spæd begyndelse til inddragelse af de værdistigninger, som hidtil er unddraget beskatning, men som vi af økonomiske grunde ikke kan klare at holde uden for beskatning. Dertil vil helt andre metoder være nødvendige, og denne beskedne, spæde begyndelse er utilstrækkelig.

Må jeg også sige til hr. Poul Schlüter i anledning af hans indlæg, at jeg også ser disse lovforslag som en spæd begyndelse til et brud med VKRs skattepolitik, der drejede kildeskatten — jeg tænker på forholdet mellem A- og B-skatteydere, som vi lider under den dag i dag — der ødelagde dødsbopeskatningen, der sagde nej til særlig

indkomstskat, der lagde udgifterne over på kommunerne, så at progressionen forsvandt. Det er et brud på denne politik. Men hvis hr. Poul Schlüters forhandlingsvilje går ud på, at der nu skal opfordres til at tilbageføre de reformer, der er gjort på boligpolitikens område og på dagpengeområdet, til at drøfte indkomstpolitik, til at indføre om ikke ubønhørlige så bønnehørlige låneloffer for kommunerne, så må jeg nok sige, at så er der ikke megen chance for forhandlingerne, og så er der sådan set ingen sammenhæng mellem hr. Poul Schlüters ængstelse for ikke at få tid til gennemgang af disse lovforslag og interessen for forslagene.

Holger Hansen: Når jeg har bedt om ordet, er det for at søge at tilvejebringe nogen klarhed om det lovforslag, socialministeren har fremsat, og hvorom ministeren i sin fremsættelse nøjes med at henviser til de skattepolitiske lovforslag, der er fremsat af finansministeren.

Mit partis ordfører, hr. Enggaard, spurgte i formiddags socialministeren om den socialpolitiske bedømmelse af den foreslåede nedsettelse af folkepensionsbidraget, og socialministeren svarede her fra talerstolen for en times tid siden, at der naturligvis var tale om principper, men derudover sagde ministeren ingenting om sin opfattelse af den principielle ændring af vores hele socialpolitiske tænken, som dette forslag indebærer.

Ministeren svarede hr. Enggaard ved at sige, at hun ikke opfattede dette lovforslag som brudte forudsætninger. Det skal jeg ikke gå dybere ind i. Det, der har interesse for os og måske specielt for dem, der til daglig her i huset beskæftiger sig med socialpolitik, er, om dette forslag er udtryk for, at socialdemokratiet har forladt den stilling, man hidtil har haft til opkrævning af bidrag til sociale formål.

Jeg kan erindre om, at socialministerens forgænger i embedet, hr. Bundvad, op igennem 1960erne til finansiering af den almindelige folkepension, som dette ting vedtog, gentagne gange forhøjede folkepensionsbidraget med det for øje at skaffe de nødvendige midler til den forøgelse af pensionerne, der var tale om, eller skaffe et væsentligt bidrag til finansieringen af folkepensionen.

[Hølgert Hansen.]

Det er altså denne linje, man nu en dag i september 1972 bryder, men socialministeren mener at kunne nøjes med en fremsættelse og nogle bemærkninger, som alene henviser til et skattepolitisk forslag. Det mener jeg ikke ministeren kan klare sig med. Jeg mener, at offentligheden og folketinget naturligvis har krav på at få at vide: har ministeren ændret sin tidligere opfattelse? Har ministeren ændret de principper, vi hidtil har været enige om, og hvad er da begrundelsen? Begrundelsen kan vel ikke alene være, at det for finansministeren i en bestemt skattepolitisk situation kunne være bekvemt at bruge folkepensionsbidraget til den særlige lempelse af en direkte skat, som det gives ud for at være.

Jeg beklager meget, at socialministeren ikke er til stede; jeg har da den opfattelse, at hendes forslag er sat under behandling. Jeg beklager også meget, at ministeren ikke har svaret, og jeg beder meget om, at ministeren, som formentlig vil få dette at vide, vil give en redegørelse for, hvad det er for tanker, der har ligget bag dette her. Jeg vil gerne vide, om regeringen har overvejet, hvad dette bud betyder, og om det er ministerens og regeringens tanke måske til næste år i en situation, som kunne minde om denne her, at benytte den sidste ende af folkepensionsbidraget, den sidste procent, til noget lignende. Endelig vil jeg gerne vide, om de penge, som vi i øjeblikket samler op gennem procentbetaling til den sociale pensionsfond, og pengene til dagpengefonden også kan komme ind i en almindelig skattepolitisk omlægning.

Jeg finder det rimeligt, at vi før det, som i hvert fald efter oplægget skulle være en hurtig omgang, får ministerens forklaring på, hvad de socialpolitiske konsekvenser af dette er. Er det nye linjer? I så fald synes jeg det havde været rimeligt, om ministeren i sin fremsættelse havde gjort tinget bekendt dermed.

(Kort bemærkning).

Orla Møller: Jeg vil gerne takke hr. Enggaard for bemærkningerne om at udlægge teksten rigtigt. Jeg havde læst hele teksten. Men jeg forstod bemærkningerne sådan, at lederskribenten med de skarpe udtalelser

fra hr. Enggaards side blev reduceret til at være en af venstres små profeter — for at blive i sprogbogen. Jeg skal dertil føje, at det tragiske i bemærkningens skarphed måske nok var, at man dermed mistede noget af den positive indstilling, der i øvrigt var kommet til udtryk i hr. Enggaards tale. Jeg håber ikke, at dette bliver tilfældet i udvalgsarbejdet.

Finansministeren (Grimbaum): Jeg føler trang til at sige, da tonen jo har været venlig fra alle sider, at når den også er det fra min side, betyder det ikke, at nu behøver man ikke at gennemføre disse ting i den ekstra samling, vi her er inde i. Der er ikke tid til at tage en hel skattereform op til behandling; det vil det være klogt at gøre sig klart. Mere skal jeg ikke sige om det. Det er en helhed, og vi ser i hvert fald sådan på det fra regeringens side; at det også må gennemføres som en helhed.

Hr. Poul Schlüter nævnte i forbindelse med skattetrykket en masse tal, som jeg slet ikke skal gå ind på; de er heller ikke til at få fat i ved sådan en første behandling. Det kan vi kigge på. Men der var én helt principiel fejl i det. Hr. Poul Schlüter sagde: man kan ikke bruge ordet skattetryk på den måde og bare nævne nogle stigende skattebeløb. Man må sætte det i forhold til noget, f. eks. nationalindkomsten, eller hvad man vil. Hvis man endelig vil tale om skattetryk uden at have en nationalindkomstsammenligning, må man tage skatteprocenterne, og hvis man tager skatteprocenterne, finder man, at der netop ikke er noget stigende skattetryk i det; regeringen her har lagt frem.

Jeg vil godt lige sige til hr. Enggaard, der talte om lønmodtagerfradraget og dette med skellet i befolkningen, at det ikke er for at lave noget skel i befolkningen. Men når nu hr. Poul Hartling ser meget bestemt ud og nikker, vil jeg tilføje, at der er jo skel i befolkningen. Jeg synes bare ikke, at man sådan uden videre kan sige, at ved at forhøje et lønmodtagerfradrag foretager man sig noget, som er en vældig fordel for lønmodtagerne, medens de selvstændige erhvervsdrivende, som hr. Enggaard var inde på, bliver snydt. Vi ved da alle sammen, at der er visse skattemæssige fordele ved at være selvstændig erhvervsdrivende. Jeg kan også

[Finansministeren.]

sige, at i England har man et meget, meget større lønmodtagerfradrag, end vi har i dansk skattelovgivning. Det er jo forholdsvis beskedent, hvad vi har af den slags. Det er altså ikke udtryk for, at jeg ønsker, at vi nu skal have et skel. Jeg finder det bare rimeligt at lave denne ajourføring i lønmodtagerfradraget.

Hr. Enggaard takkede mig for, at afskrivningen kunne tages med. Det sagde jeg ikke. Jeg gav oplysninger om, hvad det var for forslag, vi tænkte os at komme med, men det var ikke min tanke, at det skulle med i denne omgang, for hele afskrivningsproblematikken er jo en stor sag for sig.

Jeg vil gerne svare positivt på det, der blev spurgt om med hensyn til mulighederne for en bedre budgetlægning i forbindelse med kildeskatten. Det er spørgsmålet om restancerne først og fremmest, spørgsmålet om, hvorvidt man kan få det talmæssige materiale frem gennem kildeskattedirektoratet. Det er absolut et af de svage punkter i kildeskattedirektoratet, at man ikke kan det nu, men vi arbejder med det, og det skal vi have klaret.

Endelig sagde hr. Enggaard, at der var en sammenhæng i den pågældende leder i Fyns Tidende. Ja vel, der er en sammenhæng, det er rigtigt nok, og det interesserer mig meget, at også hr. Enggaard mener, der er en sådan sammenhæng. Det vil altså sige, at vi måske kan forhøje afgiften på omsætningen af fast ejendom og eventuelt gå ned i motorbeskatningen. Jeg ved ikke, om det var noget i den retning, hr. Enggaard tænkte på.

Hr. Dahlgaard ankede over, at jeg ikke havde besvaret et konkret spørgsmål. Det vil jeg da gerne gøre. Han spurgte, hvorvidt samtlige lønmodtagere nu skulle gå til skattemyndighederne og få deres kort ændret til november — eller december, må det blive — for at få dette lønmodtagerfradrag med ind. Det vil jeg meget fraråde de pågældende lønmodtagere at gøre, for forholdet er jo det, at sygekassekontingentet bortfalder — det var det, jeg var lidt inde på tidligere. Skal det ene rettes, skal det andet også rettes, og da de to ting på dette felt vejer hinanden op, vil jeg altså anbefale, at man ikke foretager sig noget. Man får en slutskatteopgørelse for 1973, og så skal det

nok vise sig, at de to ting passer meget pænt sammen.

Endelig til spørgsmålet om, hvem der har skrevet min tale. Hr. Dahlgaard sagde, at han ikke var sart. Det ved vi alle sammen han ikke er. Det var nu ikke mig, der bragte spørgsmålet om talen ind i billedet. Det var hr. Poul Schlüter, der meddelte folketinget, at den ikke kunne være skrevet af embedsmænd, den måtte være skrevet af finansministeren. Det har jeg bekræftet. Men jeg vil gerne, når hr. Dahlgaard nu var inde på at give mig retningslinjer for, hvad jeg skal sige i en fremsættelsestale, sige, at jeg forbeholder mig til enhver tid at sige det, jeg mener er sandheden, uanset om det falder i hr. Dahlgaards smag eller ikke.

Til hr. Holger Hansen vil jeg på egne og socialministerens vegne sige, at det er ikke nogen rigtig opfattelse, at når man én gang er blevet enig om at lave en ordning af en bestemt karakter og form, kan man ikke ændre på den. Jeg kan da sige, at den tidligere socialminister, der blev henvist til, hr. Kaj Bundvad, ofte talte med mig, mens jeg var finansminister forrige gang, for at få lavet det om. Han ville have det væk, sådan at det blev dækket ind over den almindelige skatteskala, så han kan altså heller ikke have haft den opfattelse, at det var noget, der skulle eksistere til evig tid. Det er gerne sådan, når man skal lave noget nyt, at man sætter en halv eller en hel procent af til et eller andet. På den måde får man det bedre igennem, når man skal lave noget nyt, og kan måske lave en fond. Når der så er gået nogen tid, finder man ud af, at det er så indarbejdet i hele vores opfattelse — og det må man jo sige om folkepensionen — at det føles rimeligt at sige: lad det gå ind i den almindelige beskatning.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg har kun nogle enkelte bemærkninger til hr. Dahlgaard. Jeg tror ikke, vi længere, om jeg så må sige, taler ved siden af hinanden i spørgsmålet om besparelser og udgifter. Det er klart, at det er den samlede sum af udgifter, man skal vurdere, og i det omfang man fraregner prisstigningerne, er den samlede sum af udgifter udtryk enten for en aktivitetsstigning eller for indkomstoverførsler.

[Økonomi- og budgetministeren.]

Om lovreserven kan jeg bekræfte, at den er foreslået sat op for 1972-73 med 100 mill. kr. fra de 600 mill. kr., vi har i finansloven, til 700 mill. kr., som vi regner med der bliver behov for. For 1973-74 er den så begrænset, at den levner meget lille plads til ny lovgivning.

Om løn- og prisreserven kan jeg sige, at den er udtryk for, at det vil være nødvendigt at føre en meget tilbageholdende politik fra regeringens side på disse områder.

Endelig kan jeg bekræfte, at spørgsmålet om boligpolitikken er til behandling i boligudvalget, og derfra kommer der vel et forslag til en ny boligpolitik. Når vi har dette forslag til en ny boligpolitik, som vi forhåbentlig kan blive enige om partierne imellem, giver det mulighed for opstilling af de finansielle rammer for en sådan boligpolitik, så jeg vil på ingen måde betragte det som sabotage, at man overlader det til boligudvalget at beskæftige sig med boligpolitikken.

(Kort bemærkning).

Dahlgaard: Jeg takker økonomiministeren for hans svar på mine spørgsmål. Jeg takker i særdeleshed for, at økonomiministeren er enig i, at det er den samlede sum af statens udgifter, der har interesse, når man, som det lå i mit spørgsmål, der her blev besvaret, skal vurdere det i forhold til skattepolitik og afgiftspolitik og i forhold til den almindelige samfundsøkonomi. Det er vi altså enige om.

Nu drejer det sig om, hvorvidt vi kan få finansministeren til at være enig om det samme, hvorvidt vi kan få socialdemokratiets ordfører til at være enig i det samme, hvorvidt vi kan få socialistisk folkepartis ordfører til at være enig i det samme, for de har allè talt ud fra den forudsætning, at det, der nu skete, var, at man aflastede skatterne og gennemførte besparelser på 1 milliard kr. Det er en detailpost i hele billedet, har vi nu fået at vide, for det er den samlede sum, der skal tages som udgangspunkt, og den samlede sum er ikke gået ned med 1 milliard kr.

Holger Hansen: Jeg måtte af finansministerens svar til mig nærmest forstå, at dette

med folkepensionsbidraget var noget, man sådan havde snakket om en gang imellem, og så var det altså nu kommet op. Det får mig til yderligere at understrege, at jeg synes, folketetinget har krav på at få at vide af socialministeren: ligger der en socialpolitisk tankegang bag dette her, eller er det skatteteknik? Ligger der videre et ønske hos regeringen om, at disse sociale bidrag skal forsvinde? Sådan måtte jeg nærmest tolke finansministerens oplæg.

Jeg gør opmærksom på, at vi her i foråret har indført en ny fond, en dagpengefond, og at vi for 2 år siden indførte den sociale pensionsfond. Nu i september har man så fundet frem til, at det var hensigtsmæssigt ud fra visse andre betragtninger at låne eller tage 2 pct. af folkepensionsbidraget. Skal den næste procent ryge til næste år, og hvad så med de andre? Jeg synes, vi må have klarhed over, hvad der er regeringens politik på disse områder. Det er dog ting, der har været væsentlige. Jeg skal gerne medgive finansministeren og også socialministeren, at fordi man i 1956 gennemførte nogle ordninger, er det ikke givet, at de er rimelige i dag. Men det rimelige må være, hvis man ønsker at ændre dem, at vi tager en drøftelse af de principper, som man dengang fandt rigtige, men som ministeren i øjeblikket, så vidt jeg kunne forstå på finansministeren i hvert fald, ikke sætter synderlig pris på.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg synes ikke, man kan sige, at der er tale om noget egentligt socialpolitisk princip — så skal man i hvert fald til at diskutere socialpolitik i de helt store linjer, hvor skattepolitik og socialpolitiske ydelser fra det offentliges side går sammen i en helhed. Det har de vel nok gjort dengang, da man drøftede overgangen til fuld folkepension, og hvordan man skulle finansiere den, om med en proportional beskatning og alt det dér. Det er i sin tid gået sammen i én stor diskussion, hvor der lå visse principper bag. Men det, jeg sagde, var, at når der så er gået en hel del år, når folkepensionen er indarbejdet som et fast element i socialpolitikken, så er der måske ikke det samme behov. Jeg ville bare give den rent faktiske oplysning, da der blev henvist til den tidligere socialminister, at Kaj Bundvad en del gange har talt med mig,

[Finansministeren.]

allerede i min forrige finansministertid, om, at det burde fjernes, det burde ind i den almindelige skatteskala. Vi kender alle sammen hr. Kaj Bundvad, og derfor kan jeg også sige: det kan ikke være rigtigt, at der har foreligget en egentlig aftale; så ville han ikke have sagt det på den måde til mig.

Men i øvrigt vil jeg da sige, at der ikke bliver taget nogen penge ud af fondene. De nye bidrag, der blev omtalt, den ene procent og de $\frac{3}{4}$ pct., går til nogle ganske bestemte fondsopbygninger. Det er der ikke tale om ved folkepensionsbidraget, der altid har været betragtet som en almindelig skat.

(Kort bemærkning).

Holger Hansen: Jeg vil gerne sige til finansministeren, at jeg i formiddags har taget anledning til at kigge disse ting igennem. Vi kan jo ikke her i folketinget vide, hvilke samtaler finansministeren og den tidligere socialminister har haft. Det fremgår af folketingets vedtagelser og af den tidligere socialminister Bundvads forslag gentagne gange, at dette bidrag er blevet sat op. Vi kan ikke være orienteret om, hvorvidt Bundvad i virkeligheden har ment det modsatte.

Når jeg har efterlyst nogle ord fra socialministeren om dette her, er det, fordi man ikke bare kan sige: det er skattepolitik. Dengang man lavede den almindelige folkepension, var et af de principper, der gik ind, og som vist alle i folketinget fandt rigtigt, at borgeren på sin skattebillet kunne se de sociale bidrag. Det er vel ud fra den samme betragtning, vi har skabt de ordninger, vi har på andre områder, hvoraf jeg har nævnt to. Det er ud fra denne betragtning, at jeg synes, det havde været rimeligt, om vi havde fået et bidrag til en debat om dette princip fra starten fra socialministerens hånd.

Finansministeren (Grünbaum): Nu da vi er ved at komme med afsløringer, kan jeg da godt sige, at det mest har været mig,

der var imod, at man fik det ind i den almindelige skatteskala, netop ud fra det princip, at her kunne folk se, hvad det drejede sig om — altså ud fra samme betragtning, som her blev gjort gældende. Der er ikke noget, jeg ville ønske mere, end at man med store fede typer kunne se på skattekortene, hvad f. eks. kommunerne krævede i skat. Enhver finansminister vil ønske, at det, han har med at gøre, og hvor han har sine problemer, bliver så småt som muligt. Det er det, der ligger bag. Der er ingen reel forskel mellem dette bidrag til de sociale pensioner og en almindelig skat, og jeg tror heller ikke, der er nogen, der mener, at der er nogen reel forskel.

(Kort bemærkning).

Holger Hansen: Jeg forstod på finansministeren nu, at han i virkeligheden mente, at det var en betænkelig sag at forlade det gamle princip, og heri er jeg enig med finansministeren. Det kan måske indebære, at visse forhandlingsmuligheder her kan komme op. Jeg måtte forstå ministeren således, at det bestemt ikke var en plante, der var groet i finansministerens urtegård.

Finansministeren (Grünbaum): Jo, nu blev der draget for stærke konsekvenser af det, jeg sagde, for tanken om at gøre det er netop kommet fra finansministeriet. Det viser også, at det kun er et spørgsmål om hensigtsmæssighed, at der ikke er nogen store principper bag ved det. Når vi står over for at skulle modveje en stilling i en proportional kommuneskat, er det ganske naturligt at sige, at vi her har et element af proportionalbeskatning i statsskatten, som vi kan arbejde med. Det er ren og skær hensigtsmæssighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til det allerede nedsatte 21 mands udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages kl. 15.

Mødet udsat kl. 13.28.

Mødet genoptaget kl. 15:

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for folketinget.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXVII) findes i tillæg B. sp. 3315 i betænkning og indstilling fra udvalget for forretningsordenen).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til anden (sidste) behandling sættes til forhandling under ét.

Skytte: Det kan være en besværlig sag at ændre på folketingets forretningsorden. Det er jo sædvane her i huset, at ændringer, i hvert fald af principiel betydning, skal der helst være meget bred enighed om, og vi ved alle, at blandt folketingets 179 medlemmer er der meget varierende opfattelser. Jeg vil ikke sige, at hver har sit syn på sagen, men i hvert fald må man være klar over, at der er mange forskellige opfattelser. Derfor var opgaven, som blev stillet et udvalg, der var nedsat, bestående af præsidiets medlemmer og en repræsentant for hvert parti i folketinget, med henblik på at afgive indstilling, at finde den fællesnævner, der kunne samle de flest mulige her i salen. Det er ud fra det, arbejdet i udvalget har været ført. Det førte til en enstemmig indstilling til udvalget for forretningsordenen, og det har så også nu ført til en enstemmig indstilling til folketinget fra udvalget for forretningsordenen.

Det arbejde, der blev udført i udvalget, skal jeg lige sige et par ord om først.

Der blev indhentet meget værdifulde oplysninger om arbejdsgang og arbejdsvilkår i en række fremmede parlamenter, og der forelå meningstilkendegivelser såvel fra partigrupper som menige medlemmer, indeholdende forslag til ændringer i folketingsarbejdet. Der var i udvalget enighed om, at hovedsigtet med bestræbelserne måtte være at få det arbejde, som påhviler folketinget, udført på en fornuftig og hensigtsmæssig måde af tingets medlemmer, af udvalg og partigrupper, samtidig med at befolkningens interesse for arbejdet kunne fastholdes og forstærkes.

Heldigvis lykkedes det at nå frem til den enige indstilling, jeg har omtalt, og denne indstillings resultater skal jeg kort omtale. Det er dem, der er udtrykt i det forslag, der nu er fremsat om ændringer i forretningsordenen.

Det principielt nye er, at det nu foreslås, at udvalgsarbejdet her i folketinget i fremtiden samles omkring de faste udvalg. Jeg vil gerne understrege, at der fremdeles er mulighed for at nedsætte særlige udvalg for tilfældet, men den overvejende del af arbejdet foreslås samlet i de 22 faste udvalg, der nu stilles forslag om. Disse udvalg er nærmere opregnet i indstillingen. Deres sagsområder kan diskuteres, og jeg vil gerne sige, at det er de i høj grad blevet i udvalget. De ligger ikke mere fast, end at man, i hvert fald hver gang der er tvivl, kan diskutere, om en sag nu skal til det ene eller det andet udvalg.

Det, vi har ønsket, er at stille forslag, som kan prøves i praksis, og vi betragter det kommende år, hvis det er tilstrækkeligt, som et prøveår. Så kan vi se, om der er behov for ændringer i det, der her indstilles.

Formålet med at samle arbejdet overvejende i faste udvalg er at få en bedre afvikling af udvalgsarbejdet. Den hidtidige ordning med de mange særlige udvalg nedsat til behandling af de enkelte lovforslag har vist sig at være utilfredsstillende. Det tror jeg man får et klart indtryk af, når man hører, at i denne samling har der været nedsat i alt 124 udvalg til behandling af lovforslagene. Det har bevirket, at udvalgs-møder ikke sjældent kolliderede med hinanden. Det var næsten umuligt at lave